

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje

OM azonosító: 027488

Pedagógiai Program

Pedagógiai Program

Tartalom

<i>Ajánlás</i>	4
<i>Bemutatkozunk</i>	7
I.1. Az intézmény adatai	11
I. 2. Intézményi helyzetkép és struktúra	12
I.3. Pedagógiai Programunk küldetése-filozófiája	13
<i>II. Gyermekkép, Óvodakép</i>	14
II.1. Gyermekkép	14
II.2. Óvodakép	14
II.3. Óvodai nevelési programunk célja	15
<i>III. Általános feladataink</i>	16
III.1 Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	16
III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	19
III. 3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
<i>IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei</i>	25
IV.1. Személyi feltételek	25
IV.2. Tárgyi feltételek	28
IV.3. Az óvodai élet megszervezése	29
IV.3.1. Napirend	29
IV.3.2. Heti rend	31
IV.4. Óvodánk hagyományai, ünnepei, programok, rendezvények	32
<i>V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai</i>	34
V.1. Játék	34
V.2. Verselés, mesélés	38
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	40
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	42
V.5. Mozgás	44
V.6. A külső világ tevékeny megismerése	47
V.7. Munka jellegű tevékenységek	50
V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	51
<i>VI. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése</i>	54
VI.1. Kiemelten tehetséges gyermekek (tehetségsegítés)	62

Pedagógiai Program

VI.2. Az óvodai fejlesztő program megszervezése	64
VII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	65
VIII. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	66
IX. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	68
X. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	69
XI. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS	73
XI.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja	73
XI.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés	80
XII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	86
XII.1. Óvoda-Iskola átmenet támogatása	87
XIII. Az óvoda kapcsolatai	88
XIV. Dokumentációs rendszerünk	94
XV. Érvényességi rendelkezések	99
XVI. Legitimáció	100
XVII. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása	101
XVIII. A Pedagógiai Program nyilvánossága	101

Ajánlás

*„Vezesd őket, utat ne tévessz,
S magadhoz mindig hű maradj,
Mert élen állsz, és messze látszol,
Sose feledd: példa vagy!”
(Hermann Alice)*

Pedagógiai Programunkban tagóvodáink sokszínű arculatát megőrizve egységesítettük nevelési elképzeléseinket és az intézményeinkben megfogalmazott értékeket. Ez a dokumentum az óvodában folyó nevelő-oktató munka eredményeire építve a jövő céljait, feladatait fogalmazza meg, figyelembe véve a kor követelményeit, a partnerek igényeit, az óvodával kapcsolatos elvárásokat.

Óvodai programunk gyermekközpontú, tiszteletben tartja a gyermek egyéniségét, érdeklődését, változatos komplex tevékenységekkel segíti az önkifejezést, személyiségének természetes fejlődését, kibontakoztatását. Törekszünk a gyerekekkel való együttes alkotásra, felfedezésre, biztosítva személyiségük sokoldalú fejlesztését. A gyermeket úgy állítjuk a középpontba, hogy életét élményszerűvé tesszük. A játékot tekintjük a gyermek legfőbb és elsődleges tapasztalati forrásának, a játszás élményével fejlesztjük a gyermekeket, derűs, tevékeny légkörben. Tevékenység közben, játékos helyzetekben próbálhatják ki ügyességüket, önállóságukat, fedezhetik fel és ismerhetik meg környezetüket. Bátran megfogalmazhatják gondolataikat, elmondhatják élményeiket.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, melyben

- biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet
- előtérbe helyezzük az élményekre épülő szabad játékot
- megalapozzuk a környezettudatos viselkedést
- biztosítjuk a családokkal való szoros együttműködést
- lehetőség nyílik megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, preventív és korrekciós nevelési feladatok ellátására
- a gyermekek képessé válnak annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés folyamatában a játéktevékenységet tekintjük az utánpótláson alapuló nyelvelsajátítás legfőbb színterének.

Pedagógiai Programunk lehetőséget biztosít, hogy az esetlegesen migráns gyermekeket nevelő óvodáinkban a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Ajánljuk mindazoknak, akik az óvodásokat érzelmi biztonságban, okos szeretetben, vidám, élményekkel teli légkörben kívánják nevelni.

**Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje
nevelőtestülete**

Bevezető

Több óvoda összevonásával működő nevelési intézmény vagyunk, melyet rugalmasan kezelünk a társadalmi kihívásoknak megfelelően. Napjainkban célként fogalmazódik meg a változtatni tudás és újrakezdés képessége. Vállaljuk, hogy az óvodáinkba járó gyermekeket szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben neveljük az egyéni képességeiknek megfelelően.

A gyermeki személyiség fejlődésének segítésére csak akkor és úgy vállalkozhatunk, ha ismerjük azt. Annak érdekében, hogy személyiségfejlesztő munkánk eredményes legyen, világosan kell látnunk azt a nevelési rendszert, amely elegendő konkrétsággal és rendezettséggel szintetizálja a nevelési célokat, feladatokat és kritériumokat. Ezért a pedagógiai programunk központjába a készségek, képességek fejlesztése kerül. Ennek hatására a nevelőmunka eredményeként a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei, zökkenőmentes lesz a lassú átmenet az óvodából az iskolába.

Megalapozódnak az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségek és nő a tanulási motíváltságuk. Közös elveket, célokat és feladatokat fogalmazunk meg, mely által az óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, egyéb segítő szakemberek, illetve az óvoda alkalmazottainak együttműködésére építünk.

Óvodáinkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Kiemelten kezeljük

- a természet szeretetére, a környezet megismerésére nevelést,
- a gyermekek testi-lelki gondozását,
- a mozgásfejlesztést és az egészségnevelést
- az anyanyelvi nevelését,
- a néphagyományok ápolását,
- az érzelmi biztonság kialakítását,
- a tehetséggondozást,
- a hátránykompenzációt,
- az esélyegyenlőség megteremtését.
- az egészséges életvitel igényének kialakítását

Fontos alapelvünk

- a szabadjáték feltételeinek megteremtése,
- egyéni differenciált bánásmód,
- a szociális hátrányok enyhítése,
- a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- a szülőföldhöz való kötődés megalapozása
- a nemzeti identitástudat erősítése
- a gyermekek erkölcsi érzékenységének fejlesztése.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

Törvények:

- Magyarország alaptörvénye
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

Kormányrendeletek:

- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok:

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

Bemutatkozunk

*„Azért vagyunk a világon,
hogy valahol otthon legyünk benne”
(Tamási Áron)*

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó utcai tagóvodája: 4 csoportos óvodánk a város peremén található, 2001-ben ünnepelte a 100. évfordulóját. Saját preventív programunk a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva vállalja fel a fejlesztést, a gyermeki spontán aktivitásra építve. **Játékos mozgásfejlesztő programunkkal** az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésére törekszünk, ezáltal csökkentve, vagy megszüntetve a tanulási zavarok, nehézségek kialakulását. Programunk alapja a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája a mozgás. 2000-ben az óvodai kollektíva kidolgozta a **matematikai képességfejlesztő játékok** gyűjteményét. A játékokat a mindennapi élet gyakorlatából merítettük. Akkor végzünk jó munkát, ha a gyermekekben megmarad a játék öröme, az önálló alkotás, a felfedezés, a változtatás izgalma és lendítő ereje.

Óvodánkban a természetes anyagok felhasználására törekszünk. Az épületet tágas zöldövezet veszi körül. Udvara tágas, füvesített, alkalmas a szabad, ill. szervezett mozgásos játékokra, gyermekeink állóképességének fejlesztésére, edzettségének növelésére. Az udvari játékeszközök segítik a gyermekek mozgásfejlődését, Óvodafejlesztési pályázat keretében felújítottuk és EU szabványnak megfeleltettük az eszközöket. Ez által is megteremtjük gyermekeink egészségfejlesztését – egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodó, mozgásos játékok és feladatok kezdeményezésével – ill. megvalósítjuk a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását és fejlesztését. Megteremtjük a természet megbecsüléséhez, megóvásához az érzelmi alapot, ezáltal közvetetten hozzájárulunk a gyermekek környezeti neveléséhez, természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához. Bekapcsolódunk a városunk hagyományos ünnepeihez, népszerűek a Paprika Napok idején megrendezett sport rendezvényeink. Az egyik a „**Paprika kupa**”, mely a családok bevonásával szerveződik, míg a „**Paprikás Hétpróbán**” a város valamennyi nagycsoportosa részt vesz.

2006-óta **gyógytestnevelési foglalkozásokon** preventív céllal segítjük a kiszűrt gyermekeket, hogy a gyakori tartáshibákat, deformitásokat megelőzzük.

2009-ben nyertük el először a **ZÖLD ÓVODA** címet, melyet azóta ismételtlen megpályáztunk és elnyertük. Rendszerező munkánkhoz kidolgoztuk a **Zöld óvodai naptárunkat**.

2010. szeptembertől TÁMOP pályázaton belül óvodánk **kettő pedagógiai „Jó gyakorlat”** – fejlesztő műhely része. Egyik jó gyakorlatunk a **mozgásfejlesztésen** alapul, míg a másik a kalocsai **roma kisebbségi nevelésről** szól. Az óvoda két jó gyakorlattal rendelkezik, amely nagyban elősegíti a gyermekek személyiségének megfelelő fejlődését, prevencióját, felzárkóztatását, iskolára való felkészítését. Az egyik „Jó gyakorlatunk” a „Roma kulturális nevelés az óvodában Kalocsán”. Óvodánkba járó gyermekek 25%-a roma/cigány nemzetiségi csoporthoz tartozik.

A cigány/ roma gyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságaiuknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átöröklését és fejlesztését célozza meg- igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést. A cigány/roma kultú-

ra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, műveltségterületekben hangsúlyosabban szerepelnek. A cigány/roma nemzetiségi nevelés eredményeként oly módon készítjük fel a gyerekeket a sikeres iskolakezdésre, hogy tudatosan építünk a cigány/roma kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre, hasonlóságokra.

A másik „Jó gyakorlatunk” a „Játékos mozgásfejlesztő óvodai programunk”. Prevenációs programunk a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva vállalja fel a fejlesztést a gyermeki spontán aktivitásra építve.

A mozgásfejlesztésben a hagyományosabb, kötöttebb szervezési formák helyett a tevékenységtudatosítást, az önálló és örömteli mozgást helyezzük előtérbe, hiszen a 3-7 éves kisgyermek alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája a mozgás. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek „tanulási” folyamatában minél több érzékszervet aktivizáljunk, így 3 reprezentációs szint - vizualitás, verbalizáció, motorikum - együttes jelenlétét hangsúlyozzuk a feladatok tervezésénél. Feladatunk a **képességek** megalapozása, fejlesztése.

2012-ben a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által óvodánk „**Akkreditált Kiváló Tehetségpont**” vált.

A 2012/2013-as nevelési évtől kezdve óvodánkban **drámapedagógiai munka** is folyik. Ennek során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni, kis csoportos fejlesztése, fejlődésének segítése, felzárkóztatása heti rendszerességgel épül be nevelő munkánkba. Hatékonyan alkalmazzuk a „**Projekt módszer**”, mely az óvodai élet tevékenységformáiban megjelenik.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai utcai tagóvodája:

Óvodánk városunk központjához közel, kertvárosi környezetben fekszik. Az épület 1975-ben épült, de 2015 óta egy pályázatnak köszönhetően kívül – belül megújulva várja a gyermekeket. Négycsoportos óvodánkban kiemelten kezeljük a környezeti és anyanyelvi nevelést, hiszen a gyermekek beszéd és kommunikáció útján tanulnak meg érintkezni a környezetükkel. Az anyanyelv egyben az önkifejezésnek, a gondolkodásnak és a kapcsolatteremtésnek is fontos eszköze, elősegítjük beszédészlelésük fejlődését, bővítjük szókincsüket. Magunkénak érezzük Gárdonyi Géza egyik gondolatát, miszerint: „Minden nemzetnek főkinca a nyelve.”

Programunk tudatosan irányítja a gyermekek figyelmét és az anyanyelv szépségeire, a beszéd használatának örömére. A gyermekirodalomból és néphagyományból merített varázslatos népmesék, szimbolikus bábdarabok, mozgással kísért mondókák, dramatikus népi játékok segítik anyanyelvünk megismerését, elsajátítását.

Célunk, hogy a gyermekek az óvodáskor végére ki tudják fejezni érzéseiket, gondolataikat. Képesek legyenek irodalmi értékek befogadására és tudjanak társas kapcsolatokat teremteni a nyelv által.

Anyanyelvi nevelésünk kiemelt színtöltője az évente megrendezett Mesenap, mely esztétikai élmények nyújtásával, a népmese személyiségformáló hatásával, irodalmi élmények megszerettetésére nevel.

A városunkban élő német nemzeti kisebbség igényére 1997 óta óvodánkban német kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoport is működik. A csoport programjából kitűnik, hogy a nemzetiség nyelvének játékos elsajátítása mellett, kiemelt feladatunk a német nép kultúrájának, nemzetiségi identitásának átörökítése és a hagyományok ápolása. Ilyen hagyományörző ünnepünk a „Márton nap” is, melyet a nemzetiségi csoport kezdeményezésére, már 20 éve a szülők bevonásával az egész óvoda együtt ünnepel.

A környezeti nevelés is hangsúlyos helyet kap óvodánk életében. Célunk a természet szeretetére nevelés, az emberi felelősség megérettetése a természeti és társadalmi kör-

nyezetünk megóvása szempontjából. Törekevésünk elismeréseként elnyertük 2019-ben az **ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA** címet.

A környezetünk megismertetésével párhuzamosan a magyar nemzeti kultúra értékeit, hagyományait is közvetítjük óvodásainknak, átadva, mindazon tapasztalatokat, melyet elődeink felhalmoztak. Jeles napok megünneplésével, hagyományörző játékokkal merítünk a múlt értékeiből. **„Jó gyakorlatainkban”**: A **„Nem messze van ide Kalocsa”** és a **„Csillagszemek”** tehetség segítő műhelyben is erre építve valósítjuk meg a hagyományok ápolását és az anyanyelvi nevelést. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács segítségével elnyertük az „Akkreditált kiváló tehetségpont” címet ezen programok megvalósításáért.

Intézményünk sikeresen pályázott:

- „Óvodai pedagógusok továbbképzése, tudásgyarapítása”
- „Referencia- intézményi szerepre való felkészítése”
- „Színvonalas óvodai nevelés növelése” c. pályázatokon.

Nevelőtestületünk tagja **„Belső gondozói”** csoportot vezet, melynek tagjai: logopédus, fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógus, tagóvodavezetők, gyermekvédelmi felelősök, érdeklődő óvónők és dajkák. Célul tűzték ki, olyan szakmai közösség működtetését, melyben tagjai között folyamatos szakmai konzultáció, fórumrendszer alakul ki, az esélyegyenlőség, differenciált fejlesztés, egyenlő bánásmód jegyében.

Törekszünk arra, hogy a ránk bízott gyermekek örömteli, vidám éveket töltsenek nálunk. Mindennapjainkat színesítik a csoportok névadó ünnepei (Maci – Mókus – Nyuszi nap), Nemzetiségi nap, valamint a változatos mozgás és kézműves foglalkozások: Ovi-foci, balett, mozgáskotta.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje (székhely):

Óvodánk a városközpont közel helyezkedik el. 2022.februárjában vehettük birtokba a modern és tágas épületet. A legújabb uniós elvárásoknak megfelelően épült, így lehetőségünk van mozgás-látás és hallássérült gyermekek fogadására is. Az udvaron minden csoport számára homokozó, valamint mászóka, fészekhinta, csúszda teszi lehetővé a változatos mozgásfejlesztést. Hat csoportban tapasztalt nevelőtestületünk várja a gyermekeket. A csoportszobák tágasak és világosak, melyek alkalmasak „kuckók” kialakítására, kezdeményezésekhez szükséges tér kialakítására, az étkezések folyamatosságának biztosítására, a nyugodt pihenés megteremtésére.

Óvodánk kiemelten foglalkozik a környezeti neveléssel. Úgy gondoljuk, a gyermeki megismerés alapja a folyamatos érzékelés, cselekvés-cselekedtetés, ezért koncepciónk alappillére a tapasztalás, élményközpontúság, hiszen a gyermekeket az élmény kapcsolja a valósághoz. Gyermekeink kezét fogva, a következő stratégiát követjük: „Fedezzük fel! Ismerjük meg! – Tegyük érte valamit! – Élményeinket osszuk meg másokkal!” Fontosnak tartjuk a természet tiszteletére, szeretetére és védelmére nevelést. A gyermekek ismereteit ovilaboratóriumi foglalkozásokon, terepgyakorlatokon bővítjük. A közelben lévő Érsekkert kiválóan alkalmas a környezet felfedezésére, a növény- és állatvilág megismerésére. Elnyertük 2015-ben az „**ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA**” címet, hiszen fontosnak tartjuk az óvodások körében is a környezettudatos szemlélet kialakítását. „Rügyfakadástól jégolvadásig” jó gyakorlatunk a környezet tevékeny megismerésére épül.

Nagy gondot fordítunk a családból hozott értékek tiszteletére, a család-óvoda kapcsolatának ápolására. Évente több alkalommal szervezünk közös programokat. Törekszünk arra, hogy a családok is részt vegyenek óvodánk életében, bevonjuk őket az újrachaszn-

sítás, energiatakarékosság és fenntarthatóság lehetőségeinek tárházába. Családközpontú „Jó gyakorlatunk” „Anyá, Apa játszottunk együtt”

Fontosnak tartjuk a nemzeti identitástudat erősítését, az értékorientált közösségi nevelést és a néphagyományőrzést.

Közvetlen környezetünk megismertetésével, a néphagyományok ápolásával a gyermekek megismerik Kalocsa és környéke népi kultúráját is. A népi játékok, dalok, kézműves technikák gazdag tárházából válogatva az életkornak megfelelő elemeket beépítjük nevelő-oktató munkánkba, erre épül „Jó gyakorlatunk” „Egyed naptól Pünkösdig”. A néphagyományok ismeretével élő gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, megalapozzuk benne a környezetvédelem fontosságát, a szülőföld szeretetét, környezettudatos életvitelt. A múlt kincseinek megőrzésével a jelenben adódó környezetvédelmi feladatok fontosságát is közvetítjük a gyermekek felé. Fenntarthatóság, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, éghajlat változása, komposztálás stb. mind-mind olyan fogalmak, melyeknek be kell épülnie tervező munkánkba.

Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik számára már óvodáskorban megalapozzuk a fenntartható környezet kialakításának fontosságát, megővését!

„Van reményem a jövőben: a fiatalok, akik megértik a problémákat, és van kellő erejük a világ megváltoztatásához.” (*Jane Goodall*)

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa utcai tagóvodája: Az óvodánk 1972-ben épült a Széchenyi lakótelep központjában. Barátságos, esztétikus környezetben négy csoportban fogadjuk a gyermekeket. Minden csoportunk rendelkezik külön tágas mosdóval és öltözővel külön udvarrészsel. Fásított, árnyas, EU-s szabványnak megfelelő játékokkal jól felszerelt udvarunkban, szép környezetben a gyermekek mozgásigényét udvari mozgásos tevékenységét teljes mértékben ki tudjuk elégíteni.

Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek környezetükhöz fűződő pozitív viszonyának kialakítására. Környezettudatos szemlélet és magatartás közvetítésével kívánjuk a gyermekeket a természet tiszteletére, óvására nevelni. Valljuk, hogy a játékos megismerés és cselekedtetés útján valósulhat meg a természeti értékek megőrzése és átörökítése. Innovatív, az új pedagógiai megoldásokra nyitott nevelőtestületünk fontosnak tartja, hogy ne csak a gyermekközösséget, hanem általuk és velük együtt a családokkal való együttműködést is szorosabbá fonja.

A környezettudatos, szemlélet megjelenése programjainkban:

Városi szintű „Autómentes nap”- programsorozat szülőkkel, a többi tagóvodával, kirándulás a természetbe, szülőkkel, gyerekekkel

„Nagyszülők napja”- kézműves délután a nagyszülőkkel,

„Szeresd, óvd, vedd!”- környezetvédelmi vetélkedő szülőknek,

Csivitelő Családok Csatája-családi vetélkedő az óvodánkba járó gyermekek családjai számára

„Szép versekkel a környezetünkért”- terület szintű gyermek versmondó verseny.

Hisszük, hogy a közös élményeken alapuló tevékenységek elősegítik az óvoda és család kapcsolatának elmélyülését, a gyermekek személyiségének fejlődését.

Óvodánk kiemelten fontosnak tartja a környezetismeret, természetismeret, a fenntarthatóság, a környezetbarát viselkedéskultúra megalapozását, és a természet iránti fogékonyság, valamint a nemzeti hagyományok, szülőföld iránti szeretet elmélyítését. Céljaink megvalósításához, eléréséhez konkrét feladatokat, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő, sokszínű, változatos tevékenységeket tervezünk. Arra törekszünk, hogy az óvodába járó gyermekeknél saját tapasztalás útján, tevékenységek végzése közben, szabad játék folyamán, komplex módon segítsük az egyéni képességek fejlődését.

Óvodánk olyan tehetséggondozó programot működtet, amelynek célja, hogy elősegítse, és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.

A módszer komplexen szolgálja a tehetséges, kreatív gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek fejlődését.

Zöld óvodai rangunkra büszkék vagyunk, 2008-ban elnyertük a ZÖLD ÓVODA címet, majd 2017-ben az Örökös Zöld Óvoda címet is.

A lakótelepi környezetből érkező gyermekek számára az óvodánk udvarán felállított műfüves pálya segíti a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztését, az egészséges életmód alakítását.

Az egészség megőrzését, a panaszok kezelését és preventív módon történő megelőzését segíti az óvodánkban kialakított só-szoba.

2015-től az óvoda épületének korszerűsítése során felszerelt napkollektorok segítik óvodánk hatékony, energiatakarékos működését, a fenntartható környezet alakítását.

I.1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve:

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje

Az intézmény székhelye:

6300 Kalocsa, Petőfi Sándor u. 26. /Központi óvoda/

Az intézmény német nyelvű megnevezése:

Die Kindergarten und Kinderkrippe der Stadt Kalocsa

Az intézmény roma nyelvű megnevezése:

Kalocsako Foro Ovodako Haj Bölcsőde

Az óvoda fenntartója:

**Kalocsa Város Önkormányzata
6300 Kalocsa, Szent István király út 35.
telefon: 78/601-300**

Az intézmény tagintézményei:

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Bem apó u. 15.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Csokonai u. 4.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Zöldfa u. 38.

I. 2. Intézményi helyzetkép és struktúra

Kalocsa városában 4 önkormányzati óvoda működik. Óvodáink elhelyezkedése a szülők számára jól megközelíthető. A szülők élnek a szabad óvodaválasztás lehetőségével, a körzetek meghatározásával az arányos kihasználtságra törekszünk a gyermekek felvétele során.

Minden 2,5-7 éves gyermeket fogadni tudunk. Óvodáink többségében vegyes csoportok vannak, de szervezünk osztott és részben osztott csoportokat is.

Épületeink megfelelő komfortúak, vannak felújított, részben felújított, és felújításra váró épületeink. A fenntartó folyamatosan törekszik az ilyen jellegű pályázatokat elkészíteni és megnyerni, mely folyamatosan tervezés és megvalósulás alatt van.

Vonzó esztétikus környezetet teremtünk gyermekeink számára, ahol optimális fejlődésük biztosított. A tárgyi feltételek befolyásolják a pedagógiai célkitűzéseink megvalósítását is. Kiemelten fontosnak tartjuk a kellemes, egészséges és biztonságos külső és belső környezet kialakítását a gyerekek és a felnőttek vonatkozásában.

A nevelési idő egészében biztosított az óvodapedagógusok modellt adó jelenléte, a biztonságot adó, nyugodt óvodai légkör és a nevelő-oktató munkát segítő személyzet. A csoportok napirendjét, heti rendjét az óvoda házirendjéhez és a többi csoportokhoz alkalmazkodva az óvodapedagógusok alakítják ki, élve a pedagógusi szabadsággal.

A 4 óvodához egy Bölcsőde is kapcsolódik, mely a Kalocsa városában élő kisgyermekes családok számára nyújtja szolgáltatásait. A bölcsőde 20 hetes kortól igényelhető 3 éves korig, de legfeljebb 6 éves korig indokolt esetben.

Az intézmény működését az intézményvezető irányítja egyszemélyi felelősséggel. Az intézmény struktúrájából adódóan Vezetői Tanácsot működtetünk, melynek tagjai: az óvodavezető, az óvodavezető általános helyettese, tagóvodavezetők, munkaközösség vezetők, belső ellenőrzési csoport vezető, mentorok, érdekképviselő megbízottja. Az értekezlet témájától függ, hogy kik vesznek részt egy-egy megbeszélésen. A vezetői tanács az óvodavezető munkaterve alapján havi rendszerességgel, illetve alkalmanként működik. A vezetők szakmai autonómiával rendelkeznek oly módon, hogy a vezetőt rendszeresen tájékoztatják írásban és szóban az óvodában folyó pedagógiai munkáról.

Az intézmény számára fontos, hogy milyen humánerőforrással rendelkezik. Fontos, hogy oldott, segítőkész, jó hangulatú légkör vegye körül a dolgozókat. Alapvető értéknek tekintjük a közös célokért való küzdelmet, egymás segítségét, tiszteletét, a különbözőségek elfogadását és az alkalmazkodást. Intézményünk sokszínű, heterogén összetétele ellenére kollektívánk sok hasonló személyiségjeggyel, attitűddel rendelkező emberből áll, ami segíti a célokért való egységes szemlélet kialakítását és a célok eléréséért való összefogást.

A tagóvodák sajátos egyéni jegyekkel rendelkeznek, amelyek meghatározzák az óvodák önálló arculatát. Az önálló arculatokat a közös célok és feladatok alá kell rendelnünk. A csapatépítés és szemléletfejlesztés lehetőségeire közösségünk nyitott, igényli az együttes, közös tevékenységet.

Négy óvodánk megkapta a „REFERENCIA INTÉZMÉNY”-i előminősítést, és számos „Jó gyakorlattal” rendelkezőnk. Innováció jellemzi az intézményünket, hiszen csak folyamatos önfejlesztéssel lehet minőségi munkát elérni.

Erősségünk a pedagógiai munka egységessége, amely a közös célért való együttműködés képességét mutatja.

Az integrált óvodai rendszert csak összefogással, elkötelezettséggel, óvodavezető, általános óvodavezető helyettes, tagóvoda vezető, egyéb vezető és a munkatársak egyöntetű felelősségvállalásával lehet sikeresen működtetni, a szülők, óvodahasználók, partnerek, fenntartó, minél nagyobb megelégedése érdekében.

1.3. Pedagógiai Programunk küldetése-filozófiája

„Tudatos nevelőmunkánkkal olyan készségek, képességek kialakítására törekszünk, amelyek alkalmazásképes tudás elsajátítását segítik, ezáltal a mindennapi életben való eligazodást.”

Programunkban építünk a hazai tradicionális értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődéssel. Kiemelt szerepet kap a gyermekeket megillető jog és az egyenlő hozzáférés biztosításának alapelve. Tudatos nevelőmunkánkkal olyan készségek, képességek kialakítására törekszünk, amelyek alkalmazásképes tudás elsajátítását segítik, ezáltal a mindennapi életben való eligazodást.

Az eredményes nevelés fontos feltétele a gyermekismeret, a differenciálás, az egyéni bánásmód alkalmazása. A gyermekek egyéni fejlődését akkor tudjuk eredményesen segíteni, ha magunk is fejlődünk.

Alapelveink

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermekeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezz.
- Építünk a családi nevelésre és azt kiegészítjük az óvoda pedagógiai értékeivel.
- Törekszünk a gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartására és megerősítésére.
- Óvodánk inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik, biztosítva, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- A tehetséggondozást és a prevenciót kiemelt feladatként kezeljük.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítjük a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

- A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, kultúrájuk ápolását, az integráció lehetőségét.

II. Gyermekkép, Óvodakép

II.1. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi lény és szociális személyiség egyben.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei és a környezeti hatások együttesen határozzák meg. Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, **a mintaadást az értékes élethez** hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Olyan gyermekeket szeretnénk, akik:

- Nyugodtak, derűsek, kiegyensúlyozottak, társaikkal szemben türelmesek, megértőek, segítőkészek.
- Tudnak nevetni, felfedezni, rácsodálkozni.
- Nyitottá, érdeklődővé válnak az új ismeretek iránt, fejlődnek készségeik, képességeik.
- Tudnak kooperálni, aktívan kapcsolódnak be a közösség életébe, megalapozódik és fejlődik szokás és normarendszerük.
- Tudnak rácsodálkozni az őket körülvevő mikro-, és makro környezet szépségeire, óvják és védik környezetüket, megalapozódik környezettudatos magatartásuk, formálódik viselkedéskultúrájuk.
- Megismerik szülőföldjük hagyományait, szokásait, kötődnek szülőföldjükhöz. Őrzik és ápolják szűkebb és tágabb környezetük népi kultúrájának értékeit.
- Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon kifejezni.
- Megtanulják elfogadni a különbözőséget, és természetes módon, koruknak megfelelően tudnak együtt élni azzal.
- Óvodáskor végére eléri a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit.

II.2. Óvodakép

- Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 2.5 éves korától az iskolába lépésig, **ahol helyi nevelési alapelveink és értékeink, hogy:** "Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról.
- Kiemelt figyelmet fordítunk játékra, mely a személyiségfejlesztés legfontosabb eszköze.
- Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, így a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés pszichikus feltételei.
- Óvodánk funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

- Nevelőmunkánk és tárgyi környezetünk is a tevékenység központú szemlélet megerősítését támogatja, mivel ez segíti legoptimálisabban a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányaik csökkentését, tehetségük kibontakozását.
- Óvodánkban olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek irányába a befogadó attitűd természetessé válik az óvoda alkalmazottai, a szülők, és a gyermekek számára egyaránt.
- Arra törekszünk, hogy a harmonikus személyiség kialakítását segítsük tiszteletben tartva a gyermeki, az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogok védelmét.
- Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek óvodai neveléséhez a szükséges feltételeket, segítjük integrációjukat.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítjük a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, kultúrájuk ápolását, az integráció lehetőségét.

II.3. Óvodai nevelési programunk célja

Célunk a 2,5-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság életben tartása és kielégítése.

A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének és a személyiségük kibontakoztatásának elősegítése, spontán és tervezett, szervezett tevékenységekkel.

- Az értelmi, érzelmi, erkölcsi, közösségi neveléssel és a testi képességek fejlesztésével biztosítjuk a lassú átmenetet az iskolai életmódra.
- Segítjük a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozását, az egészséges életmód szemléletének kialakítását.
- Ebben meghatározó jelentőségű az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra és a tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítésére.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a hagyományok ápolására, szűkebb és tágabb környezetük megismertetésére, a szülőföld szeretetének megalapozására.
- A tevékenységek tudatos szervezésével segítjük a személyiség kibontakozását, figyelembe véve a különbözőségeket, az eltérő képességeket, szokásokat, az érzelembeli, vérmérsékleti és a családi értékrend sokféleségét.
- Kompenzáljuk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, az esélyegyenlőség megteremtésével.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felzárkóztatásához, fejlesztéséhez segítő feltételeket biztosítunk.
- Lehetőséget teremtünk a tehetséges gyermekek képességeinek kibontakoztatására.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára biztosítjuk önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a migráns családok gyermekeinek önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III. Általános feladataink

Pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és intellektuális szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

III.1 Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

- Pedagógiai programunk tartalmazza az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket. 20/2012-es EMMI rendelet 6§ 2/g
- Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:
- (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészséget, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
- (2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.
- (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.
- Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak, egészséges életstílusokkal és életmodellekkel ismertessük meg, gondozzuk lelki (érzelmi, akarat, értelmi) képességeiket és az arra irányuló gyakorlati készségeiket, hogy helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Az egészségfejlesztés, egészségnevelés témakörei:

- Egészséges táplálkozás, egészséges életvitel
- Gyermekbetegségek, védőoltások
- Fogápolás, szájhigiénia
- Személyi higiéné
- Családi élet és kapcsolat
- Mindennapos testnevelés, mozgás
- Rendszeres orvosi szűrővizsgálatok
- A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás és erőszak megelőzése
- Egészségvédelmi előadások, tájékoztatás a szülőknek

- Egészségvédelmi programok.
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Személyi és tárgyi környezetünkkel elő tudjuk segíteni azoknak a pozitív magatartásoknak és szokásoknak a kialakítását, melyek az egészség megőrzését biztosítják, vagy az egészségi állapotot javítják.

Egészségnevelési feladatok:

Az óvodai nevelés során segítjük az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének alakítását, a gyermek testi fejlődését, az egészséget károsító magatartás visszaszorítását. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

A családból hozott értékekre alapozva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van egymással, ezért a gyermekeknél fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet meg-
alapozását, a szülőknél pedig szükség szerint a szemléletformálást.

Nevelőtestületünk az egészséges környezet megteremtésével, az egészséges életritmus kialakításával és a helyes szokásrendszer megalapozásával elégtí ki a gyermekek szükségleteit.

Az egészségfejlesztés területei és óvónői feladatok

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Napi kétszeri szervezett mozgás biztosítása (mindennapos testnevelés)
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- Életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembevétele
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos és balesetmentes környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás a fenntarthatóság szemléletének megalapozása.
- A szülővel, óvodapedagógussal, megfelelő szakemberrel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör megteremtése.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).
- A szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- A szokás és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított reális értékelése.
- Az eredményes gondozás érdekében a családdal való hatékony együttműködés.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott életritmus kialakítása. Rugalmas napirend és heti rend biztosítása.

- A szervezet ellenálló képességének rendszeres edzése (levegőzés, napfürdőzés, só-szoba).
- Téli időszakban használható mozgásos fejlesztő eszközök és játékok biztosítása a szabadban.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása, modellkövető magatartás tanúsítása.
- Az óvodai, a családi életmód és életritmus egymáshoz közelítése, összehangolása.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása
- Étkezéshez szükséges előkészületek a HACCP betartásával (dajka nénik, óvodapedagógusok). Gyermekkel közösen végzett előkészületek (naposi munka).
- Ételek megnevezése, új ételek megkóstolása, megkedveltetése, új ízek megszerettetése.
- Gyümölcsök, zöldségfélék, ásványokban gazdag növényi magvak megismerése, rendszeres fogyasztása. Zöldség és gyümölcsnapok hetente a csoportokban a szülők segítségével.
- Különleges étrend (diéta) biztosítása (Kalocsai Közétkeztetési Intézmény);
- A különleges étrendet, diétát igazoló szakorvosi vélemény dokumentálása
- Óvodai napirendünk biztosítja a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas is. A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a tevékenység és a pihenés lehetőségét.
- Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni (düh, harag, agresszió). A felmerülő konfliktushelyzetek kezelésében megegyezéssel megoldásra törekszünk.
- Elősegítjük a családi életre nevelést, beszélgetőkörökben és egyéb lehetőségeket kihasználva beszélgetünk a családi munkamegosztás fontosságáról, az apai és anyai hivatásról.
- Az egészség megvédéséhez szükséges tevékenységeket (helyes táplálkozás, test-edzés, személyi és környezeti higiénia fontossága) megismertetjük gyermekeinkkel.
- Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében, az egészségesebb választásra való törekvés képességének fejlesztése (egészségügyi ellátás időben történő igénybevétele, szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb ...).
- Egészséges életmóddal kapcsolatos programok megvalósítása óvodásainknak (Egészség hét, Dohányzás elleni program, Szív kincsesláda).
- Rendszeres családlátogatás során az otthonról hozott családi értékrendszer megismerése, szülőkkel bizalomra épülő kapcsolat kiépítése.
- Gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárása, megszüntetésében részvétel.
- Gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

- Szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését, konfliktus kezelési módszerek megismertetését.
- Esélyegyenlőség biztosításával a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása - minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg, származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérüléseire tekintet nélkül!
- Óvodán belüli konfliktusok megoldása személyes példa és megfelelő mintaadás-sal, (utánzás, azonosulás, belsővé válás), konfliktuskezelés megtanulásával.
- Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell.
- Az óvoda alapidokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat.
- Az óvodában bekövetkezett gyermekbaleseteket nyilván kell tartani.
- Az óvodának meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.
- A balesetek megelőzése érdekében mindazon eszközök biztonságossá tétele, illetve távoltartása, melyek balesetet okozhatnak.
- Óvónő-dajka összehangolt tevékenysége.
- A modellkövető magatartás az energia és a víztakarékosságra.

Dajkai feladatok

Az egészséges életmód alakítása során a fenti óvónői feladatok folyamatos segítése. A gondozási feladatokban szükség szerinti segítségnyújtás, felügyelet.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségleteit képes késleltetni és önállóan kielégíteni.
- A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC-használat és egyéb szennyező tevékenység végzése után szappannal kezét mos, kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelően.
- Ruháját igyekszik összehajtván a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit fog elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket.
- Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt, magvakat.
- Vigyáz környezete rendjére és tisztaságára.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés mértékét és mikéntjét.
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban minden évszakban.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

III.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül.

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, és hozzásegíti őket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz, a családhoz való kötődés alapja. Arra neveljük a gyermekeket, tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

.Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyerekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatot a pozitív érzelmi attitűd, jellemezze. A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvodapedagógushoz való érzelmi kötődés megerősít. A beszéd, a beszélgetés kapcsán a testközelség a gyermek elemi szükséglete. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét.

Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot.

Az óvodában az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodai alkalmazottak empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítanak ki a gyermekekkel.

A gyermek „én-központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Neveljük a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól (szociális érzékenység, empátia)

A nevelésben szocializálható, de lassabban fejlődő, kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, illetve a kiemelt képességű gyermekek nevelése során speciális ismeretekkel rendelkező szakembereket is bevonunk a nevelési folyamatba.

Közös élményeken alapuló, változatos tevékenységekkel elősegítjük az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését, olyan attitűdök kibontakozását, mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, és kompromisszumra törekvés.

Célunk a kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtésével az erkölcsi akarati tulajdonságok alakítása, fejlesztése. A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása, a közösségi normák tiszteletben tartása, különbözőség elfogadása.

Óvónői feladatok

- Szeretetteljes, családi, érzelmi biztonságot nyújtó környezet megteremtése.
- Kapcsolatteremtő, kapcsolatmegtartó képességek formálása a társas együttélés során.
- A gyermekek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása társaival és az őt körülvevő felnőttekkel.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, együttműködés speciális felkészültségű emberekkel, differenciálás.
- Barátságos derűs csoportlégkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Erkölcsi, érzelmi és értékorientált tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.
- Nemzeti identitástudat erősítése
- Társas kapcsolatok: egymás közötti bizalom kiépítése (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, óvónő-óvónő, gyermek-dajka, óvónő-dajka, óvónő-szülő) között.

- A különbözőség elfogadtatása, tolerancia, segítőkészség alakítása.
- Esélyteremtés a migráns gyermekek számára.
- Esztétikai élmény biztosítása, a játék előtérbe helyezése.
- A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli. Konfliktus helyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására törekszik.
- Az ünnepekkel, rendezvényekkel, a néphagyományok felelevenítésével az élményforrás biztosítása a gyermekek számára, megőrizve a szokásokat, hagyományokat. A természet szépségeinek megáldatása, a természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez.

Dajkai feladatok

Segítse a fenti óvónői feladatok ellátását. Személyes példaadásával, jelenlétével járuljon hozzá az érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkör megteremtéséhez.

Családdal való együttműködés formái

Előzetes családlátogatások (ismerkedés a gyermekkel, szülővel bizalmas légkörben, folyamatos nyomon követés az egyéni fejlődési naplóban).

Újonnan beíratott gyermekek szüleinek szülői értekezlet szervezése nyáron.

Fogadó óra biztosítása érdeklődés és igény szerint. - Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése

Szülői Klub

Beszélgető-körök, esetmegbeszélések.

Munkadélutánok

Szülői értekezlet szervezése évi 3 alkalommal.

Konfliktushelyzet mindkét fél számára elfogadható, békés megoldása.

Óvodai rendezvények, projektek, projektzáró napok, játszóházak, vetélkedők, műsorok családokkal.

Társas kapcsolatok formálódása

felnőtt – gyermek

- érzelmileg próbálja megérteni a gyermeket
- a gyermek testi, lelki épségére károsan ható tevékenységet nem fejt ki
- modell szerepe révén példát ad a szereteten és elfogadáson alapuló magatartásra
- utasítás helyett kér, kérdez
- a gyermekek tevékenységéhez határokat megjelölve, szabadságot biztosít
- a konfliktust megbeszéli, oldja a feszültséget, erősíti a gyermek felelősségérzetét
- a gyermek pozitív énképét erősíti, a sikertelenséget segíti elviselni
- kívánságát, elvárásait egyértelműen, világosan fogalmazza meg
- kompromisszumkeresésre törekszik
- választási lehetőséget ad, hogy a gyerek önálló döntést hozhasson és képessé váljon a változásra
- a veszélyeket, problémákat félelemkeltés nélkül mondja el

- a gyermek értékelése során gazdag eszköztárat alkalmaz
- szülőföldjéhez, közvetlen környezetéhez kötődik

gyermek-gyermek

- elfogadja a másik gyermek különbözőségét
- tiszteletben tartja a másik gyermek egyéniségét
- udvarias, odafigyel társára, segítőkész, empátikus
- önérvényesítő törekvése nem sérti társa személyiségét, és nem keresztezi az ő hasonló törekvéseit
- nem él vissza testi erejével, nem fölényes
- egészséges verseny alakul ki a csoport tagjai között
- ha a helyzet megkívánja, együttműködik és alkalmazkodik
- őszinte társaihoz
- igazságosságra törekszik
- társaival együtt tiszteli, óvja környezetét

felnőtt-felnőtt

- kapcsolatai egyelőek, nem tesz különbséget
- a kapcsolat alapja a kölcsönös megértés, bizalom, megbecsülés, korrektség és őszinteség
- kerüli a bántó megjegyzéseket, minősítéseket, hibáztatást
- a másik fél egyéniségét tiszteletben tartja, elfogadja akkor is, ha az különbözik az övétől
- a beszélgetések során elhangzott magánjellegű információkat titokban tartja
- együttműködésre képes
- érdeklődik kollégája szakmai munkája iránt, megosztja tapasztalatait
- nyitottan fogadja mások véleményét, tolerálja akkor is, ha az övével ellentétes
- kiáll a kollégája mellett, amíg annak szakmai hibája nem bizonyított
- csak a kulturált beszéd szókapcsolatait alkalmazza

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Igényévé válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása és társaival való betartatása.
- Bátran és kulturáltan mondja el véleményét.
- Képes figyelmesen meghallgatni társait és a felnőtteket.
- Szívesen segít társainak és a felnőtteknek.
- Kialakul az együttműködés képessége, kooperáció.
- Érzelmein, indulatain korának megfelelően képes uralkodni.
- Konfliktushelyzetben társaival próbál kompromisszumot kötni, megoldást keresni.
- Érdeklődik társai iránt.
- Igényévé válik a közös tevékenységekben való részvétel.
- Az alapvető udvariassági formákat betartja.
- Megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.
- Szívesen ápolja a növényeket, szeretettel gondoskodik az állatokról.
- Szereti és korának megfelelő szinten védi a természetet.
- Kialakul a természetbarát viselkedésforma.
- Megtalálja a helyét a közösségben, s abban jól érzi magát.

III. 3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében megjelenik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága a kíváncsiság és a megismerési vágy. Ezekre alapozva, és a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve, változatos tevékenységi formákat biztosítunk, hogy további tapasztalatokat, élményeket szerezzen az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Spontán, és tervezetten szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezve, bővítjük értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség), melyet komplex módon valósítunk meg. Lehetővé tesszük a különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást. Ezáltal biztosítjuk a gyermeki aktivitást, a motiváltság és kíváncsiság fenntartását. A képzelet, a kreativitás fejlődését ösztönző környezetet biztosítunk.

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, melyet a gyermek változatos tevékenység közben a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Fontos, hogy beszédkultúránk példaértékű legyen, a szülők és a gyermekek számára egyaránt. A kommunikáció szerepe ismert: gondolatokat, érzelmeket, benyomásokat közlünk, segítségével ismereteket szerzünk. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Kommunikációs nevelésünk szerves részét képezi a verbális és nonverbális képességek kialakítása és fejlesztése.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Célunk a gyermekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, értelmi képességeik fejlesztése. Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése, szókincsének bővítése.

Óvónői feladatok

Fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Pedagógiai munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására

- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.

- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítása.
- Egyéni különbségek-adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- Nyelvi készség (társalgási, elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képesség-fejlesztés megvalósítása, a hátránykompenzáció elősegítése.
- A nemzetiséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Élmények, játékos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása
- Differenciált gyermeki tevékenységek tervezése, szervezése Differenciált gyermeki tevékenységek, kommunikációs helyzetek tervezése, szervezése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.
- Környezettudatosság, fenntarthatóság alakítása, formálása
- A környező világról szerzett tapasztalatok bővítése, rendszerezése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása.
- Pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálása.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

Dajkai feladatok

Nyújtson segítséget a fenti óvónői feladatok megvalósításában. Rendelkezzen példaértékű beszédkultúrával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tapasztalatait, megfigyeléseit képes verbálisan kifejezni, állításait indokolni.
- Érti és használja a nonverbális jeleket.
- Különböző élethelyzetekben alkalmazza a helyes viselkedésmódot.
- Ismeri a környezetbarát fogalmat, óvja, védi, szépíti, gondozza környezetét.
- Észreveszi környezetében az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- Tud szándékosan figyelni.
Átlát egyszerű munkafolyamatokat, a munka értelmét, célját.
- Kibontakozik cselekvő- és feladatmegoldó képessége.
- Alkalmazkodik a szabályokhoz.
- Fejlődik megfigyelőképessége, tapintásos, hallási, látási érzékelése.
- Kommunikációját a pillanatnyi helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően, természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Képes nagy és finommozgását koordinálni.
- Tudja viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését irányítani, késleltetni.
- Egyéni fejlettségéhez mértén helyesen artikuláljon, érthetően és folyamatosan beszéljen.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Nevelőmunkánk másik kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Személyisége meghatározó a gyermekek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában nélkülözhetetlen.

Az óvoda nevelési programjának sokszínűsége szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését. Ezt segítik a helyi munkaközösségek, bázisóvodai bemutatók, nyíltnapok, szakmai találkozók, valamint a pedagógiai szakmai és szakszolgálati intézmények helyi, megyei és országos szintű szervezetei. A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Gyógypedagógus segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését. A német nemzetiségi nevelést szakképzett óvodapedagógusok végzik.

Migráns gyermekek nevelésénél lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét. Nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.

Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.

Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.

Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.

Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is.

Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.

Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Módszertani kultúráját fejleszti a digitális eszközök használatával.

Megszerzett tudás hasznosítása

A TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése” c. pályázat keretében megvalósult képzéseken, melyek 10 témakört öleltek fel, minden óvodapedagógusunk részt vett, általában több témában is. Ezek a képzések segítséget nyújtottak az új törvényi háttér megismerésében, ennek megfelelően dokumentumaink átdolgozásában, valamint a szervezetfejlesztésben és új pedagógiai, módszertani eljárások megismerésében, valamint a kötelezően előírt 120 órás képzéseink teljesítésében.

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát meghatározó szempontok:

Célunk a színvonalas kisgyermekkorai nevelés biztosítása minden gyermek számára, különösen a hátrányos helyzetű, illetve a sajátos nevelési igénnyel rendelkező, ezen belül a fogyatékkal élő, valamint a tehetséges gyermekek részére. Ezért az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultsá-

gát – az érintettek igényeire is alapozottan – kiemelten a pedagógiai programunkban megfogalmazott cél és feladatrendszer határozza meg.”

Pedagógus attitűd

Olyan óvodapedagógusoknak érezzük magunkat, akikre a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a gyermekek szeretete, a tolerancia és a segítőkészség a jellemző.

Nevelőmunkánkban az elfogadó, előítéletektől mentes segítő, támogató attitűd a meghatározó. Óvodai tevékenységeink során felmerülő/kapott feladatainkat, problémáinkat önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeljük, intézzük.

Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.

Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.

Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

Jellemzői:

- rugalmas alkalmazkodás a folyamatosan változó világhoz.
- pedagógiai megújulásra törekvés, szakmai innováció
- azonosulás és feladatvállalás a közös pedagógiai elvekkel és célokkal
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- gyermekszeretet, tolerancia iránti elkötelezettség
- gyermek és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet
- egészségtudatos magatartás
- inkluzív szemlélet
- modellszerep
- játékközpontú, tevékenységközpontú szemlélet
- együttműködés, kölcsönös bizalom
- segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- együttműködés a nevelést segítő dolgozókkal.

Dajka attitűd

Óvodai nevelésünk eredményessége függ az abban résztvevő felnőttek kölcsönös tiszteleten alapuló, segítő együttműködő, összehangolt munkájától.

Jellemzői:

- gyermekszeretet, tolerancia, segítőkészség
- megfelelő szintű nevelési és fejlődés-lélektani ismeret
- az óvodapedagógus irányítását elfogadó együttműködés
- egészségvédő pozitív mintaadás
- szabad, kellemes mozgás, játék segítése
- elemi higiénés viselkedésre szoktatás
- testi épség védelme
- a higiénikus környezet feltételeinek biztosítása
- pedagógiai információk titokként való kezelése

Pedagógiai Program

- modellértékű kommunikációs és viselkedés kultúra
- szakmai megújulásra, önképzésre nyitottság.

	óvónő ebből pedagógus I. fő pedagógusII: fő	logopédus, gyógypedagógus és gyógytestnevelő	óv.titkár.	adm.	dajka	pedagógiai asszisztens	fűtő	karbantartó
Kalocsa	37	1	1	2	18	6	1	1

IV.1.1 Óvodapedagógusok képzettségi mutatók szerinti felosztása

Másoddiplomás képzésben vett részt:	2 fő általános iskolai tanító
Szakvizsgával rendelkezők	3 fő, fejlesztő pedagógus, 2 fő vezető pedagógus
Német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségű	1 fő
Gyógytestnevelő óvodapedagógus	1 fő heti rendszerességgel fejleszti a gyermekeket a tagóvodákban

IV. 1.2. Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Az óvodai/tagóvoda/ közti, intézményeken átvívelő szakmai munkacsoportok/ munkaközösségek tevékenysége, mint a szakmai szervezetfejlesztés meghatározó bázisa.

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszere alapján határozza meg. Ilyen továbbképzési irányok: tehetség felismerése, gondozása, tehetségműhelyek kialakítása, mozgás, környezeti nevelő, hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja, konfliktuskezelés.

Az óvodai nevelés minőségfejlesztésének előmozdítása valamennyi kulcsszereplő, közöttük a családok, a szakszolgálati, a szociális és az egészségügyi hálózatok bevonásával történik.

Az óvodapedagógus, az igazgató, és a nevelő munkát segítő pedagógiai asszisztens, dajka, valamint a technikai személyzeti ellátottság javítása, a foglalkoztatottak szakmai felkészültségének fejlesztésére törekszünk.

A dajkák szakmai kompetenciáinak fejlesztését is fontosnak tartjuk a pedagógiai program tartalmának megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek.

A szülők támogatása abban a szerepükben, hogy az első életévben ők gyermekeik első számú nevelői, valamint az óvodapedagógusok arra való ösztönzése, hogy alakítsanak ki szoros együttműködést a szülőkkel, a családokkal és a különböző helyi közösségekkel szakemberek bevonásával, annak érdekében, hogy megismertessék velük a kisgyermekkorai nevelés és gondozás kínálta lehetőségeket és a kisgyermekkorai tanulás

fontosságát. Ennek érdekében előadások, eset megbeszélések, egyéni beszélgetések szervezésével még több lehetőséget adunk a szülők számára a szükséges információk megszerzésére.

A kötelező 120 órás továbbképzési keretet minden óvónő saját maga figyeli és tartja emlékezetben.

A továbbképzések támogatása, engedélyezése fenntartói feladat.

Megjegyzés: Szakvizsgázott óvónő 18 fő

Német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségű 1 fő

Gyógytestnevelő óvodapedagógus: 1 fő

A 120 órás kötelező továbbképzésnek megfelelt minden óvónő

IV.2. Tárgyi feltételek

Programunk megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, megfelelnek a nevelési –oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályoknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt, EU szabványnak való megfelelés miatt) és korszerűsítése azonban szükséges. Lehetőségekhez mérten használja a rendelkezésre álló IKT eszközöket (cd, laptop, magnó, fényképező, projektor stb)

Férőhelyeink a helyi igényeknek megfelelőek, minden gyermeket fel tudunk venni óvodáinkba. Biztosított az 1 gyermekre jutó 2 négyzetméter terület.

Tagintézményeink épületei jól szolgálják a gyermekek biztonságos óvodai életét. Az épületeket tágas udvar veszi körül, melyben babaház, homokozó, ügyességet és mozgást fejlesztő játékok is találhatók. Két óvodánk (Zöldfa, Csokonai) Ovi-Sport Közhasznú Alapítvány által létesített Ovi-Sport Pálya pályázat útján műfüves pályát kapott, melyet jól ki tudnak használni főként a labdajátékok területén. Az élményközpontú mozgás megteremtésével biztosítani tudjuk a hátránykompenzációt ezen a területen is.

A TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 pályázati konstrukcióban elnyert támogatás 30%-át, közel 14 millió Ft-ot fordított az Önkormányzat eszközfejlesztésre. Ennek köszönhetően az óvodákban megújultak az udvari játékeszközök, melyek korszerűek, biztonságosak és a szabványnak megfelelőek.

Pályázatok írásával és Alapítványi támogatással javítjuk feltételeinket és eszköz ellátottságunkat. Minden évszakban biztosított a gyermekek gondozása, nevelése épületen belül és kívül. **Tervek a tárgyi környezet és eszközök, felszerelések fejlesztésére: udvari játékok cseréje, új játékok beszerzése, burkolatok felújítása, IKT eszközök bővítése.** Felszereltségét tekintve óvodáinkban biztosított az esztétikus biztonságos környezet.

Intézményünk szakkönyv ellátottsága megfelelő, a szaklapok minden dolgozó számára elérhetőek. Megtörtént az óvodák infrastrukturális fejlesztése, a számítógépes hálózat kiépítése, internetes hozzáféréssel. Az elavult számítógépeket a fenntartó segítségével, ill. pályázatkiírások figyelmével szeretnénk korszerűsíteni.

Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, a gyermekek által használt eszközök és bútorzatok számukra hozzáférhetőek és biztonságosak. Dolgozóink számára biztosított a megfelelő munkakörnyezet.

A szülők fogadására nincs külön helyiségünk, hogy hol fogadjuk őket, a velük való találkozás célja határozza meg.

IV.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet megszervezése a törvényi előírásoknak és a partneri igényeknek megfelelően történik. A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket.

A gyermekek sokoldalú fejlesztése történhet:

- megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekkel.
- valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével.

Az óvoda nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével valósulnak meg.

Csoportszervezés

A helyi adottságok és lehetőségek alapján szervezünk homogén, heterogén, és részben heterogén életkorú csoportokat. Lehetőség szerint törekszünk a csoportok arányos létszám elosztására.

A csoportba sorolás szempontjai:

- életkor, nem
- a gyermekek egyéni adottságaiban mutatható főbb eltérések
- a HH és a HHH gyermekek arányos elosztása
- szülői igények
- óvodai szempontok
-

IV.3.1. Napirend

Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Napirendünket a folytonosság és a rugalmasság jellemzi. Kiemelt szerepe van a játéknak és a gondozásnak, hiszen az óvodapedagógus ezen tevékenységek közben is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel. Segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Csoportjaink napirendjét a csoportvezető páros alakítja ki a szorgalmi idő idejére (szeptember 1. - május 31.). A nyári időszakra külön napirend készül (június 1. - augusztus 31.). Napirendünket, a stabilitást megtartva, rugalmasan kezeljük.

Stabil pontok

- játék időtartama
- mindennapos mozgás

- udvari játék, levegőzés
- mozgás
- étkezés
- pihenő

A napirend alakításának szempontjai:

- elegendő idő, megfelelő körülmények biztosítása egyéni szükségletek kielégítésére, a gondozási teendők ellátására
- elegendő idő biztosítása a gyermekeknek minden egyes tevékenységükhöz, hogy azt befejezhessék, elvégezhessék, illetve későbbi időpontban folytathassák
- elegendő idő biztosítása: játékra, mozgásra, levegőzésre
- a szabadlevegőn tartózkodás során az évszak, időjárás és a környezeti hatások figyelembevétele
- a tevékenységek szervezése óvónői kompetencia, mely megvalósulhat kötetlen szervezési formában, valamint növekvő időtartamú (5-35perc) csoportos foglalkozások szervezésével.
- azonos életterben lévő csoportok tevékenységeinek összehangolása
- a körülményekhez képest zavartalan pihenés feltételeinek megteremtése
- az étkezések naponta azonos intervallumának, a szükséges emésztési idő megtartásának biztosítása.
- folyamatos tízóraiztatás zökkenőmentes biztosítása

Napirendünkre vonatkozó időkeretek:

Étkezés:

- Tízórai 9.00-10.00 között
- Ebéd 12.00-13.30 között
- Uzsonna 15.00-16.00 között

Pihenés: 13.00-15.20 között

Levegőzés: délelőtt: 10.30-12.30 között (időjárástól függően min. 1 óra)
délután: 16.00-17.00 között

Játék: délelőtt: 7.00-12.30 között
délután: 15.30-17.00 között

Kötetlen vagy kötött, tervezett, szervezett tevékenység:

kezdeményezés, mikrocsoportos, csoportos foglalkozás (5-35perc), mindennapos mozgás

Délelőtt: 7.00-12.30 között
Délután: 15.30-17.00 között

IV.3.2. Heti rend

A heti rend biztosítja, hogy a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése hozzájáruljon a gyermek egészséges fejlődéséhez.

A heti rend összeállításának szempontjai:

- a heti rend a napirendhez hasonlóan stabil és rugalmas pontokból áll
- a differenciált tevékenységek tervezését, szervezését úgy alakítjuk ki, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség azok gyakorlására a szabad játék keretein belül
- lehetőséget teremtünk intézmény specialitásaink megteremtésére, melyet egyéni érdeklődési beállítottságtól függően, óvodapedagógus vezet
- fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodapedagógusok heti tervet, illetve több hétre szóló projekt tervet állítanak össze, amely megfelel a csoport életkorának, fejlettségi szintjének és a gyermekek érdeklődésének.

A heti tervet három szintre tervezik az óvodapedagógusok

- I. szint: SNI, BTMN, 3H
- II. szint: standarthoz közelítő – átlagos
- III. szint: tehetséges

A heti rendet befolyásoló tényezők:

- torna szoba, terem beosztása
- ünnepek, a csoport óvodán kívüli programja
- programok, rendezvények, bemutatók

A heti rend, nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti vagy más téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét. A tevékenységi formák szervezése a testnevelés kivételével lehet kötött vagy kötetlen.

Kötetlen mindennapi tevékenységek

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játékok
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgásos játékok
- Levegőzés

Kötetlen vagy kötött szervezett tevékenységek

(mikrocsoportos, csoportos, 5-35 percig terjedő)

- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Külső világ tevékeny megismerése (matematikai tartalmú tapasztalatok)
- Verselés, mesélés
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Kötelező tevékenységek

- Mozgás,
Mindennapos mozgás (délelőtt, délután)

IV.4. Óvodánk hagyományai, ünnepei, programok, rendezvények

Az ünnepek, a hagyományok ápolása elősegíti az identitástudat, a szülőföldhöz való kötődés kialakulását. A hagyományok, a közös élmény erejével fokozzák gyermekeink közösséghez tartozását, közel hozzák a szűkebb és tágabb környezet eseményeit. Ünnepeinket úgy tervezzük, hogy emelkedjenek ki mindennapi életünkől, de előzményei és emlékei illeszkedjenek gyermekeink természetes életmenetébe. Kalocsa és a hozzá tartozó települések igen gazdag népi kultúrával rendelkeznek, **”Jó gyakorlataink”** erre épülve alakultak ki a Székhely és a Csokonai óvodában. Az évszakokhoz fűződő néphagyományok és „zöld” jeles napok képzik alapját az esztétikai, erkölcsi, értelmi, érzelmi, közösségi nevelésünknek.

Nevelési folyamatunk alapritmusát az évszakok változása adja meg, melyet projektek tervezésével valósítunk meg. Ezeket a hétköznapiak és az ünnepek tagolják. A „holnap öröme” a csoport elé állított távlat, a közös tevékenység, gyermekeink fejlődésének serkentője. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyik hagyománnyá válhat. Ezek a hétköznapiakból kiemelkedő és időről-időre visszatérő, sajátos közösségi események, egyben esélyforrást is jelentenek a tehetségígéretes gyermekek felfedezésére, kibontakozására. A különböző programok, ünnepek, témanapok, kirándulások szervezésénél, megvalósításánál igénybe vesszük az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Célunk: változatos, újszerű módszerekkel, tevékenységekkel, maradandó élményhez juttatni a gyermekeket, az ünnep hangulatához közel álló mesékkel, történetekkel, vídamságot, mosolyt csalni a gyermekek arcára, elmélyíteni, gazdagítani a gyermekek ünnepről alkotott képzetét. Az évek során kialakult, megszilárdult szokásmódokkal erősítjük az összetartozás érzését és a szülőföldhöz való kötődést, a környezetükben élő emberek hagyományainak megismerését.

Ünnepek, rendezvények, jelesnapok	
Óvodai éltünk hagyományos ünnepei	Mikulás, karácsony, Anyák napja, Gyermeknap, Gyermekünk név és születésnapjai, Évzáró
Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink	Lucázás, Farsang- kiszabáb égetés, Húsvét
Nemzeti ünnepeink	Március 15. Nemzeti Összetartozás Napja (jún.04.) Összetartozás napja / jún. 06./
Zöld jeles napok a környezeti nevelésben	Autómentes világnap /szept. 22./ Takarítási világnap /szept. 23./ Állatok világnapja /okt. 04./ Dohányzás elleni nap /nov. 18/ Zöld szív napja /márc. 21./ Víz világnapja /márc. 22./ Föld napja /ápr. 22./

	<p>Madarak fák napja /máj. 10./</p> <p>Környezetvédelmi világnap /jún.5./</p>
Rendezvényeink	<p>Mesenap</p> <p>Paprika Kupa</p> <p>Magyar népmese napja</p> <p>Gyermekdal napja</p> <p>Őszi hét</p> <p>Márton nap</p> <p>Nyugdíjas találkozó</p> <p>Nagyszülők napja</p> <p>Börzék- ősssel, tavasszal</p> <p>Papírgyűjtés</p> <p>Fantázia csoportnevek ünneplése</p> <p>Tél búcsúztató</p> <p>Környezetvédelmi vetélkedő szülőknek</p> <p>Nemzetiségi nap</p> <p>Nyíltnapok</p> <p>Családi nap</p> <p>Szülők fóruma</p> <p>Egészség hete, sport nap</p> <p>Majális</p> <p>Szakmai napok, fórumok</p> <p>Mesemondó verseny</p> <p>Magyar nyelv napja</p> <p>„Szép versekkel a környezetünkért”</p>
Jeles napjaink és a hozzá fűződő népszokások	<p>Szeptember 01. Egyed napja: szőlőérés ideje, csöszök mentek ki őrizni a szőlőt a tolvajoktól és a madaraktól</p> <p>Szeptember 06. Kisasszony napja: fecskehajtó nap /útra kelnek a költöző madarak/</p> <p>Szeptember 29. Szent Mihály nap: pásztorünnep /állatok behajtása téli szálláshelyükre/ vásárok, búcsúk tartása /vásáros játékok, barkácsolás őszi terményekből/</p> <p>Október 14. Teréz nap: szüret kezdőnapja, szüreti mulatságok, felvonulások, szüretelés, mustkészítés</p> <p>November 01.-02. Mindenszentek, Halottak napja: a halottakra való emlékezés napja, gyertyagyújtás, koszorúkészítés</p> <p>November 11. Márton napja: a termény betakarítás záróünnep, lakomák rendezése, tömött liba levágása, időjósok / német nemzetiségi/</p> <p>November 25. Katalin napja: Katalin ágrügyeztetés, időjósok, téli munkák ideje, /szövés, fonás/ népi játékok készítése</p> <p>November 30. András napja: a disznóölések kezdete, disznóölésekhez kapcsolódó köszöntők, adománygyűjtő kántálások, férjjósló szokások</p> <p>December 04. Borbála napja: Borbála-ágrügyeztetés /cseresznye ág/</p> <p>December 06. Miklós napja: mikulás napi szokások, ajándékozás, időjósok, téli örömek</p>

	<p>December 13. Luca napja: Luca szék készítése Luca búza ültetése, Luca kalendárium készítése, Luca napi alakoskodások, kotyolás</p> <p>Adventi készülődés, /karácsony előtti négy hét/, Adventi koszorúkészítés, Adventi gyertyagyújtás, Adventi-házikó készítés</p> <p>Karácsony december 24-25.: betlehemezés, mézeskalács készítés, karácsonyfadíszek készítése, karácsonyfa állítás, karácsonyi ajándékozás, karácsonyi kántálások, jókívánságok, Madárkarácsony</p> <p>Január 01. Újév napja: újévi jókívánságok, köszöntők, rigmusok</p> <p>Január 06. Vízkereszt napja: karácsonyi ünnepkör zárása, karácsonyfa szétszedése, háromkirályok –járás, időjósok</p> <p>Február: farsangi szokások: jelmezes álarcos alakoskodások, állat alakoskodások, táncmulatságok, farsangi köszöntők, viaskodó, versengő, ügyességi játékok, télűző vigasságok</p> <p>Március 12. Gergely napja: Gergely-járás, nagycsoportban iskolalátogatás ideje</p> <p>Március 18-19-21. Sándor, József, Benedek: tavasz kezdete, tavaszköszöntők, időjósok</p> <p>Április 01. bolondságok, tréfák, viccelődések napja</p> <p>Húsvéti ünnepkör, április hónap: kiszehajtás, Villőzés barokaág gyűjtés, tojásfestés, locsolkodás</p> <p>Május 01. májusfa állítás, majális, kirándulások, táncos mulatságok a szabadban,</p> <p>Pünkösöd: Húsvétot követő ötvenedik napon kezdődik, Pünkösdi király, ill. királyné választás</p>
--	---

V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

A drámajátékok, a dramatikus módszerek hatékonyabb alkalmazása. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)

V.1. Játék

Játék, a gyermekek természetes, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi formája. Önkéntes, örömmel végzett tevékenység. A játék, a gyermek alapvető tevékenységi formája, lehetőséget ad a kreatív ötletek szabad kipróbálására. A játék az óvodás gyermek személyiségének tükröződése, s fejlesztésének leghatékonyabb eszköze is egyben. A gyermeki személyiség fejlesztésének legfontosabb, elsődleges színtere. A tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja, a gyermek elemi pszichikus szükséglete.

A gyermekek játékokban és a játék által fejlődnek. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind a játékba ágyazódik.

A gyermek fejlődésének tükrözi, mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan be-

nyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék **szabad** kell, hogy legyen, csakis így vezethet céljához, az egyéni benyomások feldolgozásához. A gyermek szabad akarására épül, benne és általa érvényesül legtipikusabban és legsokoldalúbban az önkifejezése. A gyermek által kezdeményezett játék az úgynevezett **szabad játék**. A szabad játék tét nélküli, nincs gyakorlati haszna, örömet szerez, spontán. Nem kényszerű, hanem egy felszabadult cselekvés. Mondhatjuk, hogy a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége. Lélektani alapjának a tevékenységi vágy, a motorikus nyugtalanság, a cselekvési szükséglet, az önállósági törekvés és a tájékozódási vágy vehető. **Mivel a gyermek kezdeményezi a játékot, ő határozza meg azt, hogy mit, mivel, hol, hogyan és kivel játszik.**

A drámajátékok, a dramatikus módszerek hatékonyabb alkalmazása

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

A különféle játékok felhasználása a nevelő munkánk során egyáltalán nem új jelenség: tudjuk, hogy a játéktevékenység közbeiktatása hatékonyabbá teheti a nevelést és a tanulást. A dramatikus improvizációra, drámajátékokra épülő tevékenységek már régen jelen vannak nevelőmunkánkban, hiszen a dramatizálás, bábozás az anyanyelvi nevelés szerves része. A drámajáték feltételezi a gyermekkel együtt gondolkozó és játszó nevelő jelenlétét és kreatív személyiségét. Alapvető játékfajtái (érzékszervi, fantázia, bizalom) fejlesztő hatásukat tekintve egybeesnek az alapkultúrák elsajátításához szükséges fejlesztési területekkel. A drámajáték a pedagógus és a gyermek közös alkotótevékenysége a játékon keresztül.

A drámajáték szerepének lehetőségei a mindennapi nevelő gyakorlatban: kapcsolhatjuk a neveléssel kapcsolatos feladatok ellátásához, alkalmazhatjuk konfliktusok feloldásához, de felhasználható terápiás céllal is. / K./

Célja:

- megértetni a közös munka jelentőségét, és megbecsülni az egyén szerepeit
- játékon keresztül megvalósuló fejlesztés
- játékbátorság, kreatív dramatikus képességek fejlesztése
- csapatépítés, közösségi érzelmek, empátia, bizalom fejlesztése

A drámajátékok alkalmazásával fejlesztjük a gyermekek:

Megfigyelő készségét, érzékszerveiket, finom motorikájukat, emlékezetüket, fantáziájukat, tájékozódási készségüket, esztétikai érzéküket, koncentrációs készségüket, empatikus készségüket, társas kapcsolataikat. / Ú /

A fejlődést befolyásoló tényezők:

- az egyéni öröklött anatómiai, fiziológiai adottságok
- a környezet, amelybe beleszületik és él
- a nevelés, valamint ennek sajátos családi jellemzői

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától.

Az óvodai játék formái

- szabad / spontán játék
- kezdeményezett / ajánlott játék

Szabadjáték: Önként vállalt, örömteli, vágykielégítő tevékenység, melynek célja maga a játék. Élmények, tapasztalatok, belső feszültségek, vágyak tükröződnek, érzelmek, indulatok irányítják. A gyermek szabad elhatározásából születik és abban is ér véget.

Kezdeményezett játék: a játékban az óvodapedagógus szerepe dominál, melynek célja

- a játék maga, melyben az interaktivitás dominál a gyermek és pedagógus részéről (irányítás, téma, szabadság), nem a végeredmény, hanem maga a játszás, a közösen alakított játékfolyam a fontos
- tanulás: az óvodapedagógus részéről tanulási cél, pedagógiai szándék fogalmazódik meg, jellege a szervezett tanulás jegyeit hordozza
- fejlesztés: Eltérő fejlődési ütemű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok, melyek tartalmukkal, struktúrájukkal, szabályaikkal hatnak gyermekre az óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus irányításával.

Egyes játékfajták személyiségformáló hatása

- *Gyakorló / funkcionális játék: játék* : fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos érzékelése, verbális készsége.
- *Szerephangsúlyos játékok Szimbolikus szerepjáték:* alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei.
- *Konstruáló építő játék:* alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.
- *Szerephangsúlyos játékok Szabályjáték:* fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.

Bábjáték:

Kiemelt szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra, fejlődik verbalitásuk

Dramatizálás:

A felelevenített élmények során fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. Játék közben gazdagodik szervezőkészségük, alkalmazkodó készségük, önértékelésük és önismeretük is.

Alakul testsémájuk, mozgáskoordinációjuk, percepciójuk.

Drámajáték:

játékbátorság, kreatív, dramatikus képességek fejlesztése

csapatépítés, közösségi érzelmek, empátia, bizalom fejlesztése

Barkácsolás:

Mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen.

„Mindenből lehet valamit csinálni” szemlélet kialakítására törekvés.

Újrahasznosítás lehetőségének felfedezése, kihasználása

Manipulációs készség, finommotorika fejlődése

Fejlődik kreativitásuk, alakulnak társas kapcsolataik

Sok új technika és munkaforma megismerése

Gyermeki játék pedagógiai támogatásának elvei:

- a szabad játék előtérbe helyezése, túlsúlyának érvényesülése.
- a gyermek elképzeléseinek ösztönzése.
- élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozásának segítése, az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenységével.
- gyermek érdeklődésére épített „itt és most” érzés biztosítása a spontaneitás érdekében.

- szükség és igény szerinti együtt játszás, támogató, serkentő, ösztönző magatartás, indirekt reakció alkalmazása.
- egyéni és közös élmények előhívása.
- az óvodapedagógus jelenléte, ezáltal a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulásának segítése.

Célunk:

- A játéktevékenység minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai szakértelemmel történő támogatása. Biztosítjuk a kisgyermek személyiségének sokoldalú és harmonikus fejlődésének lehetőségeit. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, kreativitásukat, alkotóképességüket fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.
- A szabad játék, mint örömforrás erősítse a gyermekek pszichikumát, kreativitását, adjon hosszantartó, zavartalan élményt, járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, boldog óvodáskor megéléséhez.
- SNI, BTMN, HH, HHH, migráns gyermekek számára a szabad játék biztosítása legyen a szocializáció elsődleges színtere

Óvónői feladatok

- Megfelelő csoportlégkör, hely, idő, egyszerű és alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök és élményszerzési lehetőség biztosítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenlétével biztosítja az indirekt irányítást. A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki.
- A szabad játékban biztosítani kell az óvodapedagógus utánozható mintáját, mely lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolat kialakulását
- Az óvodapedagógus a játék folyamatában bevonható társ, segítő, kezdeményező mintát kell, hogy mutasson
- Az óvónői kreativitásra, tapasztalatára építve a játékeszközök folyamatos fejlesztése
- Jó napirend kialakításával biztosítja a szabad játék túlsúlyának érvényesülését, hosszantartó, zavartalan játékidőt és a gyermekek számára a fejlettségüknek megfelelő játékeszközöket, a megfelelő csoportlégkört.
- A gyermek megismerése játékon keresztül.
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség és élményforrás biztosítása.
- A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése.
- A gyermeki fantáziát segítő anyagok, eszköz élményszerző lehetőségek álljanak a gyermekek rendelkezésére.
- Az óvodapedagógus a gyermekek játékát segíti, ötleteket ad, lehetőséget teremt a csoportszoba átrendezéséhez/ kuckók kialakítása /. /K/
- Évszakok nyújtotta játék lehetőségek biztosítása.
- Környezeti attitűdök alakítása, a zöld tartalmak megjelenítése, közvetítése, tudatosítása, azaz a fenntarthatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztése.
- Környezettudatos-természetbarát magatartás megalapozásának segítése. Közös barkácsolással hulladék anyagokból játékok készítése, ezzel segítve az elmélyült játéktevékenység kibontakozását, a környezettudatos magatartás formálását. /K
- Közös barkácsolással hulladék anyagokból játékok készítése, ezzel segítve az elmélyült játéktevékenység kibontakozását, a környezettudatos magatartás formálását. /K
- Udvari játéktevékenység szervezése.

- Csoportszobai játék udvari folytatásának biztosítása.
- Szülői szemléletformálás, ötletadás.
- Az egyének és játszócsoportok játékának és játék elképzelésének támogatása.
- Az SNI, BTMN, HH, HHH, migráns gyermekek személyiségének differenciált fejlesztése játéktevékenységen keresztül, fejlettségtől függő, fokozódó komplexitású játékok megtanításával, megszerettetésével

Dajkai feladatok

A szabadjáték ideje alatt jelenlétével támogassa az óvónő munkáját, a nyugodt légkör megteremtését. Kapcsolódjon be az aktuális gondozási és szervezési feladatokba.

A fejlődés jellemzői

- Örömmel, önfeledten játszik.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Társaival együttműködik a játék érdekében.
- Képesek a szabályok, normák elfogadására, betartására, önálló szabályozására
- Képes élményei eljátszására.
- Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- Képes szerepjátékok megszervezésére és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait. Ismerik és alkalmazzák az udvarias magatartás formáit a játék során.
- Lemond egy-egy kedves játékszerről, átadja társának.
- A játéktémát megszakítás után is folytatja.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Képes egyszerű játékok elkészítésére, amit fel is használ későbbi játékában.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.

V.2. Verselés, mesélés

A vers, a mese az anyanyelven keresztül jut el gyermekhez, fejleszt, gazdagítja, élményhez juttatja. Az irodalmi nevelés örömforrás, mely élményt nyújt, segíti a világ megismerését és az emberi kapcsolatok sokféleségére tanít. Segíti a gyermekeket belső indulataik levezetésében, megmozgatja fantáziájukat, beleélő képességüket, képi gondolkodásukat. A gyermek saját vers- és mesealkotása annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás, a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, egyben a szellemi nevelés eszköze is. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Így válik az irodalmi nevelés a világ megismerésén túl, a világ befogadásának eszközévé is. A jó irodalmi értékkel bíró gyermekvers összekapcsolja a szavakat, mozdulatokat és érzelmeket, ritmusuk, hangzásuk, hangulatuk érzelmi élményeket közvetít.

A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek, a néptánc gyakorlása által a gyermek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. A jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó párbeszédű mondókák, dramatikus népi játékok a közösségi kapcsolatok erősítéséhez is hozzájárulnak. A nyelv szép-

ségének kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel az anyanyelvi készségei, képességei fejlődnek.

Célunk: a mese, vers, megszerettetésével a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi és esztétikai érzék fejlődésének elősegítése, anyanyelvi kultúrájának emelése, pozitív személyiség jegyeinek megalapozása. A kidolgozott „**Jó gyakorlatainkkal**” az esélyteremtés, a hátránycsökkentés illetve a tehetséggondozás megvalósítása minél szélesebb körben.

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

Mai világunkban nagy szükség van olyan játékos pedagógiai eszközökre, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és nevelést segítik elő. A pszichológiai alapú pedagógiai módszerek kerüljenek előtérbe, mint a nonverbális és verbális, interakciós és kommunikációs helyzetgyakorlatok, játékok.

- Segíti a beszédképesség, a nyelvi kommunikációs képesség tisztaságát
- Ellensúlyozza a tömegkommunikációs eszközök okozta passzivitást
- A családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, irányítja a gyermek beszédfejlődését, beszédészlelési folyamatát, beszédmegértési képességét.
- A drámajátékok használatával fejlődik a beszéd tartalmi része, szókincsük bővül.
- A pedagógus a játékok segítségével a gyermekek beszédkedvét fokozza, beszédgátlásukat oldja, vokális mimikájukat alakul. Fejlődik a gyermekek beszédritmusa, metakommunikációs képességük, kiejtésük.

A bábozás jelentősége:

Komplex hatása abban rejlik, hogy sokféle képességet fejleszt, annak is, aki nézi és annak is, aki játssza. Képekben gondolkodik, de erős dramaturgiára épül. Művészeti hatásán és az audio- vizuális élmény örömein kívül sokoldalú – diagnosztikai, pedagógiai és terápiás célú – felhasználási lehetősége sem elhanyagolható. Főként a gyermekek pszichés problémáinak megoldásában bír nagy jelentőséggel, felmérhetetlen hatása van az oktatásban, nevelésben, hiszen a kedves figurák hűen és maradandóan közvetítik a pedagógus által átadott ismereteket. / Ú /

Óvónői feladatok

- Irodalmi anyag igényes összeállítása a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően.
- Anyanyelvünk , szülőföldünk szeretetére nevelésével az ősi források felhasználásával a régi értékek és hagyományok közvetítése.
- A vers, mese anyag megválasztásával a multikulturális és interkulturális nevelés megvalósítása.
- (A gyermek nyelvi képességeinek egyénre szabott differenciált fejlesztése meghatározott hely és hangulat teremtése a meséléshez.)
- Az irodalmi művek átéléséhez, befogadásához megfelelő tér, idő, hangulat biztosítása.
- Színházi és bábszínházi gyermekelőadások megszervezése.
- Bábozás és dramatizálás feltételeinek megteremtése. Az emlékek, élmények kijátszásához, továbbéléséhez, szorongásuk feloldásához, továbbá a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatainak és a megfelelő viselkedésminták feltárása érdekében felhasználjuk a bábozás, dramatizálás, drámajáték eszközeit és annak lehetőségét biztosítjuk a gyermekek számára a napi tevékenységek során.

- Belső képalakítással, képzeletfejlesztéssel az olvasóvá válás elősegítése.
- Kommunikációs helyzetekkel az illemszabályok betartására ösztönzés.
- Szülők meggyőzése az előszóban történő mesélés varázsának fontosságáról és hatásáról. Segítségnyújtás a szülőknek az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.
- Könyvtár látogatások szervezése
- Tehetséggondozás (házi és területi mesemondó napok, „Szép versekkel környezetünkért” versmondó nap, anyanyelvi tehetségműhely, Tehetsége napon, Jótékonyági Gálaműsoron való bemutatkozások, szereplések). / K /

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen és örömmel hallgat és mond mondókát, verset, mesét.
- Szívesen bábozik, dramatizál.
- Várja, igényli a mesehallgatást, van kedvenc meséje.
- Képes kitartóan figyelni, mesét hallgatni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Vigyáz a könyvekre, igényli azok nézegetését.
- A mesékben gyakran előforduló kifejezéseket beépíti az aktív szókincsébe, azonosul a pozitív és negatív mesehősökkel.
- Képes mesét, történeteket alkotni, elkezdett történetet, fantázia segítségével folytatni.
- Irodalmi téren jelentkező tehetségét örömmel megmutatja társainak.

V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A zene és a testmozgás szerves kapcsolata az énekes játék, a szabad ég alatt, ősidők óta a gyermek életének legfőbb öröme.”

(Kodály Zoltán: A Zene Mindenkié)

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc a mozgás, az anyanyelv területét egyaránt felöleli. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte minden ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, amelyet megismertethetünk a gyermekekkel. Kalocsa és környéke gazdag forrása a népi játékoknak, táncoknak, mondókáknak. Közvetlen környezetünk tánc és zenei hagyományainak megismerése élményszerűen erősíti a szülőföldhöz való kötődést a hazaszeretet megalapozását, elmélyítését. A népi gyermektánc megismerésének célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés elmélyüljön a gyermekekben.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A ritmus és a mozgás együtt, a dallamot is hordozó ének-zene a gyermekeknek örömeleményt jelent.

Az éneklés, a zenélés, az énekes játékok, a mondókák, a népi gyermekdalok, ölbeli játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A mondókák, népi játékok, népdalok kortárs művészeti alkotásokhoz tartoznak mindennapjainkhoz. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermektáncok és

népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenei nevelés az óvodai élet egészét átszövi.

Célunk: Zene iránti nyitottság művészi értékekre való fogékonyság, az igényes zene befogadására és zenei kreativitásra való képesség megalapozása, a gyermekben. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc iránti érdeklődés felkeltése néphagyományaink közvetítésével, a közös játék, tánc, közös éneklés örömeinek megéreztetése, szülőföldhöz való kötődésük megalapozása.

Óvónői feladatok

- A zenei anyanyelv, a zenei alapfogalmak megismerése, zenei készségek fejlesztése.
- A gyermek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- A felhasznált zenei anyagokat igényesen, életkornak megfelelően válogatása.
- A népi hagyományok zenei értékeinek megismerése a népi játékokon keresztül (énekes-táncos játékok, szembekötösdi, párcserélő, leánykérő, lakodalmas, vásáros, fogyó-gyarapodó, bújócskák stb.).
- Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességét, mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei képességet fejlesztő játékokkal.
- Fejlesztjük a gyermekek improvizatív készségét.
- Teret, lehetőséget biztosítunk a gyermekek zenei önkifejezésének, arra törekszünk, hogy az éneklés, a zenélés a mindennapi tevékenységek részévé váljon.
- Megismertetjük Kalocsa és környékének népzenei hagyományait, a népi hangszereket, a jeles napokhoz fűződő mondókákat, dalokat, gyermektáncokat.
- Népdalokkal, a gyermektáncok kezdő lépéseinek megalapozásával, a népzenevel, az énekes népszokásokkal kialakítjuk a hazaszeretet iránti fogékonyságot, a szülőföld iránti szeretet.
- Törekszünk a zenehallgatás anyagának folyamatos bővítésére, a gyermekek zenei ízlésének fejlesztésére.
- Igényes zenei anyagok gyűjtésével és forrás megjelölésével, bemutatásával elősegítjük a családok zenei ízlésvilágának formálását. (digitális eszközök)
- A nemzetiségi és a migráns gyermekek kultúráját figyelembevevő dal és zenei anyagválasztás.
- Törekszünk a gyermekeket zenei élményhez juttatni, kánon, többszólamú énekléssel, hangszerjátékkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, akár egyedül is.
- Segítséggel változatos térformákat alakít.
- Megismeri a népi gyermektánc alapozó lépéseit, jellegzetességeit, stílusát.
- Képes egyszerűbb táncmozdulatokra, társaival összehangolva azokat.
- Mozgása esztétikus és ritmuskövető.
- Képes egyszerű dallam és ritmus visszaadására.
- Ismer gyermekhangszereket, népi hangszereket, néhányat biztonságosan, rendeltetésszerűen használ.
- Érti az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is tud énekelni.
- Ismeri a zenei fogalompárokát.
- Élvezettel hallgatja a zenét.

- Képesek a szavakat megfelelően artikulálva improvizálni.
- Felismerik néhány hangszer hangját.

Felismeri az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet hangjait, természetes élet-helyzetben és digitális eszközökről

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek az őket körülvevő környezetükből érő spontán ingerek és a közös tevékenységek hatására egyaránt fejlődnek, tapasztalatokkal gazdagodnak. A változatos téma, eszköz, érdekes egymással kombinálható technikák örömtelivé, vonzóvá teszik ezt a folyamatot. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Ezen tevékenységek a gyermek egyéni fejlettségéhez és képességéhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességének alakulását, a gyermek élmény- és fantáziavilágának gazdagodását és annak képi formában történő kifejezését. Az örömmel végzett munka, ismétlésre serkenti a gyermeket, ezáltal fejlődik kézügyessége, kifejező készsége. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az esztétikai-művészeti kifejezőképesség magában foglalja helyi kulturális örökséggel való találkozást. Ebben az életkorban már fontos szerepet tölt be a képzőművészeti alkotások nézegetése és a múzeumlátogatás. Nemzeti értékeink örökítése érdekében megismertetjük óvodásainkat Kalocsa és környéke gazdag népművészetével, hagyományörző technikáival, népi játékok készítésével, (szín-, formavilág, eszközök), valamint a korszerű vizuális technikákkal.

A néphagyományörző technikák megismertetésével, alkalmazásával a szülőföldhöz való kötődést (érzését) erősítjük. A népművészet, néphagyomány, kézművesség a gyermekek számára olyan tevékenységekben jelenik meg, amelyekből erkölcsi, életmódbeli, esztétikai természetű ismereteket sajátít el. A tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az örömkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A kommunikációs eszközök megjelennek a kézi munkához kapcsolódó folyamatos beszélgetéseken. A manuális tevékenység során új verbális fogalmakkal ismerkednek meg. A műalkotásokkal történő találkozások során is beszéddel fejezzük ki érzéseinket, gondolatainkat.

Ezen tevékenységek egyéni fejlettségük és képességükhöz igazodva segítik:

- képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló-térbeli tájékozódó- és rendező-képesség alakulását
- gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi formában történő kifejezését.
- gazdagítja esztétikai érzékenységüket, kialakítja igényességüket, tér, forma és színeképzetüket, térbeli tájékozottságukat
- környezetük esztétikai alakítását
- kommunikációjuk fejlődését, szókincsük gyarapodását

Célunk: A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása. Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása. Ismer-

kedjenek meg a néphagyományőrző technikák alkalmazásával, Kalocsa és környéke díszítő művészetével, népi játékok készítésével. A helyes ceruza fogás elsajátíttatása. A környezettudatos szemlélet épüljön be a vizuális tevékenységeikbe.

Óvónői feladatok

- Lehetőséget biztosítunk a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei mellett a régi gyermekkor játékkészítő és népi kismesterséget őrző technikák megismerésére (pingálás, hímzés, korongozás, kosárfonás, szövés, fonás, körmöcskészés).
- Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésére, valamint a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására, egyéni képességek kibontakoztatására.
- Megismertetjük a gyermekekkel a különböző természetes anyagokat (háncs, kóc, gyékény, vessző, nád, sás, szalma, kukoricaszár, mákgubó).
- Figyelmet fordítunk a különböző eszközök biztonságos használatára.
- Ösztönözzük őket esztétikus ajándékkészítésre (pl.: festés, pingálás, varrás, origamizás).
- Gazdagítjuk élmény- és fantáziavilágukat, hazánk és nemzetiségek művészeti alkotásainak bemutatásával.
- Fejlesztjük finommozgásukat. Megalapozzuk, fejlesztjük a vizuális észlelés területeit (pl. alak -, forma-, méret állandóság; Gestalt- látás; alak- háttér megkülönböztetésének képessége)
- Rendszeres látogatjuk a helyi művészeti kiállításokat, és a helyi művészek galériáját.
- Múzeum látogatás és a múzeumi foglalkozások során, szakemberek segítségével megismertetjük a gyerekeket néphagyományőrző tevékenységekkel, népszokásokkal, népi technikákkal.
- Városnéző séták során bemutatjuk Kalocsa építészeti nevezetességeit.
- Differenciált tevékenységek felkínálásával sikerélményben részesítjük a gyermekeket.
- Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a gyermekek tevékenységét.
- Az ökögondolkodás alapján a „hulladék nem szemét” elv hasznosítása, a „belelátás” képességének fejlesztése az újrafelhasználás érdekében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Megismeri az alkotás örömét, az anyagok, eszközök nevét, használatát, a különböző technikai megoldásokat, az egyes alaptechnikákhoz kapcsolódó munkafogások elnevezését.
- Szem-kéz mozgása összerendezett. Finommotoros képessége megfelelő, vonalvezetése biztos.
- Megjeleníti élményeit, elképzeléseit.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra
- Emberábrázolásán képes egyszerű mozgások jelzésére
- Vonalvezetése balról-jobbra halad.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő.
- Az alapszíneket ismeri, bátran használja.
- Képes kooperációra; egyéni - ill. közös tevékenység során kompozíciót közösen létrehozni.
- Beszélgetni tud az alkotásokról.
- Önállóan alkalmaz különböző technikákat.
- Tud barkácsolni néphagyományőrző természetes anyagokból.

- Képes emberalakokat, állatokat, tárgyakat mintázni a legjellemzőbb formák érzékelésével.
- Átélik az alkotás, létrehozás örömét, figyelembe véve az újrahasznosítás lehetőségeit is.
- Használja a speciális kifejezéseket.
- Képes egymás közötti beszélgetések során a kijelentő, kérdő, felszólító és felkiáltó mondatokat használni.

V.5. Mozgás

*„A mozgás sok mindenre orvosság,
de nincs olyan gyógyszer, amely a mozgást helyettesíthetné”*

(Régi bölcs görög mondás)

A mozgás által elősegítjük a gyermek testi fejlődését, amely ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése elősegíti a személyes, a kognitív, szociális és speciális képességek fejlődését. **A mozgás az óvodás gyermek legfőbb szükséglete.** A mozgás az értelmi, testi-lelki fejlődés összekötő eleme, a leghatékonyabb tanulási forma. Az egészség fenntartásának és a harmonikus életvezetésnek fontos eszköze. A helyes szokások megerősítésével elérjük, hogy a gyermek egyéni és közös érdekeit szolgáló személyes képességek és a közösségi szokások nyerjenek teret (térben való tájékozódás, együttműködés, csapatszellem). A mozgásöröm a gyermek érzelmi világában meghatározó. A mozgás, a mozgásos játék, fejleszti a gyermekek természetes mozgását, a testi képességeket: mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelem. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgásnak kiemelt szerepe van a gyermekek fejlődésében és az óvodai hátránykompenzáció csökkentésében minden területen (szociális, verbális, kognitív, testi)

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tulajdonságainak alakulását. A torna, játékos mozgások, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek teremben és szabadban, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára minden nap biztosított. A mozgásformák változatos megvalósítására segítséget jelent óvodáink számára a mások által kidolgozott **”Jó gyakorlat”**-ok alkalmazása.

A mozgásos tevékenységek sokrétű hatásai:

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek, és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgás-készségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
- A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk:

Az életen át tartó mozgás óvodáskori megalapozásnak fontossága.

A gyermek mozgásigényének kielégítése, a mozgáskedv fenntartása játékos formában.

Összerendezett, harmonikus mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességek fejlesztése.

A sikeres, jó hangulatú mozgásos tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújtson, s ez újabb cselekvésre ösztönözze.

A rendszeres mozgás során fejlesszük pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeit, melyek eredményeként egészségesebbek lesznek.

A gyakori szabadban, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakításához szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.

Óvónői feladatok

- Élményközpontú mozgás megteremtése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- Az óvodai nevelés minden napján lehetőség, hely és eszköz biztosítása a mozgás megvalósítására, kötött vagy kötetlen formában.
- A szervezet sokoldalú differenciált fejlesztésével mozgásszükséglet kielégítése.
- A mozgáskultúra alakítása, versenyigény felkeltése és kielégítése
- A prevenció és korrekció érdekében megfelelő szakember segítségének igénybevétele téri tájékozódás, alkalmazkodó képesség akarati tulajdonságok fejlesztése

- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagítása
- Az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képesség fejlődésének elősegítése
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív én-kép alakulásának támogatása
- „Mozgáskotta” módszer beépítése a mindennapokba
- Tartásjavító gerinc-és lábtorna gyakori alkalmazása
- A mozgás beépítése természetes módon a gyermek tevékenységekbe
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása a szabadjáték során is
- A gyermekek mozgáskedvének felkeltése és megőrzése
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekkel közösen, majd fokozott betartatása
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- A gyermek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása és folyamatos cseréje
- A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyén fejlettségének aktuális állapotát
- A játék, játékoság tiszteletben tartása a foglalkozásokon
- Lateralitást jelző csuklópánt használata igény szerint
- A testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása
- Tiszta, friss, jó levegő biztosítása a tornateremben
- Az atlétikai gyakorlatok (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint az udvarra szervezése
- Mozgásformák megszervezésével a keresztcsatornák fejlődésének segítése
- Szókincsük gyarapítása speciális szakkifejezésekkel
- Gyermekek edzése futással, kocogással (tömegsport rendezvényekbe bekapcsolódás).

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel mozog, kitartó a mozgásos játékokban.
- Rövidebb távon egyenletes iramban fut, futás közben tempó és irányváltoztatásra képes.
- Gurulóátfordulást hajt végre
- Labdát egy helyben pattogtat.
- Labdát egy és két kézzel célba dob.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- Néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszik.
- Térben jól tájékozódik, ismeri az irányokat.
- Nagy és finommozgása összerendezett.
- Az egyensúlyérzéke kialakult.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb és bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós).
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugrókötel, karika).
- Érdeklődik valamelyik sportág iránt.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.
- Hallott információk motoros visszaadására képes.

V.6. A külső világ tevékeny megismerése

„A jövőnek minden virága benne van a mai magvakban.”

(kínai mondás)

A gyermekkor egyik meghatározó élménye a természettel való találkozás, mely optimálisan alkalmas ismeretek szerzésére, a helyes magatartásformák megalapozására, kialakítására, mely minden óvodánk kiemelt feladata. Közös élmények, változatos tevékenységek során szerezhetnek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetről, az ott élő emberek hagyományainak, kultúrájának megismerése, megbecsülése és védelme szempontjából. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szerepét, védelmét.

Az egész személyiségre ható nevelési folyamatokban a helyesen megválasztott módszerek segítségével, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére építve, olyan szokásokat, viselkedési formákat alakítunk, amelyek a környezettudatos gondolkodás alapját jelentik. Fontosnak tartjuk, az érzékszervi tapasztalatokon alapuló, játékba ágyazott, örömforrást nyújtó és közösségeket alakító formáló tevékenységek szervezését.

A környezeti nevelés lehetővé teszi a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyainak megismerését. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, fejlődik ítélőképessége, tér-sík és mennyiségszemlélete és azokat tevékenységeiben alkalmazni is tudja. A gyermeket élményekhez, tapasztalatokhoz juttatjuk, a játékaik keresztül engedjük, hogy matematikát tanuljon, így nem lesz számára idegen ez a világ. Az óvodapedagógus leleményességén múlik, hogy játék lesz-e a matematika, mert ilyen formában játszva jut a gyermek az ismeretekhez.

A külső világ tevékeny megismerése (környezetismereti és matematikai tapasztalatok megszerzése) a nap folyamán mindenkor jelen van, áthatja az óvodai élet egészét. Ha ezt a folyamatot az óvodapedagógus körültekintően tervezi meg, akkor a gyermekeknek lehetőségük van sokféle új felfedezésre, tapasztalatszerzésre, fejlődik megfigyelő, gondolkodási, beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, alakul társas kapcsolatuk és megalapozzuk a természettudományos gondolkodást. Mindezt, a gyermeket körülvevő napi valóság megfigyelésével, az érzékszervek érzékenyítésével, a vizsgálódások iránti érdeklődés felkeltésével, a hozzájuk kapcsolódó természetjárás tudatosabb szervezésével érjük el. Célunk a közvetlen és tágabb környezetünk megismerése és védelme.

Cél: A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő, megtervezett pedagógiai folyamat, amely a természet és a társadalom fenntarthatósága céljából elősegíti és erősíti a gyermek környezettudatos magatartását, biztonságos életvitelét.

A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak, formáinak napi szituációban történő megfigyelése. A megismerési képességeinek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, tapasztalás, megértés, problémalátás, megoldás) fejlesztése. Célunk a közvetlen és tágabb környezetünk megismerése és védelme.

Óvónői feladatok

- A környezetünkben élő gyerekek és felnőttek ökológiai szemléletének megalapozása, formálása.
- A környezetbarát életvitel és tudatos magatartás igényének kialakítása, a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével.
Szűkebb és tágabb környezetünkben felelős együtt gondolkodás és cselekvés kialakítása.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz, spontán és közös élményeken alapuló tapasztalat és ismeretszerzés biztosítása.
- Energia és víztakarékossági szokások alakítása, hulladék újrahasznosítása megismertetése – fenntartható fejlődés érdekében.
- Környezeti problémák iránti érzékenység kialakítása.
- Természeti kincsek okos és kíméletes felhasználása, gondozása.
- A környezet kultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- Pozitív érzelmi kötődés alakítása, a szülőföldhöz, helyi hagyományokhoz
- Közvetlen természeti és társadalmi környezetünk cselekvésen alapuló felfedezése, megismerése, zöld jeles napok megünneplése.
- Széleskörű érzékszervi tapasztalaton alapuló megismerés biztosítása.
- Szenzitív és dramatikus környezeti játékok megismertetése.
- Természetes alapanyagú eszközök használata, egységes környezet esztétika megteremtése.
- Munkajellegű tevékenységek kiemelése, igény és igény szerinti munkavégzés.
- Kisállat és növénygondozás megismertetése.
- Környezeti jeles napok csoportonkénti és óvodai megünneplése.
- Egészséges életmód és életvitel szokásainak alakítása.
- Módszertani kultúránk fejlesztése.
- A környezet formai, mennyiségi, téri jellemzői, ok-okozati viszonyok felismertetése.
- Matematikai alapú ismeretek nyújtása.
- A gyermekek tapasztalataira építve érdeklődésük felkeltése a matematikai információk iránt, logikus gondolkodás fejlesztése.
- A külvilágról szerzett tapasztalatainak matematikai feldolgozásában segítsen, olyan érdekes problémahelyzeteket hozzon létre, amelyek hatására a gyermekek késztetést éreznek a probléma megoldására.
- A természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával matematikai tapasztalatok szerzése (tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, válogatása, sorba rendezése, számlálása tulajdonságaik, valamint más, és más megadott szempont szerint).
- Az óvodapedagógus ismerje fel a foglalkozásokon kívüli időben is a lehetőséget a matematikai tartalmak közvetítésére, és használja fel az ebből adódó lehetőségeket.
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.

- a közlekedés szabályainak megismertetése, betartatása.
- tudatos vásárlói szokások alakítása.
- önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása
- a nemzeti, etnikai kisebbségi és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeinek hagyományainak megismertetése
- a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása
- a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása
- a beszéd és mondatalkotás aktivizálása
- önálló véleményalkotás, döntési képesség elősegítése
- Szervezze meg a „zöld jeles” ünnepeket (Állatok Világnapját, Madarak, fák napját, Víz Világnapját, Föld napját, Környezetvédelmi Világnap), tevékenységekkel pl. palántázás, Állatkert látogatás, akár a szülőkkel közösen, így megalapozza a természet megbecsülését, szeretetét. A környezettel való együttélés szabályainak megalapozása.
- **Családok bevonása** a külső világ tevékeny megismerésével kapcsolatos programokba, ezzel környezettudatos magatartásuk alakítása.
Hagyományápoló tevékenységeinkbe (játsházák, táncházak, ünnepségek) is bevonjuk a szülőket, nagyszülőket; megtartva, továbbörökítve – régi és újabb – szokásainkat.
- A tehetséggondozás és szabadidős tevékenység részeként az életkori sajátosságokat figyelembe vevő arra építő, játékos, sakk alkalmazásának lehetőségét kínáljuk 5 éves kor feletti gyermekeinknek, képzett oktatóval (részletesebben a 6. fejezetben).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és családjáról. Tudja lakcímét, születési helyét, idejét, testvérei és szülei nevét.
- Ismeri az évszakok nevét és jellemzőiket, megkülönbözteti a napszakokat.
- Ismeri a környezetében gyakran látott növényeket, állatokat, a fejlődésükhöz szükséges feltételeket.
- Ismeri a házi állatokat, vadállatokat, azok hasznát, gondozását, védelmét
- Ismeri a színeket, azok sötétebb és világosabb árnyalatát.
- Tárgyakat, jelenségeket, külső jegyeik rendeltetésük szerint összehasonlítja.
- Képes jól ismert tulajdonság szerint válogatás folytatására, rendezés kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Legalább tízig számol, 10-es számkörben jól tájékozódik, tő-, és sorszámneveket helyesen használ.
- Összehasonlítja nagyság, forma, szín, mennyiség szerint és attól különbözőt létrehoz, vagy egyenlővé tesz.
- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Képes halmazokat összehasonlítani tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb.
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent.
- Helyesen használja a névutókat.
- Alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből egészet kirakni.
- Elfogadja a természet törvényszerűségeit, azzal harmóniában él.

- Elsajátítja azokat a magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges
- Ismeri az élő és élettelen közti különbségeket.
- Ismeri a természeti és társadalmi környezetünk értékeit, annak megóvásában, megtartásában életkorának megfelelően részt vesz.

V.7. Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.

A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében, mely a kompetencia alapú nevelésben teljesebbé válik.

Cél: A munka iránti tisztelet megalapozása, eredményének megbecsülése. Önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, önbecsülésük, felelősségük alakítása. A gyermeki munka örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységgé válik. A környezettudatos szemlélet jelenjen meg tevékenységek végzése során.

Munkajellegű tevékenységek

- Önkiszolgálás
- Alkalmoszerű munkák, egyéni megbízások
- Közösségért végzett munka: - naposi munka, - környezet rendben tartása, - növény és állatgondozás, - kisebbek segítése

Óvónői feladatok

- Nyugodt, bizalomra alapuló, szeretetteljes légkör alakítása.
- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekekkel való együttműködés.
- Folyamatos, a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, biztonság) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- A tevékenységek bemutatása, az eszközök, munka menetének megismertetése, gyakoroltatása.
- A baleset elkerülése érdekében a munkavégzés szabályainak megbeszélése, azok fokozott betartatása.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, levelek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtatás.
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- Munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képesség tulajdonságok alakítása (önállóság, kitartás, felelősség, céltudatosság, önértékelés).
- Saját és mások munkájának elismerésére nevelés.

- Tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása (udvariasság, cselekvésre szólítás, kérdés, buzdítás, dicséret, verbális kifejezései).
- Munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak megismerése, ok-okozati összefüggések megfigyelése, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.

Dajkai feladatok

Támogassa az óvónőt a munka jellegű tevékenységek során a feltételek megteremtésében, a szervezési és a nevelési feladatok megvalósításában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzi.
- Étkezés alkalmával helyesen használja a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.
- A napos teendőket önállóan végzi.
- Pontosan megérti mit várunk tőle és azt önállóan teljesíti.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végez el, és annak szervezésében is önálló.
- Tudja gondozni, óvni a környezetében lévő növényeket, állatokat.
- Képes a használati eszközök megőrzésére, saját testi épségének megőrzésére.

V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, játékba integrált, jelentős részben utánzásos, spontán, és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán módon tanuljon a gyermek.

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

Projekt módszer alkalmazása óvodánkban

A projekt a tanulás szervezési módok közül az egyik leghatékonyabb módszer. Ez az új tanulás szervezési mód szemléletében gyermekközpontú, korszerű tudást közvetít és az életre nyitott személyiség kibontakozását inspirálja.

A projekt olyan komplex feladatok összessége, melynek központjában egy gyakorlati természetű probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem a téma komplex, több szempontú feldolgozása, megismerése.

A cél sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét produktum létrehozása. A tanulás a tevékenységek tervezése, szervezése, megvalósítása közben, indirekt módon valósul meg.

Nagyfokú szabadságot biztosít a gyermekek számára a célok kiválasztásától, a tervezéstől a feladat végrehajtásán át az elkészült produktum értékeléséig.

Együttműködésre épülve, tevékenységek sorozatában valósul meg, melyek megvalósulhatnak a szabad játékban és a felnőtt által felajánlott tevékenységekben egyaránt.

A tevékenységbe integrált műveltségterületek sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba.

A projekt kollektívizál és individualizál is egyben, mert közös tervezéssel, szervezéssel és a közös végrehajtással együttműködésre, munkamegosztásra, kooperativitásra sarkallja a gyermekeket, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy mindenki a saját magának megfelelő feladatot válassza – ezzel individualitásukat viszik a közös vállalkozásba.

A projekt fajtái lehetnek:

- Egy gyakorlati feladat (tárgy vagy dolog megtervezése, kivitelezése)
- Egy esztétikai élmény átélése (Anyák napja, bábszínház, újság, mesekönyv készítés)
- Egy probléma megoldása.(csoportszoba átrendezés, kirándulás szervezése)
- Tevékenység elsajátítása (szöveg, fonás, varrás, kerékpározás)
- Valamilyen tudás elsajátítása

A tervezés időkeretei:

- Egész éves folyamat tervezése (Madarász-ovi, Jeles napok)
- Egy konkrét projekt (több héten át tart: pl. Farsang, Víz, Bolygók)
- A projekt egy konkrét tevékenységének megtervezése. (gyümölcs salátakészítés)

A projekt megszervezésének lépései:

- A projekt témák, ötletek összegyűjtése, majd a gyerekekkel közösen a téma kiválasztása.
- A projektterv készítése a gyerekek bevonásával: a projekthez szükséges információk, eszközök, kellékek, források, gyűjtése, szülők bevonása, élmények biztosítása.
- Az integrálható tanulási tartalmak összeállítása.
- A tevékenységek megszervezése, lebonyolítása, produktumok létrehozása
- A produktumok közzététele (kiállítás, faliújság, bemutató, előadás)

A projekt értékelése.

Alkalmazza a differenciálás elvét

A tanulás lehetséges formái

- 5-35 percig tartó csoportos, mikrocsoportos foglalkozások keretében
- a spontán játékos tapasztalatszerzéssel
- a cselekvéses tanulással
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzéssel
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés közben
- a gyakorlati problémamegoldás során
- projekt módszerrel

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Cél: Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Olyan jártasságok, készségek, képességek kialakítása, melyek hozzá segítenek az akarati, érzelmi tulajdonságok kialakulásához, elősegítik a fogalmi gondolkodást.

Óvónői feladatok

- Használja a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

- pl.: CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják.
  - A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.
  - Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.
  - Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.
  - Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit.
  - Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával érdeklődésük felkeltése a tapasztalatszerzésre, a megtanulás, a gondolkodás örömének átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére.
  - Tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, a „Projekt módszer” alkalmazása.
  - Motiválás a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására a közös együtt létben.
  - Spontán helyzetek kihasználásával feltételek teremtése a játékos tapasztalatszerzésre.
  - A szabad játék ideje alatt a gyermekek igényeinek, szükségleteinek megfelelően lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermekek átalakítsák a teret. pl.: bútorok átrendezése. / K /
  - A tanulási folyamatok során a heti témákhoz, projektekhez szükséges eszközök, kiegészítők, tárgyak, játékok, digitális eszközök előtérbe helyezése, ill. olyan téralakítás, hogy a gyerekeknek a tanulási folyamat, ismeretszerzés során a legoptimálisabb legyen. / K /
  - Az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhöz és egyéb tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.
  - Személyre szabott, pozitív értékeléssel a tanulás segítése.
  - Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezzen, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével választja ki a leginkább megfelelőbbet.
  - Visszajelzései értékelései legyenek egyértelműek, világosak a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkozóak.
  - Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységeket kínálása.
  - Megfelelő mennyiségű és minőségű segítség biztosítása, olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek segítik az önellenőrzés, önértékelés fejlődését.
  - A gyermekek meglévő tapasztalatainak, ismereteinek újabb tapasztalatokkal és ismeretekkel való bővítése.
  - Az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembevételével, interaktív tanulási-tanítási módszerekkel a gyermeki személyiség fejlesztése.
  - Minden gyermeket önmaga lehetőségeihez mért fejlesztése.
  - Differenciált fejlesztés biztosítása (tehetséggondozás, SNI, BTMN).
  - Fejlődésük nyomon követés a fejlődési naplóban.
  - Változatos mondatszerkesztéssel, a beszélő környezet tiszta, szép kiejtésével példamutatás a követendő beszédre.
  - Szokások alakítása utánzásos minta-és modellkövetése magatartással és viselkedéssel.

- Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformákat és módszereket alkalmaz, melyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre
- Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. Lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését

Dajkai feladatok

A tanulás támogatását segítő tevékenységek, programok során kapcsolódjon be a szervezési és gondozási feladatok ellátásába, és jelenlétével segítse a nyugodt légkör fenntartását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Észlelése egyre pontosabb, valóságghű.
- Képes figyelem-összpontosításra.
- Képzleti működése a valósághoz közelít.
- Emlékezetét a reprodukivitás jellemzi.
- Alkalmazza a tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés során megismert új fogalmakat, az analízis-szintézis műveleteit, problémahelyzetekben a megismerési folyamatokat.
- Aktívan részt vesz a probléma és feladatmegoldó helyzetekben, sikeres megoldásra törekszik.
- Beépíti szókincsébe a tanulás során megismert nyelvi fordulatokat, alkalmazza a megismert nyelvi kifejezések eszközeit.
- Élményeit összefüggően elmondja, gondolatait mások számára érthetően kifejező.
- Beszédfegyelme kialakult.
- Képes kooperálni és kitartóan tevékenykedni.
- Következtetéseket von le, ítéleteket alkot, állításokat fogalmaz meg.
- A cselekvő gondolkodástól eljut az alakuló fogalmi gondolkodásig.

VI. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§. 13. pontja szerint:

„Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,”

Pedagógiai célkitűzés:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése.
- Az esélyegyenlőség érdekében minden gyermeknek jár a sajátos bánásmód.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése egyéni adottságokból adódó lehetőségeinek figyelembevételével.

- A nevelés, oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.
- A gyermekek jogainak érvényesítése, egyéni képességeinek, tehetségének szabad kibontakoztatása, mindenekfelett álló érdekének védelme, személyiségfejlődésének elősegítése, másságának tiszteletben tartása, nevelése, gondozása, ellátása, a rendelkezésünkre álló pedagógiai, szociális és jogi eszközökkel.

Alapelvek:

- A gyermeki jogok figyelembevételével a harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges feltételek megteremtése.
- A tehetséggondozás, és a felzárkóztatás beépítése nevelőmunkánkba.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az integrációra, ill. az inkluzív nevelésre, a gyermekek egyéni fejlesztésére.
- Alkalmazzuk az adaptív nevelés gyakorlatát, mely a differenciálás (a pedagógus által irányított fejlesztés és/vagy a gyermekek önvezérelt fejlesztése) és az egyéni sajátosságok ismeretében megvalósuló egységesség együttes alkalmazása a pedagógiai folyamatban. Az adaptivitás a résztvevők együttműködésén alapul, az érintettek kölcsönös alkalmazkodását feltételezi egymáshoz és a körülményekhez – az óvoda pedagógus szakértelmén alapuló felelősségét nem csökkentve./Ú/
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésszempontról különös jelentőségű a csoportos élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Valljuk, hogy mai világunkban elengedhetetlenek a játékos pedagógiai eszközök, az innovatív módszerek, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és nevelést segítik elő.

Feladatok:

- A gyermekek megismerése, ismereteik bővítése, fejlődésük mérése, dokumentálása, nyomon követése, készségeik, képességeik további fejlődésének segítése.
- A gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban.
- A tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakítása (játékba épített egyéni fejlesztés, folyamatos életszervezés, párhuzamos tevékenység szervezés).
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör megteremtése.
- Tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése.
- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

a) Sajátos nevelési igényű gyermekek

sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

Óvodáinkban integráltan, inkluzív nevelési módszerekkel foglalkozunk az egészséges, a tehetséges és a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.

Feladatunk a lassabban fejlődő gyermekek egyéni fejlesztése, differenciálással.

Az ellátás során közös elveket, feladatokat és célokat fogalmazunk meg, mely által az óvónő, a gyógypedagógus, logopédus / különféle képzettségű pedagógusok/ feladataira, képességeire építünk. A fejlesztés során az egyénhez igazodunk, azaz a gyermekekre, a nehézségeik vagy erősségeik feltárására és fejlesztésére törekedve az esélyegyenlőség, a megismerés, a felismerés és a befogadás elvének követésével.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a különbözőség felé fordulás mindenki számára természetessé válik. Cselekvési programunkban az együttműködésre, a segítségnyújtásra, az együttnevelés segítésére törekszünk.

Az óvoda hozzájárul az új értékek megalapozásához, napjaink igényeinek megfelelő értékek megfogalmazásához, beépítéséhez.

Tevékenységszereplésünkkel nyitottabbá tesszük a gyermekeket a világra, a való élet megismerésére. Megalapozzuk az alapvető képességeket, a tapintatot, a megértést egymás iránt és a gyerekek között.

Feladatunk, hogy a más, sajátos nevelési igényű gyermekek szüleit megnyerjük az intézményes nevelés elfogadására.

Célunk a korai felismerés és fejlesztés az inkluzív pedagógia szellemében. Alapdokumentumunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve és a Pedagógiai Programunk. Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden tagóvodában alkalmazhatók.

A sajátos nevelési igény a gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé. A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a fogyatékos gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A különleges gondozási igényű gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével sajátos fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs terápiás célú pedagógiai eljárások és szervezeti megoldások (szakszolgálati ellátás, óvodai csoportba való integrálás) alkalmazása szükséges.

A különleges gondozást igénylő gyermekeink fejlesztése a helyi nevelési programunkon túl más pedagógiai feltételek biztosítását is igényli.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozásban részesüljön.

Fontos, hogy minden gyermekünk az állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. Arra törekszünk, hogy a korai fejlesztés és gondozás az óvodai nevelésen keresztül biztosítsa a kisgyermek fejlesztését és a családi nevelés segítését.

A fejlesztéshez szükséges többlétszolgáltatásokat hozzáférhetővé tesszük a gyermekek számára. Programunk célja, hogy a tartalmi szabályozást és a gyermeki sajátosságokat a sajátos nevelési igényű gyermeknél is összhangba hozza. Ne terheljük túl a gyermekeket, illetve a fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg. Az elvárások igazodjanak a saját fejlődési ütemükhöz.

Általános elvek

- Segítjük a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését.
- Sikeres próbálkozásait ösztönözzük. Felkészítjük a környezetet a másságuk elfogadására (gyerekek, szülők, óvodai dolgozók).

- Figyelembe vesszük egyéni sajátosságuk jellegét, súlyosságát, terhelhetőségüket.
- Kiemelt feladatként kezeljük az egyes területen megvalósuló kiemelt teljesítményét.
- A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Kialakítjuk a gyermekekben az alkalmazkodó képességet, az akaraterőt, az önállóságra törekvést, az együttműködő képességet, szándékot. Éppen ezért a napi folyamatokban mindig csak annyi segítséget adunk a gyermeknek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Mind ezt szeretettel, buzdítással, dicsérettel tesszük.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész nap folyamán a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában. A megfelelő megvalósítás érdekében sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztására és alkalmazására törekszünk.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógy-pedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.
- A multiszenzoros fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztését. Nevelőmunkánkban az egyes sajátossági típusnak megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt, annak érdekében, hogy a gyermek fejlesztése mit igényel.
- Fontosnak tartjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök biztosítását, mert ez teszi lehetővé a nevelési célok megvalósulását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztés elsősorban gyógy-pedagógiai kompetencia, amely kiegészülhet más szakemberek együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógy-pedagógus szükséges. A fejlesztés célja a komplex vizsgálat alapján született diagnózisra épülő, egész személyiségre ható képességfejlesztés-javítás.

- A testi sajátosságú gyermeknél a mozgásrendszer zavara miatti akadályozottság során figyelembe vesszük a károsodás keletkezését, idejét, formáját, mértékét és területét. Fontos a mozgásos tapasztalatszerzés, valamint az erkölcsi és közösségi nevelés. Kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök kipróbálása, azok használatának segítése, a megtanult mozgások alkalmazása, gyakoroltatása.
- Biztosítanunk kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás és életteret a gyermekeknek, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított mozgásmintákat az egész nap folyamán alkalmazzuk.
- A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek esetében további járulékos sérülés is nehezíti a gyermek életét. Fejlesztésük, óvodai életbe való integrálásuk nagy szakértelmet, empátiát és szakmai odafigyelést igényel.
- Az enyhe értelmi nevelési igényű kisgyermek fejlesztésében meghatározó az egészséges korúakkal történő együttnevelés. Előtérbe helyezzük a spontán tanulást a társakkal történő együttműködést. Arra törekszünk, hogy a szükségletei szerint folyamatos gyógy-pedagógiai megsegítésről gondoskodjunk annak érdekében, hogy a

tankötelezettségi korra elérje az iskolai alkalmasságot, amellyel tanulmányait elkezdheti. Készüljön vizsgálati diagnózis a speciális iskolába kerülő gyermekekről.

- Enyhébb fokban hallássérült, nagyothalló gyermeknél hangsúlyt kap a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség javítása. Hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a szituatív beszéd alkalmazása, a beszédérthetőség folyamatos javítása. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében jelenjen meg. Különösen fontos a mindennapi életben előforduló hangélmények megismertetése, a hangforrások beazonosítása, és természetes fülelési szakaszok biztosítása.
- A látási sajátosságú gyermek esetén a gyengén látók esetében segítjük a közös játékban való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a rendszeret kialakítása. Figyelembe kell vennünk a gyermek terhelhetőségének korlátait. A látásfogyatékos gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos az óvodai környezet vizuális megismertetése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében jelenjen meg
- A nehezen vagy alig beszélő gyermek esetén, ha a gyermek beszédhibához csatlakozó tanulási és magatartási zavara eltérően fejlődik, akkor a fejlesztést speciális terápiai alkalmazásával valósítjuk meg, különösen ügyelve az anyanyelvi fejlettség szintjére, a beszédhangok ejtésére.
- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozza meg a tanulási zavarok megelőzését.
- Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeknél az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Fontos a gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakemberrel való együttműködés. Az augmentatív kommunikáció használata, a vizuális csatornán szerzett ismeretek biztosítása, valamint a kölcsönösséget igénylő társas tevékenységek felkínálása is az óvodai integráció feladatai közé tartozik.
- Egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavar) küzdő gyerekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Fejlesztésük egyénre szabottan, szülők és szakemberek bevonásával történjen. Óvodai integrációjuk elsődleges célja a közösségbe való sikeres beilleszkedés, valamint az iskolára való felkészítésnek kell lenni.

Egyéb feladataink

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének kultúrája megköveteli tőlünk, hogy a speciális igények elismerést nyerjenek. Feladatunk, hogy már kisgyermekkorban ráirányítsuk a gyermek figyelmét arra, hogy a „más” személyeket fokozott figyelem vegye körül.
- Törekszünk arra, hogy óvodáskorban váljon természetessé a másság kezelése, az előítéletek csökkentése. Ha ezt természetes módon építjük be a pedagógiai munka napi gyakorlatába, akkor a magasabb szintű értékek közvetítésére vállalkozunk. Erre tanítjuk és neveljük az óvodás gyermekeinket is.
- Sajátos nevelési igényű pedagógiai programunkat beépítjük a helyi nevelési programunkba, azzal a céllal, hogy megfelelő ellátásban részesüljön minden gyermekünk attól kezdődően, hogy a másságát megállapították.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek feladatellátása az alapító okiratban van szabályozva. A vizsgálatot és szakvéleményt a területileg illetékes Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kalocsai Tagintézménye, illetve a Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácskai Szakértői Bizottság Tagintézménye készíti el. A vizsgálatához szükséges a szülő beleegyezése.

b) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet. A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

Ezen okok következtében:

- az idegrendszeri struktúrák érése lelassul,
- egyes részterületein lemarad,
- az egyes területek közötti kapcsolat nem alakul ki, vagy labilis marad,
- hibás kapcsolatok jönnek létre.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.

A fejlesztőpedagógus feladata

- Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- A szűrések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- A fejlesztés fő indikációja az életkor és a tünet súlyossága.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- Motiváció felkeltése, növelése.
- A jó magatartás erősítése.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

Egyéb feladatok:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése, a fejlesztő és óvodapedagógusok feladata.
- A gyermekek fejlesztése integrált keretek között valósul meg, a fejlesztők munkáját az óvoda gyógypedagógusa segíti és mentorálja.
- A fejlesztő foglalkozásokat a szakvéleményben megfogalmazottak szerint valósítjuk meg, melynek felelőse az intézményvezető, a tagóvoda vezetők és a gyógypedagógus.
- A fejlesztés tervezését, dokumentálását a Pedagógiai Szakszolgálat helyi tagintézménye ellenőrzi. (Törvényi szabályozás)

c) A hátrányos helyzetű gyermek

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról-

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A gyermek családi körülményeiből, születési adottságaiból eredő hátrányainak leküzdését, az esélyegyenlőség minél nagyobb mérvű megvalósítását sokféle szociális, és nevelési feladat megoldásával kell segíteni.

Tájékozódás, információszerzés a gyermek fejlődését befolyásoló tényezőkről:

- a gyermek születési körülményeiről, csecsemőkori neveléséről, óvodakészültségről
- a család lakás- és életkörülményeiről
- a család és az óvoda kapcsolatáról
- a gyermek adottságairól, egészségi állapotáról (testi, mentális)
- az intézményes nevelésbe való beszkoktatás tapasztalatairól

A hátrányos helyzet kezelésének színterei:

- nyugodt, derűs légkörben zajló szabad játék (gyakorló, konstruáló és szerepjáték)
- a gyermek spontán érdeklődésére építő kötetlen és kötött óvodai foglalkozások a csoportszobában és a szabadban
- a gyermek egyéni szükségletét kielégítő, a napirendben rugalmasan szervezett étkezések
- kiegyensúlyozott, nyugodt légkörű pihenőidő
- logopédiai és fejlesztőfoglalkozások
- kirándulások, gyermekszínházi előadások
- óvodai ünnepek.

A hátrányos helyzet pedagógiai szempontból

A hátrányos helyzet anyagi szempontból és érzelmi szempontból is adódhat. A hátrányos helyzetű gyerekek elemi alapkészségeik fejlettsége már az óvodában jelentősen elmarad a kedvező körülmények között nevelkedő társaikéhoz képest, motiváltságuk alacsonyabb társaikénál.

Hátrányos helyzetűnek tekintendő a gyerek, ha helyzete a szokásosnál nehezebb körülményeket mutat, ami kihat személyiségfejlődésére, tanulására, életminőségére.

Ezek a gyerekek gyakran fáradtan, kialvatlanul, éhesen, nem megfelelő tisztasági állapotban érkeznek óvodába, de csak úgy „isszák” magukba az információkat. Nagyon fontos a tevékenységekbe épített szociális mintaadás, a beszélgetések alkalmával gyarapodó szókincs.

A környezetkárosító hatása megnyilvánulhat:

- a testi fejlődésben
- az értelmi fejlődésben
- az érzelmi élet zavarában
- az erkölcsi élet zavarában

A környezeti ártalom okai:

- ingerszegény környezet

- elhanyagoltság
- hibás nevelés
- gazdasági szegénység

d) A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

67/A. §(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Célunk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A közösségbe való beilleszkedés segítése.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- Bátorító nevelés az emberi kapcsolatok kialakításában. Felelősségérzet, feladattudat kialakítása a gyermekekben.

A pedagógiai munka kiemelt területei

Egyéni képességfejlesztés, mely mindig az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása. Sajátos nevelési igényű gyermekek, részképesség problémával küzdő gyermekek részére egyénre szabott fejlesztő programot dolgozunk ki.

A célokból adódó feladatok:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációjának segítése.

HHH gyerekek óvodáztatásának segítése.

Jó kapcsolat kialakítása a szülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

A gyerekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése.

Bátorító nevelés megjelenése az emberi kapcsolatokban.

Kölcsönös tiszteleten, feltétel nélküli szereteten alapuló kapcsolat kialakítása.

VI.1. Kiemelten tehetséges gyermekek (tehetségsegítés)

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

A speciális képesség az alkotóképesség és a kreativitás, fejlesztése tehetséggondozás alapja. Az alkotóképesség fejlesztését tevékenykedtetéssel, cselekedtetéssel valósítjuk meg.

A tehetségfejlesztési programjainkkal óvodai életünket gazdagítjuk. Minden tagóvodánkban működik tehetségműhely, melyek a kiemelkedő intellektuális képességek, kiemelkedő művészeti képességek /mozgás, a vizuális nevelés, az anyanyelvi nevelés, zene, és a környezeti nevelés/ kiemelkedő szociális képességek terén segítik a tehetségígéretes gyermekek fejlesztését.

Programunk legfontosabb célkitűzései:

- kiemelkedő képességű kreatív gyermekek felfedezése, személyiségül optimális fejlesztése
- a tehetséges gyermekek erős oldalának támogatása a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek diagnosztizálása, fejlesztésének megtervezése, dokumentálása
- nevelési területek átfogó fejlesztése
- elfogadó, a személyiség fejlődést segítő légkör kialakítása

Feladatunk a tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulásainak felismerése, melyek megjelennek:

- az intellektuális képességekben (szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás)
- a speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
- a viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)

Valamint:

- ösztönözni, motiválni a kreativitásukat
- kielégíteni alkotó szükségletüket
- támogatni önkitaljesedésüket
- az elkallódás elhárítása
- a harmonikus fejlesztés
- a szülő segítése gyermeke megértésében, nevelésében.

Az egyénre szabott személyiség fejlesztés, a differenciálás alkalmazásával valósul meg. A differenciált feladat megoldások közben a gyermekek felismerik saját képességeinket, saját értékeiket, ezáltal erősödik a pozitív én-tudatuk.

Az esélyegyenlőség biztosítása során változatos tevékenységek felkínálásával a HH és HHH gyermekekben is felkutatjuk, kibontakoztatjuk a tehetség csíráit és bevonjuk a tehetséggondozó programjainkba, tehetségműhelyeinkbe. Ezáltal megteremtjük a lehetőséget kiemelkedő teljesítmény elérésére, társadalmilag hasznos tevékenység végzésére, megelégedettség, sikerélmény átélésére.

FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZÉSE ISKOLÁSKOR ELŐTTI ÉVBEN –*Polgár Judit Sakkepalota, Sakk Játsszótér programja alapján.*

Sakk Játsszótér Tehetséggondozó Program. Megvalósítója Óvodán kívüli szervezetek civil szervezetek, civil társaságok) lehetnek, megfelelő képesítéssel.

Az óvoda a sikeres Polgár Tehetséggondozó Programok megvalósítása során vállalhatja „Referencia Óvoda” cím elnyerését.

A sakk egy értelemfejlesztő társasjáték és amellet, hogy észrevétlenül, játékos formában gazdagítja a gyermekek gondolkodását, fejleszti logikai készségét, komplex személyiségformáló hatása van.

Mint gondolkodásra készítő játék jó alapot nyújt a matematikai neveléshez.

Fejleszti a problémamegoldó gondolkodást, az előrelátást, hiszen a játékosnak számba kell vennie a lehetséges lépéseket, és ki kell gondolnia, hogy ezek közül melyik lesz a legjobb.

Célok

A gyermekek tanulási esélyteremtése érdekében kerül sor az óvodában minden nap a tanköteles korú gyerekeknek. 5 éves kortól heti egyszer 25-30 percben szülői igény szerint, a gyerekek sakkoktatáson vehetnek részt.

Feladatok

Szervezett irányított tevékenységben, játékban vesznek részt, amely mindig egy-egy részképesség fejlesztését célozza meg.

Év elején összeállítunk egy feladatlap sorozatot is minden gyermeknek. Ebben egy-egy fejlesztendő területből kb. 5-6 feladat kerül megvalósításra. A fejlesztő játékok, feladatlap megoldások egész év folyamán kerülnek megvalósításra folyamatosan a gyerekekkel. Sokszor rajzolnak, kirakóznak, társasoznak a fennmaradó időben.

Fejlesztési területek:

- a feladattudat fejlesztése,
- egyéni részképességek fejlesztése,
- önállóságra nevelés,
- erkölcsi nevelés,
- anyanyelvi nevelés
- tehetséggondozás,
- közösségi nevelés,
- egyéni igények kielégítése.

A fejlődés várható jellemzői a választható tevékenységekben:

- ok-okozati összefüggéseket tudnak felfedezni,
- megalapozza az elemi kombinatív képességet,
- feladatmegoldásokban többféle megoldásokra ad lehetőséget,
- összehasonlítanak mennyiségeket,
- a tízes számkörben számolni tudnak,
- kialakul bennük a figyelés, az önkontroll és a fegyelem,
- eligazodnak síkban, és térben és felismerik a térbeli állások helyzetének irányait,
- képesek alakzatokat, tárgyakat, tulajdonságaik szerint válogatni,
- megnövekszik emlékezeti kapacitásuk,
- megjelenik a szándékos felidézés,
- növekszik a kreativitásuk, nyitottabbak az újszerű, eredeti ötletekre, gondolatokra, - fejlődik kitartásuk, türelmük.

VI.2. Az óvodai fejlesztő program megszervezése

Célunk

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára gyermekközpontú,
- családorientált szemlélet, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program segítése az óvodás gyermek fejlődését.
- Az óvodai fejlesztő programot külön jogszabályban erre kijelölt szervezetek között együttműködési megállapodás alapján a szervezet szakmai támogatásával szervezzük meg.

- A fejlesztő programban halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek is részt vehetnek.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik. A fejlesztés ütemét, előrehaladását, valamint az ezeket hátráltató okokat rendszeres időközönként (3 havonta) értékeljük.
- Az értékelését meghívjuk a gyermek szülőjét, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző szakszolgálat képviselőjét.

VII. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Óvodai nevelésünk hosszú távú célja a gyermekek egészségnevelésének, testi-lelki és szociális fejlődésének elősegítése. Személyi, és tárgyi környezetünkkel elősegítjük azoknak a pozitív magatartásoknak szokásoknak a kialakulását, melyek az egészség megőrzését biztosítják.

Feladatunk az erre vonatkozó szokásrendszer megalapozása.

Az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi területén (játék, munka, tanulás) megjelenik, így segíti a célok megvalósulását. A pedagógusok, felnőttek, szülők életvitelükkel példát nyújtanak, ösztönző erővel hatnak a szokások kialakulásához.

A környezeti és személyi higiénia kiválóságára, az óvodai gyermekbalesetek elkerülésére mindenkor törekszünk.

Egészségnevelés

Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak és az arra irányuló gyakorlati készségeik, helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Cél: Az óvodai élet minden területén elősegíteni azoknak a pozitív szokásoknak a kialakítását, amelyek az egészség megőrzését biztosítják és a gyermekek egészségi állapotát javítják.

Alapelveink:

- Az egészséges táplálkozáshoz szükséges feltételek biztosítása: vitaminokban gazdag ételek, napi zöldség és gyümölcsfogyasztás, tej és liszt érzékeny gyermekek számára külön ételek.
- Megalapozzuk az egészséges életvitel szokásait.
- Higiéniai feltételek megteremtésével, a gyermekbetegségek megelőzése. Sószooba használatának biztosítása.
- Rendszeres fogápolás, szűrés
- Rendszeres, szabad mozgás biztosítása teremben és a friss levegőn.
- Prevenciós eljárások alkalmazása: tartásjavítás, lábtorna, úszás
- Gyermekbetegségek megelőzése - sószooba rendszeres használata
- Egészségnevelési előadások, tájékoztatások szülőknek (védőnő, gyermekorvos, mentőápoló, diabetikus előadása, ortopédiai vizsgálat)

- **„Jó gyakorlatainkban”**, a hozzájuk kapcsolódó programokban is valósuljanak meg az egészségnevelés céljai, feladatai.

Egészségfejlesztési programok:

- Egészség hete
- Sportnapok
- Szív kincsesláda program
- Dohányzás megelőző program
- Autómenetes nap
- Paprika futás
- Kirándulások

Családi élet és kapcsolatok

- Családi napok
- Nagyszülők napja
- Közös családi kirándulások

Balesetmegelőzés; napi rendszerességgel, séták, kirándulások előtt udvari játék során.

Környezeti nevelési elvek

Az ember a természet része, csak akkor van esélye a boldogulásra, ha együttműködik környezetével és nem uralkodni akar felette.

A környezeti nevelés akkor eredményes, ha az egész személyiséget áthatja, ha felkelti az érdeklődést, a kíváncsiságot, ha kibontakoztatja a képzeletet, időt enged a rácsodálkozásra, és a természet szépségeinek élvezetére.

Cél: az óvodás gyermek környezettudatos magatartásának kialakítása és a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természet szeretetére, védelmére nevelés.

Alapelveink:

Elősegíteni:

- a pozitív attitűdök kialakítását (szeretet, tisztelet, empátia, alázat a természet iránt, felelősség, mértékletesség)
- természet harmóniájának megőrzését, fenntartását, védelmét.
- ökológiai kultúra fejlesztését
- természet törvényeinek betartását, lehető legkisebb mértékű károsítását
- az energiával való takarékoskodást
- szülőföld kultúrájának, hagyományainak, védelmét-„Jó gyakorlatok” megvalósításával.
- a „Jó gyakorlatok” segítségével a természettudományos gondolkodás megalapozását.

VIII. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Óvodáinkban a gyermekek szociális háttere igen különböző. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a nehéz anyagi lehetőségekkel bíró, a több gyermeket nevelő és a csonka családok igényeit is. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos

helyzetű gyermekek oktatásában, nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetését is magában hordja.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint a több szakterületet érintő megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Feladatunk: hogy megismerjük minden gyermek családi körülményeit, szociális helyzetét, feltárjuk hátrányos helyzetének okait. Segítséget nyújtunk a beilleszkedéséhez és eredményes óvodai szocializációjához.

A hátrányos helyzet okai lehetnek a család anyagi körülményei, egészségi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje, a család lakhelye és környezete és a családtagok száma is.

Szervezési feladatok:

Integrációt elősegítő csoportalakítás

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása

Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Pedagógiai munka kiemelt területei:

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)

Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős és a szociális segítő folyamatosan figyelemmel kísérik a család szociális helyzetének alakulását.
- Szükség esetén szakember vagy hatóság segítségét kérik. A szociális segítővel kooperatív csoportmunkát, közösségi tevékenységeket, és a szülőkkel közös programokat szervezünk a prevenció elősegítésére.
- Az anyagi támogatás lehetőségeinek igénybevételeben folyamatosan segítséget nyújtanak.
- A gyermekek szociális képességének fejlesztését (együttműködés, belső harmónia, önbizalom, saját képességekről való tudás, empátia, konfliktuskezelés, felelősségvállalás) segítik, mely az együttélés alapjainak megteremtéséig szolgálja.
- Együttműködések partneri kapcsolatokat erősítünk lehetséges támogató szolgálatokkal. (Origó Családsegítő, Gyermekjóléti, Védőnői, Orvosi)/K/Azokkal, melyek a gyermek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, illetve a gyermeknek szolgáltatásokat biztosítanak.
- Projektekben való szabad részvétellel segítjük a cselekvésben való tanulás lehetőségét. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)

- A fejlesztést segítő eszközök folyamatos bővítésére törekszünk (matematikai, logikai készség fejlesztők, kézügyességet, finommotorikát, térlátást fejlesztő eszközök)
- Kialakítjuk a kooperatív, differenciált tanulásszervezéshez szükséges feltételeket. Az alkotás örömeinek átéléséhez, sikerélményhez segítjük a gyermekeket.
- Támogatjuk a sport, kulturális és az egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvényeken való részvételt.
- Játszóházakat, sportdélutánokat szervezünk a szülők aktív részvételével.
- Óvodai fejlesztő program megszervezése.
- „Jó gyakorlatok” segítik a hátrányos helyzetből adódó lemaradások kompenzálását. Olyan módszerek alkalmazása, mint a drámapedagógia, mozgásfejlesztés, (Pl.: Mozgáskotta- módszer), néptáncos „Lippogo- program”)/K/ alkalmazásával segítjük a beilleszkedést, a gyermekek egyéni fejlesztését, a családokat pedig bevonjuk az óvodai életbe.

IX. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának alapja, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Minden általunk ellátott gyermek hozzájusson olyan szolgáltatáshoz, mely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük

- Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, felvételi kérelmek elbírálása, a gyermek csoportba való elhelyezése során.
- A nevelés követelményeinek megállapítása során.
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során.
- A nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
- Mulasztásból adódó hiányosságok pótlása során.
- Iskolába lépésre való felkészítés során.
- Tehetségsegítő, fejlesztő és felzárkóztató foglalkoztatásokban.
- A gyermeki jogok gyakorlása során.
- Vallási, kisebbségi vagy nemzetiségi oktatás igénybevételei lehetősége során.

Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódásához tartozó esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód biztosításával összefüggő feladataink:

- A kötelező foglalkozások alól történő felmentési kérelmek elbírálása. Elbírálás előtt a gyermekjóléti szolgálat véleményének beszerzése.
- Pedagógus továbbképzés tudatos irányítása – szakirányú képzések elősegítése.
- Óvoda eszközeinek, felszereléseinek összevetése a jogszabályi követelményekkel. Eszközpótlási fejlesztési program összeállítása.
- Az iskolai oktatásra történő felkészítés során a felkészítő, fejlesztő foglalkozások iránybevételei lehetőségének megteremtése, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek számára is biztosítsuk a nyugodt felkészítés lehetőségét.

- Biztosítjuk minden 3 életévet betöltött gyermek óvodai elhelyezését.
- A minőségi neveléshez, oktatáshoz való egyenlő hozzáférést a „Jó gyakorlatok”-ban való szabad részvétellel segítjük.
- A „Jó gyakorlatok” célja: az anyanyelvi, a néphagyomány a mozgáskultúra és környezeti értékeink ápolása, átörökítése a családok aktív közreműködésével. A különböző „Jó gyakorlatok” eredményesen segítik a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok kompenzálását.
- A hátrányos helyzetű de tehetséges gyermekek számára biztosítjuk a tehetségműhelyek munkájába való bekapcsolódását. Tehetség műhelyeink az alábbi területen működnek: mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés, vizuális nevelés, környezeti nevelés.
- A csoporton belüli tehetségsegítést folyamatos feladatunknak tekintjük, és kiegészítő programokkal segítjük / Látható hangok, Mozgás kotta/. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)

X. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat alapvetően az 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről, az 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekvédelemről és a Gyámügyi Igazgatásról (a törvény módosítása) valamint a 11/1994. évi (június 8.) Miniszteri rendelet határozza meg.

Pedagógiai programunkban kiemelt helyet és szerepet tölt be a gyermekvédelmi munka. Az említett törvények meghatározzák tevékenységünk célját, feladatait, az intézményvezető felelősségét, a pedagógusok kötelességét.

Intézményünk védelembe veszi azokat a hozzánk kerülő gyermekeket, akik pszichés, mentális, szociális, egészségügyi problémákkal küzdenek. A gyermekvédelmi státusoknak megfelelően, a törvényi szabályozást figyelembe véve igyekszünk kielégíteni szociális, egészségügyi, mentálhigiénés, nevelési, oktatási szükségleteiket.

Gyermekvédelmi munkánk sarkalatos pontja a családvédelem, a családok segítségével a gyermeki jogok maradéktalan biztosítása, valamint az esélyegyenlőség megteremtése.

Kiemelt gondoskodásra, védelemre szorultak státusai

- Veszélyeztetett gyermek az, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő, vagy a gondoskodó környezet nem biztosítja.
- Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei miatt a jegyző védelembe vesz, illetve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) szakértői és rehabilitációs bizottság határozata alapján a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos zavarával küzd. (ellátásuk gyógypedagógus, konduktor, pszichológus, pedagógiai asszisztens által történik).
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM) Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján, a fejlesztés az óvodai nevelés keretében valósítható meg, fejlesztő óvodapedagógus által, a szakszolgálat ellenőrzése mellett.
- Krónikus betegségben szenvedő gyermek (allergia, szívbetegség, egyéb) orvosi igazolás szükséges. az óvoda gyermekorvosát tájékoztatni kell, ingyenes étkezés biztosítása

- Azon gyermek, aki 3, vagy több gyermekes családban él, ingyenes étkezés biztosítása
- A migráns gyermekek számára biztosítani kell önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, integráció lehetőségét, az emberi jogok, gyermek jogok és az alapvető szabadságjogok védelmét.

Célunk

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak maradéktalan biztosítása, az inkluzív, előítéletektől mentes óvodai nevelésen keresztül.
- Hátránykompenzálassal az esélyegyenlőség megteremtése az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Általános prevenció, a gyermekvédelmi törvény szellemiségének és előírásának megfelelően.
- Az esélyegyenlőség előremozdítása az intézmény minden tevékenysége során (beiratkozás, egyéni fejlesztés, ismeretközlés gyakorlatában óvodai programok kiválasztásában, iskolai továbbhaladás előkészítésében)
- Biztosítjuk a szegregáció mentességet, az előítéletektől mentes, az egyenlő bánásmód elveinek teljes körű érvényesítését.
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Főbb alapelveink érvényesítése

- Bizalom erősítése, kölcsönös együttműködés, korrekt tájékoztatás (szülők, társszervezetek, óvoda).
- A gyermek státusából eredő jogok, kedvezmények, előítéletektől mentes bánásmód, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Az óvoda dolgozóinak összehangolt gyermekvédelmi munkája: óvónő-óvónő, óvónő-dajka, óvónő-gyógypedagógus, óvónő-fejlesztő pedagógus, vezetés tájékoztatása.
- Az óvoda, mint gyermekvédelmi jelzőrendszer konstruktív kapcsolattartásra törekszik a társszervezetekkel (Gyámhatóság, Gyermekjóléti Szolgálat, Origó Családsegítő Szolgálat. ÁNTSZ, gyermekorvos, Védőnő szolgálat Cigány Kisebbségi Önkormányzat CKÖ) és az óvodai, iskolai szociális segítővel.
- Törvényi háttér ismerete, alkalmazása.

A gyermek és ifjúság védelemmel kapcsolatos feladataink

Óvodavezető és tagóvoda vezető feladata

- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása, gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő munkájának segítése
- bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal, családok segítése, tájékoztatása
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben is
- a támogatások lehetőségeinek megismertetése, dokumentálása, óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- a gyermekek érdekeinek védelme, képviselése, a gyermeki jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése
- gyermekvédelmi terv készítése
- nyilvántartás naprakész vezetése
- gyermekvédelmi feladatok, tevékenységek összehangolása az óvodapedagógusok között
- pedagógiai eszközökkel és tanácsadással a szülők, óvónők segítése a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák megoldásában
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az óvodavezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében
- a szülők figyelmének felhívása az igényelhető, igénybe vehető támogatásokra, az újra igénylés határidejének lejárata
- szükség szerint Gyermekjóléti Szolgálat, családgondozó, védőnő segítségét igényli
- részvétel a jelzőrendszeri üléseken, szakmai továbbképzéseken, esetkonferenciákon.

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekének képviselése
- az óvodapedagógus befogadó, támogató attitűdje
- a gyermekek megismerése (anamnézis), fejlődésének nyomon követése, fejlesztése, személyiségéhez igazodó pedagógiai intézkedésekkel, az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekek szociokulturális környezetének korrekt megállapítása, a családok sajátosságainak megismerése és az együttműködés során az intervenciós gyakorlat alkalmazása
- a gyermekvédelmi státus pontos meghatározása, jogosultságok megállapítása a törvény előírásának megfelelően
- hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek nevelésének kompenzálása az esélyegyenlőség megteremtésével
- nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt
- naprakész adatfeldolgozás, nyilvántartás, (fejlődési napló, gyermekvédelmi munkaterv, felvételi és mulasztási napló)
- kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, valamint kooperatív együttműködés a társintézményekkel, óvodavezetővel, jegyzővel, hatósággal, szakszolgálattal
- Kölcsönös tiszteleten alapuló szülő-pedagógus partnerkapcsolat kialakítása, melyben a családi nevelés elsődlegességét hangsúlyozza az óvoda.
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatkörök, hatáskörök pontos ismerete és a feladat iránti maximális elkötelezettség
- hatékony információáramlás, szakszerű tájékoztatás, összehangolt munka
- konkrét intézkedési feladatok és felelősök meghatározása, elemző értékelés
- prevenciós gyermekvédelmi munka ellátása a nevelőmunkában
- hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- esélyegyenlőség megteremtése differenciált, tudatos nevelő munkával
- fejlődési napló vezetése minden gyermekről, felzárkóztatás és tehetséggondozás tervezése

- baleset megelőzési feladatok megjelölése.

A szociális segítő az alábbi tevékenységeket végzi:

- egyéni segítés, tanácsadás;
- csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka) – előnyük, hogy egyszerre több gyermeket érnek el, és a prevenció hatékonyabban megvalósítható általuk;
- közösségi tevékenységek – előnyük, hogy e módszerrel is egyszerre több gyermek érhető el, és egyes programokba a szülők is bevonhatók.

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, amennyiben egy gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja, ugyanakkor szociális szakemberként támogatja az óvoda:

- hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet
- veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerése, felderítése
- BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása
- észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét: érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással, a jelzés megtételének támogatásával. A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák közé tartoznak az esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések is.

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése. Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Célunk az együttműködés terén:

- biztosítása
- a gyermekek személyiségének megismerése,
- a családok megismerése a gyermek fejlesztéséhez
- folyamatos kétoldalú kommunikáció, melyet számos módon elősegít az intézmény, igazodva a család nyelvhasználati jellegzetességeihez
- a feladatok egységes értelmezése
- az együttműködés szabályainak betartása
- együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje
- a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén:
- az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.

XI. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS

XI.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja

A gyermekek érzelmeire építve megalapozzuk a német nemzetiségi nyelvhez, a magyarországi németek kultúrájához való kötődést és az identitástudat kialakítását. A német nemzetiségi neveléssel erősítjük a kreatív gondolkodást, mellyel olyan képességterületeket fejlesztünk, mint a fantázia és kreativitás. Szociális, személyes, olyan interkulturális képességeket erősítő attitűdöket alakítunk ki, mint az önfegyelem, a nyitottság, az empátia, a türelem, az önérvényesítés, a többségi,- és kisebbségi kulturális értékek tiszteletben tartása, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti kíváncsiság ébrentartása. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket igényel, mint a közvetítés és mások kultúrájának megismerése, megértése.

Helyzetkép

Az urbanizáció során városunkba települt német származású szülők kérésére, a Művelődési Minisztérium engedélye alapján egy kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoportot működtetünk. A szülők fontosnak tartják a kultúra átörökítését, de a nyelvhasználat rég elkopott. Néhány szülő valamilyen szinten beszéli a nemzetiség nyelvét. Ennek ismeretében a nyelv gyakorlásában nem nagyon számíthatunk a családok segítségére, mert hiányzik a nyelvi környezet, de támogatást adnak a gyermekek identitásának alakításában, és a hagyományok ápolásában. Az óvodánkba érkező gyermekek nyelvismerettel nem rendelkeznek. Ebből kiindulva kell a gyermekek idegen nyelvi előkészítését megalapoznunk az iskolai évekre.

A program alapelvei

- A 3-6-7 éves gyermekek együttnevelése pozitívan hat a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődésére, illetve az idegen nyelvi fejlesztésre.
- A szabad játéktevékenység feltételeinek biztosítása által eredményesen valósul meg a spontán német nyelvi fejlesztés, melynek használata elsőbbséget élvez.
- Az óvodapedagógusok támogató, segítő, elfogadó attitűdje mintát jelent a gyermekek számára, biztonságérzetüket növeli.
- A szeretetteljes, biztonságot nyújtó nyelvi környezet megteremtése által biztosított a gyerekek magas színvonalú nevelése.
- A magyarországi németek kultúrájával, hagyományaival, életformájával való megismerkedés során a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy a mindennapok során megéljék a német nyelvet.
- A német nyelvű nevelés érdekében az óvoda nyitott intézmény.
- A német nyelv elsajátítása érdekében az óvodapedagógusok szorosan együttműködnek a családokkal.

Gyermekekép

- A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés befogadó, nemcsak a német nemzetiségi származású, hanem minden gyermeknek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést.
- A gyermekek nyelv iránti pozitív beállítódását élményszerű, tevékenységbe ágyazott nyelvi helyzetek által alakítjuk.
- A gyermek kíváncsisága, új iránti fogékonysága révén aktívan vegyen részt a spontán, illetve az irányított nyelv-elsajátítást támogató tevékenységekben.
- Legyenek vidámak, kiegyensúlyozottak, érezzék biztonságban magukat a kétnyelvű környezetben.

- A korai kétnyelvűség mutakozzon meg a problémamegoldó gondolkodás, az alkalmazkodóképesség és a kreativitás fejlődésében.
- Ismerjék és ragaszkodjanak a német nemzetiség szokásaihoz, hagyományaihoz, szűkebb – tágabb környezetükhöz.
- Alakuljon ki nemzeti identitástudatuk.
- A korai kétnyelvűség ne adjon helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A német nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

Gyermekeinknek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét figyelembe véve az óvónő és gyermek közötti meghitt, szeretetteljes kapcsolat segítse elő a német nyelv játékos elsajátítását. Derűs, nyugodt légkörben érjük el, hogy a nemzetiség értékeihez kötődjenek, figyeljenek annak hagyományaira, zenéjére.

A nemzetiségi óvodai nevelésben:

- olyan nyelvi környezetet biztosítunk a gyerekek számára, ahol a nyelvelsajátítás élményeken alapul.
- ápoljuk a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat.
- felkészítjük gyermekeinket a német nyelv iskolai tanulására
- kialakítjuk aktív és passzív szókincsüket, megismertetjük velük az idegen nyelv hangjelzését, törekszünk a helyes kiejtés elsajátítására
- segítjük az identitástudat kialakítását és fejlesztését.

Olyan közvetlen, bizalmas kapcsolatban álljunk gyermekeinkkel, hogy tőlünk mindenfajta ismeretanyagot elfogadjanak a kisebbség nyelvével és kultúrájával kapcsolatban. Tekintettel arra, hogy az óvodánkba kerülő gyermekeknek semmilyen szintű nyelvismeretük nincs, nagyon óvatosan kell a nyelvet bevezetni, a különbözőséget elfogadtatni a csoporttal.

Különböző szituációkban, a nap folyamán bárhol és bármikor lehetőséget kell teremtenünk az utánozáson alapuló nyelvelsajátításra, gyakoroltatni a megismert kifejezéseket, dalokat, verseket, játékokat. Szeressék meg a nyelvet, kommunikáljanak, majd bizonyos szituációkban vállalják a válaszadó szerepét! Legyen bennük öntudat, hogy nemzetiségükben jól érezzék magukat.

A német témaköröket a magyar nyelvű programra tervezzük, azzal párhuzamosan haladunk, tervezésünket jól átgondolva készítjük el. Heti- és napi rendünk rugalmas, a cél érdekében mindig megváltoztatható. Minden kínálkozó alkalmat megragadunk a nyelv gyakorlására, az anyanemzet kultúrájának átörökítésére.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- Óvodai csoportunkban nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekeknek legalább a teljes óvodai élet 50 %-ában biztosítjuk a kétnyelvű óvodai nevelést.
- A kiscsoportba kerülő gyermekekkel a befogadási időszak után megkezdjük a német mondókák, dalok, udvariassági kifejezések használatát. Nagycsoport végére jól kell kommunikálniuk, a közvetítő és válaszadó szerepét is fel kell vállalniuk.
- A csoportban kettő német nemzetiségi óvónői diplomával rendelkező pedagógus ismeri a német nyelv szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- A csoport életét Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen Sprache c., illetve Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache c., illetve Mónika Jäger-Manz: Ich sag' dir was és Traditionen kindgemäß pflegen c. könyveinek utasítása, javaslatai alapján németül is megszervezzük. A

gondozásban résztvevő felnőttek –a német nemzetiségi óvónőn / óvónőkön kívül– nem beszélik a német nyelvet, de a gyermekekkel együtt megtanulnak kommunikálni. Óvónőjük a beszéd és a nyelv közvetítője. Az utánzás és a szavak ismétlésével személyes minta alapján sajátítják el a nyelvet.–Az óvónővel való viszonyuk meghatározza az érzelmi kötődést a nyelvhez is: csak akkor lehet pozitív, ha óvónőjük pozitív személyiség a gyermek számára. A két óvónő esetén a felek között létrejöhet a német nyelvű dialógus, mellyel újabb beszédmodellt mutathatnak a gyermekeknek. A nemzetiségi óvodapedagógus az irodalmi német mellett ismeretében van néhány mondókának a hajósi sváb tájnyelvből, melyeket hagyományápolás céljából tanít a gyerekeknek

- A szülők nagyszülők segítségét igénybe vesszük a szokások és hagyományok ápolása érdekében; a tőlük kapott anyagokat gyűjtjük. Kapcsolatot tartunk a Fényi Gyula Általános Iskola német nemzetiségi nyelvoktató 1. osztályával, a hajósi és a hartai óvodával, ahol már évtizedes hagyományai vannak a német kisebbségi nevelésnek, Ezzel is szeretnénk az identitástudatot megalapozni, a hagyományápolást és a gyermekek nyelvi kultúráját fejleszteni. Sok segítséget kapunk a Német Önkormányzattól is.
- A csoportban lévő eszközök mellett speciális eszközeink is vannak. Német nyelvű képeskönyvek, mesekönyvek, kazetták, dominók és képességfejlesztő játékaink vannak. Kasper-bábunk és barátai – főleg állatok - csak németül tudnak. Egy hajósi nénitől ajándékba kapott, népviseletbe öltöztetett babánk, a „Deutsche Puppe” ugyancsak nem ért magyarul.
- Csoportunkban egy falon helyeztük el a hajósi svábok életmódját, szokásait, hagyományait bemutató képeket és tárgyi emlékeket.

A nemzetiségi óvodai nevelés tevékenységformái

A kisebbségi nyelvi nevelésben a spontán, szabad játéknak kiemelt szerepe van. A személyes, a kognitív, szociális és speciális képességekre építve az óvoda gyermek önállóan választhatja meg játéktémáit, kielégítheti kíváncsiságát, szabadon tevékenykedik a maga, illetve társaival kialakított szabályok szerint. Olyan fontos kompetenciaterületek fejlődnek ezáltal, mint a rugalmasság, nyitottság és kiegyensúlyozottság. Így lesznek készek az új dolgok és a nyelv befogadására.

A játék

A játékhoz szükséges feltételek - a hely, idő, derűs légkör - mellett a nyelv elsajátításához nagyon fontos az eszköz, melynek megnevezése során a fogalom tárgyhoz, a játék-tevékenységek pedig cselekvéshez kötődnek. Játék közben adódnak a legkülönbözőbb szituációk, előkerülnek képek, tárgyak, melyek segítségével kisebb csoportokban vagy egyénileg, a tanulás kényszere nélkül gyakoroljuk a nyelvet. A szerepjátékok kimeríthetetlen forrásai a nyelvgyakorlásnak /családtagok, öltözködés-ruhadarabok, orvosi-gyógyítás, stb./

Rengeteg lehetőség rejlik a bábjátékban, melynek során a gátlásos gyermek elveszíti félelemérzetét, hiszen nem ő, hanem a báb beszél, a báb kérdez, tanácsot, segítséget kér. Didaktikus játékokkal bővítjük, gazdagítjuk szókincsünket /pl. Papagáj játék, Szóverseny, Echo-játék stb./

A nyelvelsajátítás az óvodában tulajdonképpen játékba integrált tanulás. Az óvónő által tervezett tevékenységek is játékidőben zajlanak, a gyermekek játékához kapcsolódnak. A közös tevékenységben a csoport tagjai önként vehetnek részt, annak befejezése után igényük szerint visszatérhetnek játékukba, vagy újat kezdhetnek. Akik nem kívánnak

részt venni a kezdeményezésben, folytathatják eredeti játékukat. Játék közben a csoport-szobában és a szabadban egyaránt gyakoroljuk a verseket, dalokat, mozgásos játékokat, rajzolunk, mintázunk, kézimunkázunk, a környezetben szerzett élményeinket gazdagítjuk. A cselekvéshez, tárgyhoz kapcsolt mondanivalót állandóan ismétljük. A játékszükséglet zavartalan kielégítése által a gyermek kiegyensúlyozott és nyitott lesz az új dolgok, így a nyelv befogadására is. A gyermek szabad játék során fedezi fel, ismeri fel környezetét, önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti kíváncsiságát, felfedezővágyát.

A játék feltételeinek megteremtésén túl az óvodapedagógus a gyermeki igényekre tekintettel közös, együttes játékhelyzeteket is kezdeményezhet, mely hozzájárul a nyelvi készségi célok és feladatok eredményes megvalósításához. Az ilyen módon, a gyermekekkel közösen szervezett funkciós játékok, báb- dramatikus- mozgásos- és szabályhoz kötött játékok hozzájárulnak a szókincsbővítéshez, a helyes artikuláció elsajátításához, gyakorolják a válaszadó szerepét, erősödik kétnyelvű identitástudatuk.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A speciális nyitott tanulási formák - Stationenarbeit, Projektarbeit, Werkstattarbeit - több szabadságot kínál a gyermekeknek az anyag és partnerválasztásban, a gyermek saját, egyéni tempóban működhet. Olyan képességeket fejleszt, mint az önállóság, kitartás, szervezőkészség. Felismeri szükségleteit, lehetőségeit, a gyermek saját tapasztalataira építve új ismereteket szerez. A szabad választás sikerélményhez juttatja a gyermeket, így motiváltsága folyamatosan fennmarad, figyelmét képes összpontosítani. E tanulási formák megteremtik annak a lehetőségét, hogy a gyermek képes legyen önmagát kontrollálni különböző szimbólumok, képek segítségével. Így személyes, kognitív és szociális kompetenciái fejlődnek, alakul az önismerete és az önfejlesztés igénye. Így alapozhatjuk meg azt, hogy a későbbiekben egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük alakításában.

A gyermek játszik, a játékon keresztül tanul. A játékban természetes módon, egészségesen fejlődik. Az óvodás korú gyermeknek a német nyelvet játékosan, sok örömmel, sikerélménnyel kell elsajátítania, csak így fogadja el és gyakorolja eredményesen. A nyelvtanulás folyamatos, utánzásra alapul. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, spontán és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, a kifejezések állandó ismétlésével valósul meg.

Nagyon fontos a közvetlen beszédminta. az előadás, bemutatás és azt hogyan tudják a gyermekek alkalmazni. Kezdetben az óvónő a modell, később a nagyobb, ügyesebb gyermek is betöltheti ezt a szerepet, főleg vegyes csoportokban. Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen sprache c. munkájában igen jó módszertani javaslatokat ad a szókincs tanításához, a kiejtés és a mondatban beszélés megtanításához. Különös figyelmet fordít arra, hogy a játékoság mennyire fontos, jobban érvényesüljön, mint a tanulás látszata. A napi munkánk során szinte nélkülözhetetlen az óvodai nyelvtanításhoz Mónika Jäger-Manz: Ich sag dir was! c. segédkönyve. A tanulás feltételei és lehetséges formái megegyeznek az Alapprogramban foglaltakkal.

Verselés, mesélés

Az évszaknak, aktualitásnak megfelelő anyag legnagyobb részét Rosa Mammel: Deutsch Im Kingedergarten Rahmenplan II-ből és Monika Jäger Manz: Deutschförderung durch literarische Werke im Kindesalter c. könyvéből gyűjtjük, a többit a Magyarországon megjelenő vagy Németországból származó verseskönyvekből, irodalmi művekből és a

népi kultúrából /a környékbéli nemzetiségek-pl. hajósi, hartai, szájról-szájra hagyományozott mondókák, rigmusok/.

A rövid terjedelmű, könnyen kiejthető, jó ritmusú, játékos mozdulatokkal kísérhető mondókák, versek után fokozatosan vezetjük be a hosszabbakat és nehezebbeket, majd tekintettel arra, hogy a gyermekek nyelvismerete nem elegendő- a mesét.

Olyan meséket választunk, amelyekben eszközzel, mimikával, testbeszéddel, gesztikulálással a szavakat és cselekedeteket az óvónő a gyermekek számára érthetővé tudja tenni.

A magyarul jól ismert mesék is alkalmasak a kétnyelvű kommunikáció fejlesztésére. Nyelviileg egyszerű, általuk is felfogható anyagot választunk, melyben ismétlődések, ismerős helyzetek visszatérése az öröm forrása, fokozza a gyermek biztonságérzetét. /pl. Répa/

A versek tanítása a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. A tartalom rövid megfogalmazása, a kulcsszavak, majd mind több szó jelentésének tisztázása. Ha lehet, mozgással kísérjük és adunk hozzá képet, társas- ill. kártyajátékot.

Mesekönyvből a mese rövid kivonatát elkészítve mondunk mesét, mindig a gyermek nyelvi szintjén.

A bemutatás lassan, tisztán, érthetően történik. Meg kell győződni arról, hogy a gyermek tisztán ejti-e a szót, kifejezést, ha nem, ki kell javítani. A javítás szabályai megegyeznek a magyarral: legyünk tapintatosak, ne direkt kiigazításként, hanem a szó megismétlésével egy másik összefüggésben, de legalább kicsit megmászva, mint ahogy azt a gyermek használta. Különös figyelmet kell fordítanunk a magánhangzók nyújtására és rövidítésére, a kettőshangokra, az umlautra, amelyek sok esetben nehézséget okoznak a gyermekeknek /játékos gyakorlatok/.

A gyermekek gazdag fantáziára támaszkodva olyan légkört, önérvényesítő segítő feltételeket teremtünk, melyek alkalmat teremtenek önálló mesék kitalálására. Bátorítjuk őket a mesék cselekményének mozgással, mimetikus játékkal való kifejezésére. Megteremtjük az irodalmi élmények képi megjelenítésének feltételeit, mely lehetőséget ad az élmények felelevenítésére és az ismétlésre.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A dalanyag kiválasztásánál irányadó a Rahmenplan III. für deutsch-ungarische Kindergarten. Ezen kívül a német népi mese és zenei művekből válogatunk, vagy az otthonról hozott környékbéli dialektikus dalaiból, mondókáiból. Ügyelnünk kell arra, hogy a magyar népzene és gyermekdalaink által megszokott dallami sajátosságok ne nehezítsék meg a német nép zenéjének befogadását.

A Kodály elvek alkalmazása mellett, a magyar pentaton hangzásvilág ismeretében óvatosan választjuk ki a német dalokat úgy, hogy azok dallamát és pontos ritmikáját megőrizzük.

Nagyobb hangterjedelmű, zeneileg nehezen intonálható német dalokat csak zenehallgatásra szánunk mindaddig, míg a gyermekek is képesek lesznek azok hibátlan megszólaltatására.

Kezdetben főleg ölbéli dalos játékokat játszunk. A nyelv természetes ritmikáját követő, hanglejtéssel előadható szövegeket választunk, amelyekben a szavak ritmusa, hangzása, a bennük rejlő zeneiség megragadja a gyermekeket, akkor is élvezetet nyújt számukra, ha értelmét nem ismerik.

Amikor már tudják, hogy miről szól, választhatjuk azokat a dalos játékokat, amelyekben a gyermekeknek vállalnia kell a kérdező és válaszadó szerepét.

Ezek gyakorlása kiválóan alkalmas a nyelvi kommunikáció fejlesztésére.

A dalok tanítása- a vershez hasonlóan- a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. Kodály hallás utáni daltanítás –módszerét itt is alkalmazhatjuk /első sor bemutatása, a gyermekekkel együtt megismétlése; a megismételt első sor után bemutatjuk a második sort. stb./ Ha már többször bemutattuk, gyakoroltuk, kérhetünk önként jelentkezőt, aki elénekli a frissen tanult dalt.

Szükség szerint segítünk; és nem feledkezünk meg a dicsőretről, buzdításról. A hibajavítás a verstanításnál alkalmazott szabályokat alkalmazva történik. Internetről letöltött dalok bemutatására is van természetesen lehetőség, hallgatunk zenét bármikor, ha célunk az élményszerzés /pl. évszak/ vagy a német nép zenéjének megszerettetése.

A felhasznált zenei anyagot igényesen, a csoport életkorának és képességszintjének megfelelően válogatjuk.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztéséhez igen nagymértékben járulnak hozzá a mondókák, gyermekdalok és zenei készségfejlesztő játékok.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az egész nap folyamán teret és lehetőséget biztosítunk a tevékenykedésre.

Kezdetben a használt eszközöket, cselekvésformákat nevezzük meg németül. Később lerajzolhatjuk, amiről németül énekeltünk, meséltünk, vagy amit csináltunk. Így meggyőződhetünk a szövegértés szintjéről egy gyermek esetén is. A kész rajzokat is felhasználjuk nyelvgyakorlásra /pl. ház, virágos rét, a szobában lévő tárgyak, stb./. A német nép formavilágát és színvilágát megismertetjük a gyermekekkel, nagy jelentőséget bír a húsvét, a tojásfestés. A munka közben elhangzó kéréseket, utasításokat folyamatosan hallják, reagálnak rá, később ezeket-más szituációkban is- maguk használják.

A vizuális tevékenység az önkifejezés a kommunikáció egyik formája, a nyelvelsajátítás nélkülözhetetlen eszköze. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága, hogy az élmények, tapasztalatok feldolgozására a játék- és vizuális tevékenységekben jobban, míg a verbális kommunikációban kevésbé képes. A vizuális tevékenység a nemzetiségi hagyományok, szokások ápolásához, az ünnepek színesebbé tételéhez is hozzájárul.

Mozgás

A feladatok és a mozgásformák megegyeznek a magyar programéval. A hét minden napján teremben és szabadban lehetőséget biztosítunk a mozgásra spontán vagy szervezett formában.

A szervezett foglalkozásokon a vezényszavakat, a mozgásformákat és játékszabályokat fokozatosan ismertetjük meg németül. A kifejezések állandó ismétlésével egyfajta folyamatosságot biztosítunk, fenntartjuk a kétnyelvűséget a játékos mozgások és torna során is.

Mozgásos játékokkal- pl. labdadobással- színt, állatot ,számot ruhadarabot stb. gyakorolhatunk.

A Nemzeti Tankönyvkiadó által megjelentetett – Dr. Farkasné: 101 Spiele c. – játékgyűjtemény sok-sok nyelvgyakorlást elsegítő mozgásos játékot tartalmaz, melyeket szívesen alkalmazunk.

Hangsúlyozzuk a szabad levegőn történő rendszeres testmozgást, mely hozzájárul a nyelvelsajátítási folyamat természetesebb, változatosabb, sokoldalúbb megvalósításához. Kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, teherbíró képességét, valamint a kétnyelvűség miatt fellépő pszichikai terhelést. A mozgásos játékok hatékonyan segítik a szókincsfejlesztést, a válaszadó szerepének gyakorlását, a hagyományápolást és a kétnyelvű identitástudat kialakulását.

A külső világ tevékeny megismerése

A magyar programnak megfelelően, azzal párhuzamosan folyik. E tevékenység során a kétnyelvű kommunikáció csak kisebb csoportokban valósítható meg. A tárgyak, jelenségek megnevezésén kívül kérdésekkel ösztönözzük beszédre a gyermekeket.

A már említett 101 Spiele c. gyűjteményből hasznosan alkalmazhatjuk az: ismerkedő játékok, a Család, A testünk, a Színek, a Gyümölcsök és más finomságok / mellette az évszakok/, az Állatok, a Közlekedés, Egy kis matematika, a Foglalkozások és a tarkabarka címszó alatt található didaktikus játékokat nagy választékban. Felhasználjuk a Rahmenplatt és az óvónők birtokában lévő egyéni gyűjteményeket /egyéni gyűjtemény alatt a bajai főiskolán, Németországban és a magyarországi továbbképzéseken tanult, nyelvgyakorlást elősegítő didaktikus játékokat értjük/.

A környezeti nevelés szoros kapcsolatban áll a nyelvi neveléssel. A gyermek aktivitása során tapasztalatokat szerez, felfedezi, kutatja szűkebb és tágabb környezetét, találkozik a tárgyak, jelenségek német nyelvű megfelelőivel, mely hatással van a szókincs elsajátítására. A környezet felfedezése által pozitív érzelmi viszonya alakul az emberi környezet, a kulturális értékek védelmére, a helyi szokások és a hagyományok ápolására.

Munka jellegű tevékenység

A munka jellegű játékos tevékenységek megnevezése /pl. Mit csinálunk? Kérdésre válaszolnak/. A megbízatások teljesítésével a szöveg-értés egyénenként is lemérhető. A játékok és egyéb eszközök elrakásával, rendrakással, az önkiszolgálással, a naposi munkával és egyéb feladatokkal kapcsolatos kifejezéseket elsajátítsák, utasításokat teljesítik. Értékelés során a különböző jelzők használatát tanulják meg a gyermekek /ügyes, szorgalmas stb./.

A feladatok megegyeznek az óvodai nevelés Alapprogramjával.

Időkeret

Korcsoportonként megegyezik a magyar szervezett tanulás időkereteivel. A gyermekek egészséges személyiségfejlődése és beszédfejlődése érdekében mindig szem előtt kell tartanunk, hogy magyar anyanyelvi környezetben élő, magyar gyermekekről van szó még akkor is, ha származásukat tekintve a német kisebbséghez tartoznak.

A német nyelvű új ismeretek elsajátítására naponta kb. 5-10 percet fordítunk, spontán vagy szervezett keretek között. Az óvodai élet kezdetén ettől kevesebb, később törekedve a német és magyar nyelv kiegyensúlyozott jelenlétére.

A helyes arányt a magyar anyanyelven és a német kisebbség nyelvén folyó foglalkozások között meg kell találnunk. Ha a gyermekeknek sikerélményeik vannak, szívesen gyakorolják a nyelvet, nem teher nekik a kétnyelvű kommunikáció hosszabb időn keresztül sem.

A gyakorlásra szánt idő meghatározatlan, minden lehetőséget kihasználunk a folyamatos ismételésre.

Hagyományápolás

Feladatunknak érezzük, hogy gyermekeinket a hagyományok tiszteletére neveljük, a német nép kultúrájának ápolását és a népi hagyományörzést.

Népviselési ruhát készítettünk a gyermekeknek. Óvodánk rendezvényein mutatják be társaiknak és szüleiknek a játékos német néptáncokat.

Csoportszobánkban helyet kapnak a hagyományokat, népszokásokat őrző képek, tárgyi emlékek. A modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra és a mai gyermek is megtalálja benne a szépséget, örömet és a követendőt.

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Az óvónők ismerik a német gyermekfolklórt. Tudják a népszokások eredetét, azok hiedelemvilágát, jelképeit. Ismerik a népi játékokat, népmeséket, népdalokat, mondókákat.

Lakóhelyük környékének hagyományaiból merítenek, gyűjtenek.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységformákban

- Vers, mese, dramatikus játék: mondókák, rigmusok, időjósítás, csúfolók, közmondások, népmesék.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás: mondókák énekes gyermekjátékok, népdalok hangszeres népzene.
- Rajz, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, gyöngyfüzés, sodrások, fonások, szövések.
- Mozgásos játékok: ügyességi népi játékok, versenyek.
- A környezet tevékeny megszerettetése: találós kérdések, népi jóslások, népszokások, jeles napok és matematikai tapasztalatok szerzése.

A jeles napok megünneplése csoportunkban megegyezik a Pedagógiai Programban említettekkel. A Márton-napi lampionos felvonulást minden csoportban megrendezzük november 11-én a német nép szokásai, hagyományai szerint.

Évente megrendezésre kerül a nemzetiségi nap illetve kirándulás partneróvodákba.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A családok segítségét igénybe véve az óvodai nevelési folyamat eredményeként.

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a német kultúra és nyelv iránt.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően rendelkezzenek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudják német nyelven közvetíteni.
- Kommunikációs helyzetekben tudjanak kommunikálni.
- Ismerjenek Németország kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (néhányat tájnyelven is).
- Ismerkedjenek meg a hajósi vagy hartai (esetleg a családból hozott más nyelvjárású) kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét, megbecsülését.

XI.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés

Óvodánk felvállalja a Nemzetiségi Óvodai Nevelés Irányelvében meghatározottak alapján a roma/cigány kulturális nevelést magyar nyelven.

Célunk: a 2,5-7 éves korú gyermekek sajátos roma kultúrájából induló (család életviteléből adódó különbözőségekre tekintettel) integrált nevelés, differenciált módszerekkel. A nemzetiségi identitástudat kialakítására törekszünk a roma és nem roma gyermekek együtt nevelésével. Ápoljuk és fejlesztjük a kisebbségi kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. E cél eléréséhez nyújt segítséget óvodánk egyik **”Jó gyakorlata, Roma kulturális nevelés az óvodában Kalocsán”** is.

Óvodánk tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek roma játékok, versek, mesék, dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín-és forma világ kap helyet. A moz-

gáshoz kötődő tevékenységek között pedig szerepel a cigány tánc kultúra megismertetése

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

Az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer új elemei:

- Kommunikációs kezdeményezések, drámajátékok alkalmazása.
- A drámapedagógia eszközeinek, módszereinek alkalmazása, amely segít a morális problémák megismerésében, a beilleszkedési problémákkal küzdő gyermekekhez való közelkerüléshez
- A drámapedagógia az emberépítést, a személyiségfejlesztést, a gondolkodtatást célozza. Feladata a kapcsolatépítés, kapcsolatfelvétel, a közlés megkönnyítése. A drámapedagógia egyedisége a közösségépítő erejében rejlik.
- Célzott drámajátékok, felzárkóztató projektek alkalmazása, amik segíti az integráció létrejöttét, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.
- Fontos feladattá vált megtanítani gyermekeinknek értékelni a másik gyermek különbségét, önmagának és képességeinek reális megélését, miközben olyan értékeket közvetítünk, amelyek örök érvényűek és segítik a szocializációt, a tudás megszerzéséhez szükséges pozitív viszony megerősítését.
- Roma kultúra szélesebb körű megismerését, elfogadását célzó projektek – a szülők aktív bevonása a különböző tevékenységekbe, családi délutánok szervezése.
- Interaktív szülői értekezletek szervezése, melyek során a szülő is aktív részesévé válik az értekezletnek.
- A szülők mentálhigiénés megsegítése terápiás játékokkal az óvodákon belül.

Játsszóházak, munkadélutánok rendezése.

Alapelveink

- a család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartása
- tolerancia, empátia
- az életkori sajátosságok figyelembevétele
- az egyéni eltérésekre való figyelés
- a pedagógiai hatások összehangolása
- önzonosságuk megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése

Óvónői feladatok

- a cigány/roma kultúra és az ebben mélyen gyökerező sajátos nevelési stílusaik, szokásaik megismerése a család és az óvoda eltérő értékrendjéből adódó konfliktusok megelőzése érdekében
- óvó-védő funkció, együttműködés a családokkal, állandó, rendszeres kapcsolattartásra törekszik a szülőkkel
- korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az értelmi, az érzelmi nevelés, a szocializáció és a közösségi nevelés területén a hátrányok leküzdése érdekében
- esélyegyenlőség biztosítása a gyermekek számára
- multikulturális értékközvetítés a vers, a mese, ének, zene, rajzolás, mintázás, kézi munka segítségével
- a roma hagyományok, ünnepek, kultúra, szokások megismerése, ápolása
- az egészséges életmód szokásainak megalapozása
- az érzelmi élet gazdagítása

- az értelmi képességek fejlesztése, alapvető tapasztalatok elsajátítása
- munka jellegű tevékenységek fejlesztése a rendszeresség, az igényesség és a fókuszosság megalapozása
- fejlődésbeli lemaradás felismerése esetén az okok feltárása, egyéni fejlesztő program készítése, szükség esetén szakemberek bevonása
- feltétel nélküli szeretet, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatok kialakulásának segítése

Az óvodai élet, tevékenységi formái: a játék, a munka, a tanulás, a mozgás, verselés-mesélés, ének, zene énekes játék, néptánc, rajzolás, mintázás, kézi munka, a külső világ tevékeny megismerése megegyezik a pedagógiai programunkban megfogalmazottakkal, mivel integráltan foglalkozunk az óvodánkba járó roma gyerekekkel. A kisebbségi nevelésünkben ügyelünk a kulturális értékeik átörökítésére

A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése nem származásuk szerint elkülönítve történik óvodánk gyermekcsoportjaiban, hanem integráltan. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelést cigány kulturális nevelés keretében, magyar nyelven valósítjuk meg. Nagy hangsúlyt fektetünk az inkluzív nevelésre, a másság elfogadására, a gyermekek egyéni fejlesztésére. Gyermekeink többsége megkésett fejlődésű, rész-képesség gyengeséggel küzdő, szociális fejlődésében elmaradást mutató, beilleszkedési, magatartás problémákkal küszködő gyermek. A gyermekek nem csupán elszenvedői, de sajnos „tanulói” a nem kívánatos viselkedéseknek, magatartásoknak. (öngzés, erőszak, agresszió, rosszindulat).

Az erkölcsi és közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a csoportos élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. A játéktevékenységek beiktatásával hatékonyabbá tesszük a nevelést és a tanulást. Feladatunk a kapcsolatépítés, kapcsolatfelvétel a közlés megkönnyítése. Mai világunkban nagy szükség van olyan játékos pedagógiai eszközökre, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és a nevelést segítik elő. Fontos olyan óvodai élet kialakítása, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának fejlődését, ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának szokás és norma rendszer megalapozását.

Célunk: A roma/cigánygyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átörökítését és fejlesztését célozza meg- igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést. A nemzetiségi identitástudat kialakítására törekszünk a roma és nem roma gyermekek együtt nevelésével. Ápoljuk és fejlesztjük a kisebbségi kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. E cél eléréséhez nyújt segítséget óvodánk egyik” Jó gyakorlata „, is.

Óvodánk tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek roma játékok, versek, mesék, dalok. A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka nevelésben a sajátos szín-és forma világ kap helyet. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között pedig szerepel a roma/cigány tánc-kultúra megismertetése.

Alapelveink:

- A gyermeki jogok figyelembevételével a harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges feltételek megteremtése. Személyiségalkotás, feladattudat, kreativitás, tolerancia, igényesség.
- Fejlesztésük, az egyéni szintjük figyelembevételével.

- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- A tehetséggondozás és a felzárkóztatás beépítése nevelési programunkba.
- A gyermekek státusából eredő jogok, kedvezmények, előítéletektől mentes bánásmód, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Feladataink:

- Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a 17/2003. (III.1) EMMI rendelet a nemzeti és nemzeti önértékelés irányelveit.
- Ápoljuk és fejlesztjük a nemzeti és nemzeti életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
- Segítjük az identitástudat kialakulását és fejlesztését.
- A gyermekek megismerése, a lemaradásuk mértékének megállapítása.
- A gyermekek egyénileg és mikro csoportos formában történő fejlesztése, ill. dokumentálása.
- Biztosítani az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt.
- Ézelmi biztonság megteremtése
- A családból az óvodába, óvodából iskolába történő átmenet segítése.
- A magyar nyelven folyó óvodai nevelés, kommunikáció teljessé tétele.
- Az óvodai napirend, szokások megismertetése, elfogadása, szükségleteik maximális figyelembevétele mellett, az egészséges életmódra nevelés kiemelt, hangsúlyos kezelése.
- A gyermekközponú, személyiségközponú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban.
- A nemzeti és nemzeti kultúrából gyűjtött és választott tematika beépítése projektrendszerünkbe.

A roma/cigány kultúra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, műveltségterületekben hangsúlyosabban szerepelnek. A roma/cigány nemzeti és nemzeti eredményeként oly módon készítjük fel a gyerekeket a sikeres iskolakezdésre, hogy tudatosan építünk a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre, hasonlóságokra.

Játék

Alapvető feladatunk a szabadjáték, játszás örömeinek biztosítása, a játékeszközök és szabályok megismertetése a gyermekekkel. Felhasználjuk a tárgyi kultúra értékeit, a cigány játékokat.

A roma gyermekek többsége különleges bánásmódot és türelmet igényel, fejlődési hátrányaik megszüntetése óriási problémát jelent számunkra, s egyben bonyolult ismeretek elsajátítását követeli meg tőlünk. Sajátos gondolkodásmódjuk, normarendjük, szokásaik, hitviláguk megnehezíti, hátráltatja az óvodába való beilleszkedésüket. Fő célunk a hátrányok megszüntetése, az egészen eltérő élményhatások, ismeretek, tudásanyag megismertetése és pótlásának megszervezése.

Már az óvodai élet első pillanatától törekszünk az élményszerző ismereteket nyújtó séták beiktatására, amit játéktevékenységeikbe beépíthetnek és újra átélhetnek. A roma gyermekek játékfejlődése eltér a magyar gyerekekétől. Játékukat a nagycsaládban és a „természetközeli” élethelyiségek hatásai motiválják. Beilleszkedésüket nehezíti az eltérő érték-

rend a családi és az óvodai élet között. Ezek a gyerekek hátrányos helyzetűek a játékeszközök tekintetében is. Óvodába kerülve csak ismerkednek a játékokkal, a játékeszközök fejlesztő hatását ezért közvetlenül élik át. Jellemzi őket a családszeretet, az összetartozás fontossága, a sajátos életmód. Játéktémáikban gyakran visszatérő motívum a törvénnyel való összeütközést mutató élmények sokasága. Nem lehet velük elfeledtetni, hiszen mindennapi életüket is ez hatja át. A negatív élmények kompenzálása, a jó példák bemutatása, gondolkodásuk pozitív irányba való terelése óriási feladatot ró ránk. A nyugodt légkör, a megfelelő hely és idő, valamint az eszközök biztosításával, ismeretek, tapasztalatok nyújtásával gazdagítjuk, segítjük az alapvető szabályok kialakulását. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével segítjük a gyerekek differenciált fejlődését

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A roma kulturkincsben legyenek képesek észrevenni a szépet. A cigány etnikai nevelés során átélt esztétikai élmények segítik a gyermek kötődésének kialakulását az adott kisebbséghez. A roma életmódhoz tartozó hagyományok, szokások, ápolása: A roma etnikum jeles napjainak beépítése fontos feladatunk. (Újév: újévi köszöntők, hagyományok az újév napján Karácsony. Karácsonyi köszöntők (pl. Choli Daróczi József, Karsai Ervin versei)

Egészséges életmód alakítása

A roma/cigány gyermekek speciális gondozást, odafigyelést igényelnek tőlünk. Sok esetben a gyerekekkel meg kell ismertetni a testápoláshoz, az étkezésekhez szükséges eszközök nevét, funkcióját, azok használati módját. Az egészségügyi szokások, szabályok tudatosítására fokozott gondot kell fordítani. A test tisztántartása iránti igényüket a rendszeres heti fürdetés során is alakítjuk. Az önálló öltözködéshez szükséges mozdulatok begyakoroltatására is nagy gondot fordítunk. Hangsúlyt fektetünk a rendezett külső, esztétikus megjelenés iránti igény formálására is.

Verselés, mesélés

Fontos az irodalmi kultúra értékeinek megismertetése, továbbörökítése, a tartalmakba az irodalmi értékek beépítése.

Legyenek a roma/cigánygyerekek büszkék kultúrájukra, kiemelkedő művész vagy politikus személyére. Nagyfokú szereplési vágyuk kielégítésére a drámajátékokat, dramatizálást (színjátszást) és a bábozást kiemelten támogatjuk. Biztosított számukra a beöltöztetés-átváltás lehetősége.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Biztosítjuk a kultúrájukból eredő nagyfokú muzikalitáshoz az eszközöket: dob, bot, csörgődob, cintányér. A magnetofon, CD-lejátszó a csoportszobában lehetővé teszi tudásuk, készségeik gyakorlását.

Fontos a roma/cigánygyerekek zene iránti szeretetének elmélyítése, a ritmikus, szép testmozgás (tánclépések) gyakorlása, a kultúrájuk ápolása (dalok, mondókák).

A kiemelkedő képességű gyermekekkel egyéni fejlesztés formájában történik a tehetséggondozás. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyerekek nemzetiségii hovatartozását.

A roma családok igen zenekedvelők, a kisgyermek egy része hamar kap a kezébe hangszert. Hegedül, gitározik, amit tud. Ritmuskészségét fejleszti a felnőttek által használt népies eszközökkel (kanál, kanna, stb.), e téren is gyakorlatias nevelésben részesül.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Feladatunk a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka nevelésben a sajátos szín- és formavilág megjelenésének segítése, támogatása a sokféle kifejezési eszköz által, a mindennapokban. Óvónői minta, modelladás, segítség, ösztönzés hatására fűzzenek, varrjanak, fessenek, mintázzanak, szőjenek, fonjanak s ismerjenek meg változatos technikákat. Legyenek büszkéik élénk színes munkáikra, produktumaikra. Sor kerül kiállítások szervezésére, pályázati munkák beküldésére.

Mozgás

A gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítéséhez kedvező az óvoda nagyméretű, füves fás, mozgásfejlesztő játékokkal teli udvara és a tornaszoba. Fontos a mozgás összerendezettségének alakítása, a nagymozgások és a finommozgások fejlesztése a mozgáskoordináció miatt.

Az óvodában biztosított tornafelszerelések felhasználásával szeressenek mozogni a gyerekek szabadon, zenére, egyedül és közösen.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek tudása a praktikumon alapul, ezért lehetőséget kell biztosítanunk, hogy kötetlen formában bármikor számláljanak, kártyázzanak, kísérletezzenek, tegyenek felfedezéseket - s ezáltal fejlődjenek gondolkodási műveleteik.

A roma családok ismerik a tűz, a víz, az időjárás hatását, a növényeket, a természetben élő állatokat. A felnőttek állatszeretete a gyermekekre is átvődik. Megfigyelhetjük, hogy minden családnál és 2-3 kutya, még akkor is, ha nekik nincs ennivalójuk. Feladatunk: megismerni a roma gyermekek eltérő élményanyagát, kiegészíteni a hiányzó elemekkel, bővíteni a meglévő tapasztalatokat. Igyekezünk rászoktatni a gyermekeket, hogy élményeiket, benyomásaikat merjék szóban kifejezni. Tudjanak kérdezni, ha valamit nem értenek. Gyakorolják az alapvető gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás, megkülönböztetés), vagyis a saját fejlettségi szintjükhöz képest fejlődjenek, gyarapodjon

Munka jellegű tevékenységek

E területen meghatározó a gyermekeknél az otthoni praktikus munkamegosztás (főzés, segítség az előkészületekben, kisebb testvér felügyelete, öltöztetése, ellátása). Utánzás alapján motiválás: önkiszolgálás mellett később mások ellátására, naposi munkára, felnőtt munkára, kerti munkára ösztönzés.

Fontos feladatunk igény szintjük növelése, különösen a tisztaság-ápoltság terén.

A követendő és a közvetítő az óvónő. A munkafolyamatok szervezésében a fokozatosság és a rendszeresség elve érvényesüljön.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a roma kultúra iránt.
- Ismernek roma kultúrából meséket, verseket, dalokat, mondókákat.
- Megismernek helyi szokásokat és hagyományokat.
- Megismerkednek a roma tánc kultúrával, szívesen hallgatnak roma zenét.
- Elfogadják saját egyéniségüket, személyiségüket.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, magatartásformákat.
- Képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermek társaikkal.

XII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvoda pedagógiai programja meghatározza azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítést, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

/ 20/2012-es EMMI rendelet 6/2/b

A gyermek belső érése, valamint a családi- és az óvodai nevelés eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor fegyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A **testi fejlettség** tekintetében fontos, hogy az iskolába készülő gyermek teste arányosan fejlett, teherbíró legyen. Mozgása ebben a korban már kellően összerendezett, koordinált, akárcsak kezének finommozgásai. Testalkata az első nagy alakváltozás következtében arányossá vált, megkezdődik a fogváltás. Az iskolába készülő gyermek már befolyásolni, szándékosan irányítani képes mozgását, illetve testi szükségleteit, harmonikus, finom mozgásra képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődő, képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél megjelenik

- A tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakul a fogalmi gondolkodás is.

Az **egészségesen fejlődő gyermek** tisztán beszél, érthetően és folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő

tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni: minden szófajt használ, különböző mondat-szerkezeteket, mondatfajtákat alkot: tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Az iskolába készülő gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei nevét és foglalkozását. Felismeri a napszakokat, évszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait: felismeri az időjárás és az öltözködés közti összefüggéseket. Ismeri szűkebb környezetét, az ott élő növényeket, állatokat. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek: elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermek **szociálisan** is éretté válik az iskolára. Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz alkalmazkodik, késlelteti szükségletei kielégítését
- kialakul feladattudata, s ez a feladatmegértésében, feladattartásában, a feladatok szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg
- kitartó, munkatempója, önállósága, önfegyelme biztosítja e tevékenységet

Az **hároméves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul a gyermeki személyiség harmonikus, testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A **sajátos nevelési igényű** gyermekek esetében speciális szakemberek segítségével végzett, folyamatos pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A **kiemelt figyelmet igénylő** szorult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekeknek.

XII.1. Óvoda-Iskola átmenet támogatása

A tankötelezettség megkezdése alóli felmentés kérésének szabályozása értelmében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) rendelkezései szerint a gyermek abban az évben, amely augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség megkezdése alól az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a szülő kérésére egy év időtartamra felmentést engedélyezhet. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a Hivatalhoz. Ha a Hivatal eljárása keretében úgy ítéli meg, hogy különleges szakértelemre van szükség a megalapozott döntés meghozatalához – szakértőt vesz igénybe, mely az Nkt. szerint a szakértői bizottság lehet.

Az Nkt. egy kivételt nevesít a fentebb bemutatott főszabályok alól: ha a szakértői bizottság (a Hivatal hatósági eljárásától függetlenül) a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidőig – azaz január 15. napja – előtt a gyermek további egy év óvodai nevelésben való részvételét javasolja, úgy a szülői kérelem benyújtására nincs szükség, azaz a gyermek a Hivatal döntése nélkül további egy év óvodai nevelésben részesül.

Célunk:

- Az iskolákkal való együttműködési formák erősítése, bővítése
- Intézményi műhelyek létesítése az iskolába lépő gyermekeknek.
- Óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása, működtetése
- Egyéni fejlettségi szint nyomon követése, komplex mérések
- A tanköteles kort elérő gyermekek közül az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget el nem érő gyerek esetében a beavatkozás a sikeres iskolai tovább haladásukat megalapozó készséges, képességek, attitűdök fejlődését elősegítő pedagógiai eszköztár

Feladatunk:

Óvoda-Iskola átmenetet segítő munkaközösség létrehozása, éves munkaterv szerinti működése

XIII. Az óvoda kapcsolatai

Óvoda – Óvoda

(TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)

Intézményünkben folyó eredményes pedagógiai munka egyik kulcskérdése, hogy az óvodák mennyire ismerik egymás tevékenységét, az óvodákban zajló programokat, kiemelt projekteket, egymás „jó gyakorlatait”. Az óvodákban felhalmozódott tudás átadása segíti a hatékony pedagógiai munkát. Óvodán belül és az óvodák közötti partneri kapcsolat minősége a szervezet fejlettségét jelzi. Ezért fontos feladatunk, hogy a horizontális tanulás módszereit beépítsük kapcsolatainkba. Úgy, mint

- Ismeretek átadása nevelőtestületi értekezleten
- Szakmai bemutatók
- Nevelőtestületi képzések
- Munkaközösségek
- Műhelymunkák
- Közös kiadványok

„Mindenki, aki abbahagyja a tanulást öreg, de mindenki, aki továbbtanul, fiatal marad”

(Henry Ford)

Család - Óvoda

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. A szülőkkel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Figyelembe kell vennünk a családok sajátosságait, fontos a nevelési szokásaik megismerése, ami a szoros együttműködés elengedhetetlen feltétele. Elsődleges feladatunk a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.

A családban végbement életmódváltozások miatt az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások és a családi nevelésben felmerülő hiányok kompenzálása. A családi közeg átformálódása paradigmaváltást követel a gyermeknevelésben. Egyre nagyobb hangsúlyt kap az óvodai nevelés, természetesen az óvoda nem veheti át a család szerepét, de nagyban segítheti a hiányok pótlásában. A megváltozott társadalmi hatások követke-

tében egyre több a különböző élethelyzetekkel küzdő család, illetve az átlagostól eltérő gyermek az óvodai csoportban. Nevelésük, tanulásuk segítése akkor lehetséges, ha a pedagógusok jól ismerik a gyermeket, a családjukat.

Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése, igényeinek kielégítése, hogy óvodáskor végére alkalmas gyermekeket bízunk a szülőkre.

Fontosnak tartjuk a családok bevonását az óvodai életbe. Ezt szolgálja egyik „**Jó gyakorlatunk**”, mely játszóházak szervezésével hozza közelebb egymáshoz a szülőt, a gyermeket és az óvónőt. A szoros együttműködés erősíti a gyermek fejlődési potenciáját. A megfelelő együttműködés a pedagógus számára siker.

A családok bevonásának eredményei lehetnek többek között:

- bővíülhet a szülők pedagógiai tájékozottsága
- a partneri viszony segíthet abban, hogy jobban megismerhessük a gyermeket
- nőhet a szülő felelőssége gyermeke nevelése terén
- mintát kaphatnak a családi neveléshez
- a nagyszülők bevonásával mélyebben előtérbe kerülhet a hagyományápolás
- nőhet a szülők felelőssége

Az óvoda családsegítő funkciója nagy szerepet tölthet be a családok érzelmi, szociális, egészségügyi támogatásával. Feladatunk, hogy óvó- védő- segítő kezet nyújtunk a gyermekeknek, a családoknak. Célunk, hogy olyan emberi kapcsolatrendszer hozunk létre, amelyből merít gyermek, család és az óvodai nevelőtestület egyaránt. Közös játszóházakkal segítjük a szülő gyermek kapcsolat erősödését.

Nyitott intézmény vagyunk, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget biztosítunk arra, bármikor betekintést nyerjenek a gyermekek óvodai életébe. Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is, mint előadások szervezése, vitaindító beszélgetések kezdeményezése, cikkek ajánlása, faliújságra való közzé tétele. A szoros együttműködés a kölcsönös támogatás elengedhetetlen feltétele a jó nevelőmunkának.

Az óvoda- család kapcsolatának alapelvei:

- a közös nevelés érdekében a bizalomra épülő kapcsolattartás a szülőkkel, az őszinte óvodai légkör, mely megteremti az oldott kapcsolatteremtés lehetőségét.
- a hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett az új szülői igényekhez igazodó lehetőségek keresésére való törekvés (internet használat beépülése a minden napokba).
- Az egyenrangú partner kapcsolat kiépítése a közös célkitűzések előtérbe helyezésével.
- A családok különbözőségének tiszteletben tartása, elfogadása, tudomásul vétele.
- Az óvoda részéről a nyitott segítőkészség, a tapintatosság figyelembevételével.
- Az óvodai nevelési program hiteles éltetése a szülők felé, mely felkészültséggel építi be az együttműködés rendszerébe.
- Az egyenletes kapcsolattartás, mely gondoskodik a folyamatos információcseréről, a közös programokról.
- A pedagógus etika, amely tiszteletben tartja a gyermek, a szülők személyiségjogait.
- A szülői elégedettség folyamatos mérése- az eredmények kiszélesítése- mélyítése a különféle óvodai, városi programok megrendezése után.

A családdal való kommunikáció alapelvei:

- A beiratkozást követően a családdal kapcsolatos elvárásokat megbeszéljük.
- Tisztázzuk a szülőkkel milyen sikereket várnak el az óvodától a neveléssel kapcsolatban.
- Alkalmat adunk a családnak, hogy megosszák velünk céljaikat, örömeiket, gondjaikat.
- Lehetőséget adunk egyéni beszélgetésekre, amit bizalmasan kezelünk.
- Kommunikációnk mindig segítészándékkal vezérelt, mondanivalónk a szülők számára mindig érthető világos legyen.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál
- Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktívitás jellemezze.

A családdal való kommunikáció módszerei:

- **Informális kommunikáció:** Spontán előre nem tervezett megbeszélés, információadás. Reggel, de főleg a délutáni szabad játék idejében rövid megbeszélések, amik nem halaszthatók.
- **Értesítések:**
Faliújság: Szülőknek szóló üzenet, időpontok, fotók, étrend, programok, gyűjtések
Hírlevél: Rendszeresen megjelenő családoknak, gyermekeknek szóló, óvodapedagógusok által készített újság.
E-mail: Kapcsolattartás, tájékoztatás, események, programok
- **Formális kommunikáció:**
Beiratkozás- anamnézis felvétele, tájékoztatás, egyéni beszélgetések
Családlátogatás- egyéni beszélgetések a gyermek fejlődéséről, óvodai életéről, tanácsadás, családi beszélgetések
Nyíltnap- közös megbeszélések a látottakról, egyéni beszélgetések
Szülői értekezlet- előadás, értekezlet, helyzet megbeszélések, közös eszmecserék, tanácsadás. A gyermekcsoportokról a szülők beleegyezésével készült fotók, videó felvételek bemutatása és a digitális adathordozókon a családoknak átadása igény szerint.
Fogadóóra- egyéni problémák közös megbeszélése, tanácsadás
SZMK értekezlet- megbeszélések, szemléletformálás, értekezlet
Szülők délutánja- közös munkatevékenységek, játszóházak, beszélgetések
Családi sportrendezvények- közös játékos sportvetélkedők, gyermeknap, kötetlen beszélgetések
Nyilvános rendezvények- ünnepélyek, kirándulások, városi szintű vetélkedők, beszélgetések
Tagóvodák honlapja, közösségi oldal- óvodai események tevékenységek fotóinak közzé tétele.

A nevelési év során többféle lehetőséget kínálunk a személyes találkozásokra, az óvodai tevékenységek megismerésére, az együttműködés erősítésére.

Befogadás: A befogadás célja a gyermekek beilleszkedésének segítése.

A befogadás igazodik a szülő munkába állásának kezdetéhez. A szülő, nagyszülő jelenléte mindaddig lehetséges a csoportban, amíg a gyermek szívesen marad az óvodában. Így nem köthető sem időponthoz, sem időtartamhoz. A későbbi közösségi életet is meghatározhatja a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes légkör.

Befogadás formái

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

- Az óvodai beiratkozást megelőzően „OVI – ISMERKEDŐ ” nap szervezése. A szülők és gyermekek együtt ismerkedhetnek a tagóvodákkal, a leendő óvó néikkel. Közös játék, beszélgetés, bemutatkozás.
- „*Együtt - könnyebb*” c. kiadvány - melyet óvodába lépéskor adunk át minden szülőnek. Ezt a kis tájékoztató füzetet általános információkat tartalmaz az óvoda korosztály számára kialakítandó szokás és szabályrendszeréről, mely megkönnyíti az óvodai életbe való beilleszkedést. és segíti az együttműködést a családdal és az óvoda között az alábbi területeken:
  - gyermek a családban: otthoni viselkedési szabályok
  - általános emberi viselkedési normák a 3-6 éves korosztály számára
  - a gyermek és környezete: a rend és a tisztaság iránti igény kialakítása
  - a gyermek kapcsolatai: a társas kapcsolatok alakításához az alapvető közösségi szabályok, illemszabályok tudatos kialakítása
  - viselkedési szabályok az utcán, vendégségben, üzletben
  - a gyermek önmagával szembeni igényességének alakítása
  - praktikus tanácsok öltözködéshez, az önállóság segítéséhez

A szülőkkel való közös tevékenységek:

- családi délutánok szervezése az óvodában
  - játszóházak
  - munkadélutánok
  - interaktív szülői értekezletek szervezése, mely során a szülő is aktív részesévé válik az értekezletnek
  - az óvodai projektekbe a szülők bevonása, támogatásuk
  - a szülők mentálhigiénés megsegítése játékokkal az óvodákon belül
-
- nevelési év megkezdése előtti ismerkedő szülői értekezlet és családlátogatás
  - szülő igényeihez igazított (lehetőleg anyás) fokozatos és folyamatos beszoktatás
  - A bölcsődébe járó gyermekek előzetes megismerése az intézményben, szülői értekezleten való ismerkedés a leendő szülőkkel.
  - Törekszünk a fokozatosságra és folyamatosságra.

A beiratkozáskor tájékoztatjuk a szülőket a befogadás folyamatáról és kérjük őket, hogy éljenek a lehetőséggel.

Családlátogatás

Az óvodapedagógus tájékozódik a család nevelési elveiről, szokásairól, megismeri a gyermeket közvetlen környezetében, elkészíti az anamnézist.

Szükség szerint bevonja a gyermekvédelmi felelőst is. A családlátogatást a szülő elutasíthatja, melyet az óvodapedagógus tiszteletben tart.

Szülői értekezlet

Óvodai és csoportszintű szülői értekezletet szervezünk évente 3 alkalommal, melyről jelenléti ívet és jegyzőkönyvet készítünk. Az óvodát érintő fontosabb témákról, feladatokról, programokról az intézmény/ tagóvodavezető tart tájékoztatást. A csoportot érintő kérdéseket, nevelési elveket az óvodapedagógusok ismertetik a szülőkkel, akiknek a véleményét és javaslatát figyelembe veszik. A szülők érdekvédelmi képviselőjét a nevelési év első szülői értekezletén választják meg, akik ellátják a koordinációt a szülők és a

nevelőtestület között. Élhetnek egyetértési és véleményezési jogukkal, illetve a szülők részéről adódó kezdeményezéseket továbbítják.

Szülők klubja

A szülők többségét érintő témák kötetlen jellegű megvitatása, esetmegbeszélések igény szerint szakemberek bevonásával.

Fogadóóra

Egyeztetett időpontban a család igénye szerint információk cseréje, a gyermek egyéni fejlődéséről a dokumentációk alapján. Eseti megbeszélések a felmerülő problémák kezelésére.

Nyílt napok

Betekintést biztosítunk az óvoda mindennapjaiba.

Megfigyelhetik pedagógiai programunk megvalósításáról, folyamatáról és a gyermek csoportban elfoglalt helyéről. A szülő- óvónő partnerkapcsolat mélyítése.

Fenntartó – Óvoda

Cél az óvoda szakszerű, jogszerű, a lehetőségeknek és realitásoknak megfelelő gazdaságos működtetése, amely csak a fenntartóval való folyamatos együttműködéssel valósulhat meg.

A jelenlegi nehéz pénzügyi helyzet ellenére a Képviselő Testülettel együtt felvállalják intézményünk hatékony és eredményes működtetését, melynek formái

- kölcsönös tájékoztatás
- óvodavezető beszámolója
- ünnepek, rendezvények

szükség szerinti részvétel a képviselő-testületi, üléseken

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

Kalocsa Város Önkormányzatának oktatásirányítási tevékenységének segítése érdekében:

- Együttes részvétel továbbképzéseken, tréningeken
- Évenkénti helyzetfelmérés készítése óvodánk működéséről

Közép- és hosszú távú tervezet benyújtása az óvodai koncepció kidolgozásához

Bölcsőde - Óvoda

Építünk a nevelés-gondozás területén elért jó eredményeikre.

Igény esetén biztosítjuk a gyermekek fejlődésének nyomon követésének lehetőségét.

Egymás munkájába való kölcsönös betekintés segítené az intézményekben folyó munkával kapcsolatos reális véleményalkotást.

Iskola - Óvoda

Gyermekeink a város minden iskolájába iratkoznak. Az eddigi együttműködés is arra irányul, hogy az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítse. A kölcsönös látogatások, bemutatók, ünnepek, rendezvények a szülők, a gyerekek, az óvónők és a tanítók közötti jó kapcsolatot eredményezi.

TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”

Átmenet megkönnyítése érdekében:

- A család, az óvoda és az iskola szoros együttműködésére való törekvés.

- A gyermekek az életkoruknak megfelelő tevékenységben vehessenek részt, építve a kíváncsiságukra.
- A pedagógusok legyenek hitelesek, hiszen személyiségük meghatározó az óvodai nevelésben. A jó pedagógus jó modell, példamutató, jó hangulatú, érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó. Alkalmazzanak új, innovatív módszereket, eszközöket a megsegítés érdekében.
- Az óvónők és a tanítónők nyissanak egymás felé, ismerjék meg a másik munkáját, szervezzenek közös programokat a gyerekeknek, vegyenek részt közös megbeszéléseken, értekezleteken, esett feltárásokon. Fontos a közös pontok megtalálása. Ismerjék meg egymás dokumentumrendszerét.
- Óvoda-iskola átmenetet segítő projektek megvalósítása az óvodákban.

Az átmenetet nem külön-külön kell kezelni, hanem egymásra épülő, egységes szakmai programot kell kialakítani.

A nevelési-oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok kiépítése, ápolása

Pedagógiai szakszolgálatok - Óvoda

A gyermekek fejlesztésében, iskolai alkalmasságának elbírálásában az együttműködés a már kialakult formában folytatódik.

Gyermekevédelem – GYÁM- hatáság – Óvoda

Minden pedagógus kötelessége a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. (KT. 19 § (7) d) a Gyermekjóléti Szolgálattal a gyermekvédelmi felelősök tartanak kapcsolatot, melynek segítő szervezetei

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Origó Családsegítő Szolgálat
- Gyámhatóság

Egészségügyi szervek – Óvoda

A szűréseket a védőnői szolgálat végzik.

Formái

- alkalmankénti esetmegbeszélések
- tájékoztató előadások szervezése szülőknek
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat
- fogászati prevenció
- munka alkalmassági vizsgálatok (foglalkozás egészségügyi orvos)

Szakmai szervezetek – Óvoda

- Segítséget nyújtanak pedagógiai munkánkban, gyakorlati és elméleti kérdésekben egyaránt.
- Figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, kiadványaikat.
- Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

Környezetvédelmi Egyesület

Zöld Óvodák Egyesülete

Zöld Óvodákkal való kapcsolattartás

Zöld Szív Ifjúsági és Természetvédelmi Intézet

Madarász ovikkal való kapcsolattartás
Mentori tevékenységek
Bázisóvodai, szakmai bemutatók
Szakmai munkaközösségek
Szaktanácsadói szolgálat igénybevétele
Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhonimagyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Nemzetiségi Kisebbségi Önkormányzat

- Fontos a napi kapcsolattartás, az információ csere, szociális háttérük megismerése a folyamatos segítségnyújtás érdekében.
- A nyelvi kultúra átöröklése érdekében rendszeres kapcsolattartás.
- Támogató nyilatkozat.
- Jelzőrendszer.
- Partneri kapcsolat.
- Egyéni segítségnyújtás.

Nemzetiségi képviselőkkel folyamatos kapcsolattartás.

Közművelődési intézmények – Óvoda

Művelődési Központ rendezvényei
Könyvtárlátogatások
Városi rendezvényeken való részvétel
Múzeum
Mozi látogatás
Színház
Mikka-makka
Helyi TV, Rádió, Újságok
Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola

Referencia-intézményi hálózat-Óvoda

„Jó gyakorlat”-t vásárló óvoda
„Jó gyakorlat”-t eladó óvoda
Horizontális tanulásban részt vevő óvoda

XIV. Dokumentációs rendszerünk

Intézményvezető, tagóvodavezetők: éves pedagógiai, működési munkaterv, év végi összegző értékelés.

Az óvodapedagógusok dokumentációja

- a) csoportnapló
- b) fejlődési napló
- c) mulasztási napló

a) A csoportnapló formai és tartalmi követelményei

- **A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.**
- **A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt.**
- **Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.**
- **Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja**

Csoportnaplónk a nevelőtestület által megalkotott formanyomtatvány, mely *érvényesíti az Óvodai Nevelés Országos alapprogramjának nevelési céljait*, koherens a Pedagógiai Programunkkal, *részletes szabályait az SZMSZ tartalmazza.*

Csoportnaplónk a nevelőtestület által megalkotott formanyomtatvány, mely koherens a Pedagógiai Programunkkal és az SZMSZ-ben van le szabályozva.

A csoportnaplónak tartalmaznia kell:

- a csoporttal kapcsolatos statisztikai adatokat
- a gyermekek nevét, jelét, OM azonosítóját
- az óvoda OM azonosítóját
- vegyes csoportban (életkori bontást) differenciálást.
- a tanköteles korú gyermekek névsorát
- születésnapok nyilvántartását
- nevelési terveket (életkorokra lebontva) a gyerekek képességeihez igazodva differenciálva.
- a fejlődést elősegítő tartalmakat (projekteket, témaheteket, cselekvésbe ágyazott tanulás tevékenységeit, játéklehetőségeket)
- Képességfejlesztés differenciált szintjeit (I. szint – SNI, BTMN, 3H, II. szint – standarthoz közelítő, átlagos, III. szint – tehetséges, tehetség ígéretes gyermekek számára) értelmi, szociális, verbális, testi képességek területén.
- Kötetlen, kötelező tevékenységek, valamint a külön foglalkozások és speciális fejlesztések rendjét
- Nevelési év szeptember 1-május 31-ig terjedő szakaszának, valamint a június 1-augusztus 31-ig terjedő szakaszának értékelését, a nevelési tervben kitűzött pedagógiai célok megvalósulása szempontjából
- Az ünnepek, rendezvények, zöld jeles napok összegző értékelését a gyermekcsoportok, közösségek alakulása szempontjából
- Szociomertiai felmérés eredményét (évente 2 alkalommal) a gyermekközösség hatékony megismerésére
- Feljegyzéseket a gyermekcsoport életéből (élmények, ünnepélyek, projektzáró események)

a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében a Pedagógiai Programban meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit, újszerű eljárások alkalmazását. **(TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)**

- tartalmazza az óvoda szervezeti kereteit: - a P.P. szerint összeállított napirendet és heti rendet, szervezési feladatokat
- az óvoda működésével kapcsolatos adatokat /nyitvatartás, csoportösszevonás, speciális külön foglalkozások idejének megjelölése, pedagógusok és dajkák neve, beosztása/

- a szülőkkel való kapcsolattartás formáit /szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás, egyéb alternatív kapcsolattartási formákat/
- vezetői ellenőrzéseket, látogatásokat és a P.P. beválás vizsgálatával kapcsolatos tapasztalatcseréket, ellenőrzéseket.

Az óvoda fő nevelési feladatainak tervezése a csoportnaplóban

Befogadási terv: szeptember 1-től folyamatos. *Tartalmazza azokat a módszereket, eljárásokat, mellyel érzelmi biztonságot, elfogadó légkört biztosítunk az érkező gyermekek számára. Befejeződése után értékeljük a megvalósulást.*

Visszaszoktatási terv: szeptember 1.-30-ig., a 2. és a 3. nevelési évben levő (szintfelmérés, fejlesztendő területek kiemelése) *gyermekek számára készül. Az általános nevelési célok figyelembevételével, a csoport fejlettségéhez igazodó feladatokat határoz meg.* A nevelés tervezésének, szervezésének és értékelésének ütemezése:

Nevelési terv: Az óvodai nevelés 2. időszakára október 1 - május 31-ig részletes terv készül:

Tartalmazza:

- *Intézményünk kiemelt feladatait*
- *Tagintézményünk sajátos arculatából és az intézkedési terveinkből adódó kiemelt feladatokat*
- *A „jó gyakorlatok” megnevezését*
- *Az óvodai nevelés feladatait*

Nevelési terv értékelése: I. félévben január 31-ig. II. félévben máj.31.-ig.

Nyári terv: június 01- aug. 31-ig egy terv, *rögzíti az óvodai nevelés feladatait, mely az egész óvodára vonatkozik.*

A nevelési feladatok területei

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- játék
- munka jellegű tevékenységek.

A nevelési terv célkitűzéseinek megvalósulását évente (kétszer) háromszor értékeljük (I. félévben január 31-ig, II. félévben május 31-ig, majd aug.31. a nyári élet értékelése).

Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év nevelési-fejlesztési terve.

A társas kapcsolatok alakulását évente kétszer szociometriai méréssel követjük.

Heti ütemterv: - *tartalmazza a fejlődést elősegítő tartalmak célját, feladatát, módszereit, eszközeit, differenciálási lehetőségek tervét.*

- *vegyes életkorú csoportokban (3 szintre tervezés: SNI, BTMN; átlag, tehetség) differenciált tervezés*
- *játéklehetőségek tervezése*
- *nemzetiségi nevelés feladatainak tervezése*
- *a ”Jó gyakorlatok” feladatainak jelölése*
- *projekttervek*
- *egészségfejlesztési feladatok tervezése*

Nemzetiségi feladatok éves tervezése, a Nemzetiségi óvodai nevelés alapelveinek figyelembevételével történik a kijelölt csoportokban.

Év végén az óvodapedagógusok **összegző értékelést** készítenek a meghatározott nevelési területek alapján. Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év nevelési – fejlesztési terve.

b) Egyéni fejlődési napló

Gyermekek egyéni értékelése, fejlődésének nyomon követése

A gyermek fejlődésének nyomon követése és a gyermek fejlődését szolgáló intézkedések rögzítése az "Egyéni fejlődési naplóban" történik, mely megfelel a 22/2013.(III.22.) EMMI rendelet előírásainak.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét
- a családlátogatás tapasztalatait
- a befogadás folyamatát, befogadást követő értékelést
- a gyermek egyéni fejlődésének mutatóit 4-5-6 éves korban (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgás fejlődés szintjét)
- a gyermek fejlődését segítő, egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési terveket
- a szociológiai mérés tapasztalatait
- a Szakértői Bizottság vagy a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatának dokumentumait
- a szülők tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket
- Egyéni fejlődési napló (tartalmának kibővítésére) tartalmát kibővítettük „Szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről” című új nyomtatvánnyal.
Rögzítésre kerül a tájékoztatás időpontja, témája és a szülő-pedagógus megállapodásának rövid leírása a tájékoztató lapon a szülő és a pedagógusok aláírásával igazolják a tájékoztatás megvalósulását. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése”)
- a gyermekek fejlettségi szintjére vonatkozó megállapításokat, az elért eredményeket

A gyermek fejlettségi szintjét

- gyermeki tevékenységek megfigyelésével
- mérési-értékelési rendszer alkalmazásával
- gyermeki produktumok elemzésével értékeljük.

Erre épül a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztési terv, mely egyéni bánásmód alkalmazásával biztosítja a differenciált fejlődés lehetőségét.

Átlaghoz közelítő gyermek számára 3, a különleges bánásmódot igénylő gyermek számára 4 bejegyzés készül egy nevelési évben.

A felismert fejlődési nehézségek fejlesztéséhez szakember segítségét kérjük (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

A mérés-értékelés rendszerünk felépítése:

Cél: minden tagóvodára kiterjedő, általános érvényű és használatú, standard szűrőprogram kidolgozása, mely egységessé teszi az óvodák vizsgálati protokollját az iskolaérettség megállapítására az 5. életévet betöltött gyermekeknél.

1. **DIFER** diagnosztikai fejlődésvizsgáló rendszer rövid változatának elvégzése az adott nevelési év augusztus 31-éig 5. életévet betöltött gyermekeknél 1. mérési alkalom szükséges megvalósulása és kiértékelése szeptember végéig, a 2. vizsgálat elvégzése január végéig szükséges, hogy a rákövetkező szülői értekezleten a szülők tájékoztatást kaphassanak az eredményekről. Reményeink és az eddigi tapasztalatok azt igazolják, hogy az eredmények tükrében könnyebb a szülőknek döntést hozni az óvodába maradást/iskolába indulást illetően. Az óvodában maradást a szülő az Oktatási Hivatalnál kérvényezheti. A teszt felvétele a középső csoportos óvónők feladata, kiértékelése pedig az én (mint gyógypedagógus) kompetenciám. A mérés objektív képet mutat a fejlettség szintjéről. Az iskola-érettség eléréséhez legalább a haladó szint átlépése szükséges. Amennyiben ez nem valósul meg, javasoljuk a szülőnek a további 1 évig maradást az óvodában. A személyre szabott, célirányos fejlesztés mielőbbi megkezdése biztosíték lehet arra, hogy egyetlen készség se maradjon el az életkori elvárt szinttől az iskolába indulás idejére.
2. Azokat a gyermekeket, akik szeptember elseje után töltik be az 5. életévüket, nem a DIFER diagnosztikai módszerrel mérjük, hiszen őket még nem érinti az iskolakezdés kérdése a következő nevelési évben. Hogy képet kaphassunk ezeknek a gyerekeknek a képességstruktúrájáról is, és elkezdhesük a sikeres iskolakezdéshez szükséges támogatást, létrehoztuk mérési rendszerünk következő elemét. A munkaközösség munkájában résztvevő óvodapedagógusok segítségével megszerkesztettük a **Tájékozódó szűrés** elnevezésű vizsgálati anyagunkat. Törekedtünk a vizsgálati eljárás kidolgozásánál, hogy olyan képességterületek mérését érintsen, ami a későbbi DIFER vizsgálatban nincs, ezzel elkerülve a fölösleges párhuzamosságot. Ezt a vizsgálatot a csoportos óvónő veszi fel és értékeli, hogy a fejlesztendő területeket rögtön be is tudja építeni pedagógiai folyamatába. A vizsgálat végén értékelő lapon jelezhető a jól, részben jól, vagy nem működő képességterületek. Tartalmaz még a dokumentum egy feladatgyűjteményt is, ami megkönnyíti a kisgyermek személyre szabott fejlesztését.
3. **Diszlexiaveszélyeztetettség vizsgálata** (Marosits Istvánné) Előrejelző gyorstest II.
4. **Artikulációs zavar vizsgálata** (Korompai Istvánné), Az artikuláció vizsgálata I.
5. Szükség esetén az óvónők jelzése alapján beszédpercepció vizsgálatot végzek **GOH-1** beszédhallást vizsgáló készülékkel, kiszűrve a beszédészlelési- és értési problémával rendelkező gyerekeket

Az egyéni fejlődési dokumentáció nem része a csoportnaplónak, szabályozása az SZMSZ-ben található. Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentumok, összegzése a csoportnaplóban jelenik meg (évi két alkalommal).

c) Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek adatainak pontos regisztrálása.

A hiányzások pontos, naprakész nyilvántartása és igazolása.

Részletes szabályozás az SZMSZ-ben.

XV. Érvényességi rendelkezések

**A helyi nevelési program érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján:
2023. szept. 01. - 2028. augusztus. 31.**

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol
- köznevelési törvény módosítása
- jogszabályváltozás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az igazgatónak benyújtott 50+1%-os nevelőtestületi támogatással kérhető
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

Pedagógiai Program

XVI. Legitimáció

Az intézmény OM azonosítója: 027488	Készítette: Nkt. 69. § (1) A Pedagógiai Programot az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi véleményezés határozat-száma: <u>530/0/2023</u> Nkt. 70.§ Nevelőtestület nevében 	Nkt. 72.§ Szülői szervezet nevében nyilatkozat a Pedagógiai Program megismeréséről, és arról, hogy tájékoztatást kapott az abban foglaltakról, valamint a tájékoztatás nyilvánossága biztosításáról. <u>535/0</u> /2023. A Szülői Szervezet nevében névalírás
A pedagógiai programot a .....határozat alapján jóváhagyta a Fenntartó Nkt.83. § (2) ..... <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> Fenntartó PH </div>	
A dokumentum jellege: Nyilvános	Megtalálható: Óvoda honlapján, OH felületen
Hatályos: a kihirdetés napjától visszavonásig	
Verziószám: 11	Készült ..... példányban
Iktatószám:	

XVII. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

A program egészét szükség szerint, de legalább két évenként felülvizsgáljuk és a szükséges változtatásokat végrehajtjuk.

A program részét vagy egészét 30 napon belül felülvizsgáljuk és indokolt esetben az előírt határidőig, de legkésőbb 90 napon belül módosítjuk, ha

- arra törvénymódosítás vagy egyéb jogszabály kötelez
- a fenntartó elrendeli,
- az intézmény nevelőtestületének egyharmada, illetve a szülői szervezet többsége írásban kéri.

XVIII. A Pedagógiai Program nyilvánossága

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

- A pedagógiai program az alábbi helyeken hozzáférhető a szülők és a pedagógusok számára:

- a nevelőtestületi szobában tagóvodánként nyitvatartási időben
- az óvodavezetői irodában nyitvatartási időben

- A pedagógiai program szövegét minden érdeklődő számára nyilvánossá tesszük az óvoda honlapján.

- Módosítás esetén a változtatásra felhívjuk a figyelmet az óvoda honlapján, ezen felül szülői értekezleteken is értesítünk a változásról.

- Tájékoztatás kérhető az óvodavezetőnél az óvodatitkáron keresztül.